Poštnina plačana v gotovini.
Leto XIX., št. 165.
Ljubljana, torek 19. julija 1938
Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5 — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Šelenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7. Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2. — Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 11.842, Praga číslo 78.180, Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno Din 25.—, Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor, Grajski trg št. 7. telefon št. 2455, Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1, telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo

Begunski problem

V petek je zaključila prvi del svojega zasedanja prva begunska mednarodna konferenca, ki se je dne 6. t. m. sestala v Evianu v Franciji na pobudo ameriškega prezidenta Roosevelta in ki bo nadaljevala svoje delo v Londonu v začetku prihodnjega meseca. Izredno veliko zastopstvo držav na tej konferenci ter dolge in naporne razprave pričajo o velikem zanimanju, ki vlada danes skoraj na vseh kontinentih, posebej pa v Evropi in Ameriki, za begunski problem. Le splošna mednarodna napetost ter zapletljaji, ki jih sproti povzročajo vse latentne krize od španske pa do češkoslovaške in daljnovzhodne, so mogle trenutno potisniti splošno zanimanje za važne razprave v Evianu nekoliko v ozadje. Vprašanja, ki se jih je begunska konferenca dotaknila, pa zgovorno dokazujejo važnost razprav o vseh poglavjih begunskega problema, ki neposredno zanima ne le oni milijon emigrantov vseh vrst, ki so danes razkropljeni po svetu, temveč tudi osrednje in lokalne oblasti ter samo prebivalstvo velike večine držav.

Problem emigracije ni sicer specifično povojni pojav, toda malokdaj se je ta problem pojavil pred svetom v tako poudarjeno aktualni obliki kakor v povojnih in še posebej poslednjih letih. Naraščajoča nestrpnost na zunaj in na znotraj, ki je tako značilna zlasti za novejši politični razvoj v Evropi, je nenavadno povečala število beguncev iz političnih razlogov. Nove ideologije, novi režimi ter nova pojmovanja notranjedržavnih in meddržavnih ureditev večajo število političnih beguncev na vseh koncih in krajih. V zadnjem času je močno naraslo zlasti število židovskih emigrantov zaradi poostrenih protižidovskih ukrepov v Nemčiji.

Države, ki so vsem tem novim beguncem nudile zatočišče, so se z naraščanjem emigrantskega dotoka znašle pred težkimi problemi ne le političnega, temveč tudi gospodarskega značaja. V časih težke gospodarske borbe ni dotok tujih državljanov za nobeno državo prijetna stvar, tem manj, ako se vseljujejo, kakor se to v glavnem dogaja, predvsem delavci in intelektualci, katerih zaposlitev je ob pomanjkanju dela za domače moči največkrat izključena, in ki se navadno zatečejo v azilno državo brez slehernega premoženja, saj so nekatere države uvedle prakso, da emigrantom njihovo premoženje v domovini konfiscirajo.

Naraščanje politične emigracije pa je za večino tako zvanih azilnih držav nezaželjeno tudi iz političnih in psiholoških razlogov. Koncentracija političnih beguncev iz drugih držav na njih ozemlju često veča politične homatije, v prebivalstvu pa vzbuja razumljivo nevoljo. Politična emigracija je končno marsikje neugodno vplivala tudi na razvoj odnošajev med emigrantsko in azilno državo.

Na drugi strani pa je iz čisto človeških razlogov spet jasno, da vseh neštetih nevrostovoljnih beguncev, ki jih politične razmere silijo v izselitev iz domovine, nikakor ni mogoče prepustiti njihovi usodi, ki je že sama po sebi žalostna, ki pa se je v zadnjih časih zaradi naraščajočega števila emigrantov ter težkih gospodarskih prilik v azilnih državah še poslabšala. Potreba neke skupne begunske organizacije, ki naj bi vsem beguncem nudila vsaj najnujnejšo zaščito in ki naj bi emigrantski val iz posameznih držav z vso potrebno previdnostjo in skrbnostjo usmerjala tako v interesu emigrantov samih kakor njih azilnih držav, se je pokazala že takoj ob koncu vojne in večkrat še tudi kasneje, vendar pa z izjemo Nansenovega begunskega urada, ki je bil namenjen predvsem ruskim beguncem in ki bo letos likvidiran, ter pozneje ustanovljenega komisariata za nemške begunce v Londonu, ni bilo zaznamovati večjega napredka v tem pogledu. Šele v maju letošnjega leta je svet Društva narodov sklenil ustanoviti v okviru ženevske ustanove splošno begunsko organizacijo.

Dotok novih beguncev iz Avstrije ter povečano izseljevanje rajhovskih Židov pa sta v zvezi s pričakovanjem novih beguncev iz Španije postavila emigrantski problem še bolj v ospredje. Ameriški prezident Roosevelt je glede na vse te nove pojave dal pobudo za sklicanje posebne begunske konference, ki je prav te dni zaključila prvi del svojega zasedanja. Konferenca v Evianu, ki se je je udeležilo nad 30 držav, je imela po ameriški zamisli dve glavni nalogi: doseči sporazum prizadetih držav glede najnujnejših ukrepov za pomoč političnim beguncem iz Nemčije in bivše Avstrije ter ustanoviti posebno mednarodno organizacijo s sedežem v enem izmed glavnih evropskih mest, ki naj bi izdelala podroben načrt za pomoč beguncem vseh vrst in za daljšo dobo. V ta namen se je že od vsega početka predvidevalo sodelovanje vseh že obstoječih begunskih organizacij.

Kočljivim političnim problemom so se s tem pridružila nešteta tehnična, praktična vprašanja, ki so zavzela večji del evianskih razprav. V zvezi s potrebo čimprejšnje pomoči beguncem se je zlasti mnogo govorilo o vprašanju stalne naselitve emigrantov v onih državah, kjer je še mogoč kak trajnejši zaključek. Praktično se je tu pojavilo predvsem vprašanje, ali naj omejitve doseljevanja v nekatere države na novem kontinentu veljajo tudi za politične emigrante, kar je samo po sebi rodilo tudi vprašanje, kdo naj se smatra za političnega emigranta. Končni sporazum v teh vprašanjih še ni bil dosežen, priznati pa je treba, da so mnoge države pokazale največje razumevanje zanje, kar ugotavlja tudi sklepna resolucija konference. Tudi priporočila in tehnični ukrepi, ki so bili sprejeti v Evianu, med njimi zlasti oni o ustanovitvi stalnega meddržavnega odbora v Londonu, dokazujejo, da so zastopane države vzele emigrantski problem vsestransko v pretres in da je od nadaljevanja konference v Londonu v začetku avgusta vendarle pričakovati nekaj najnujnejših pozitivnih sklepov, ki naj na eni strani omilijo težki položaj političnih emigrantov, na drugi pa s sporazumno ureditvijo olajšajo bremena posameznih azilnih držav, ki se v zvezi z naraščajem politične emigracije večajo. Problem zasluži iz več razlogov pozornost tudi z naše strani.

RUMUNSKA KRALJICA MARIJA UMRLA

Včeraj popoldne je po daljši bolezni izdihnila rumunska kraljica Marija, mati kralja Karola in naše kraljice Marije

Bukarešta, 18. jul. h. Popoldne ob 17.45 je na gradu Peleš pri Sinaji umrla rumunska kraljica mati Marija. Dosegla je starost 63 let.

Kraljica mati Marija se je snoči vrnila iz sanatorija »Pri belem pastirju« blizu Draždan, kjer je bila v zdravniški oskrbi. Med potjo se je že na rumunskih tleh njena bolezen precej poslabšala. Ko so jo pripeljali v dvorec Peleš, je bilo njeno stanje že skrajno kritično. Danes dopoldne ob 11. so zdravniki, ki so jo zdravili, izdali bulletin, v katerem so označili zdravstveno stanje kraljice Marije za zelo resno. Ob bolniški postelji so se medtem zbrali kralj Karol, prestolonaslednik Mihael, princesa Elizabeta, bivša grška kraljica, patrijarh in min. predsednik Miron ter mnogi visoki uradniki. Kmalu popoldne je nastopila kriza in ob 17. je kraljica umrla. Bolna je bila na jetrih in ledvicah.

Minister dvora je izdal naslednje uradno poročilo:

Kraljica mati Marija je umrla v dvorcu Peleš ob 17.48. Ob smrtni uri so bili pri njej Nj. Vel. kralj Karol, Nj. Vis. princesa Elizabeta, Nj. Vis. prestolonaslednik Mihael, Nj. sv. patriarh Miron in štirje zdravniki, ki so jo zdravili.

★

Pokojna rumunska kraljica je bila ena najmarkantnejših vladaric povojne Evrope. Po rodu je bila Angležinja, rojena 29. oktobra 1875 v Eatwell Parku kot najstarejša hči vojvode Alfreda, drugega sina slavne angleške kraljice Viktorije. Kakor vsi člani angleške dinastije, je bila tudi mlada princesa Marija izredno skrbno vzgojena in vsestransko izobražena. Že zelo mlada — dopolnila še ni niti 19 let — se je poročila s takratnim rumunskim prestolonaslednikom Ferdinandom, kateremu je z vso svojo bogato osebnostjo stala ob strani tudi med svetovno vojno in ves čas njegovega vladanja, ki ga je končala 20. julija 1927 njegova prerana smrt.

Čim se je vživela v razmere svoje nove domovine, je kraljica Marija postala Rumunka z dušo in telesom ter je vzljubila to takrat še razmeroma majhno kraljevino z vsem bistvom. Poleg njene angleške orientacije je bila v prvi vrsti njena ljubezen do Rumunije, ki jo je privedla do tega, da je ob izbruhu svetovne vojne zastavila ves svoj veliki vpliv za priključitev Rumunije k antantnim silam. Ko sta nato Nemčija in Avstrija z vsemi močmi navalili na Rumunijo ter ju končno res okupirali, je bila kraljica Marija s svojim možem. Ferdinandom med onimi, ki kljub temu niso omahovali, temveč so zahtevali in dosegli vztrajanje do konca.

Rumunski kralj Ferdinad in kraljica Marija sta imela pet otrok. Sinova sta sedanji kralj Karol in princ Nikolaj. Najstarejša hčerka Elizabeta je bila poročena z grškim kraljem Jurijem, najmlajša Ileana pa je soproga avstrijskega nadvojvode Antona. Druga njuna hči z imenom svoje matere je naša ljubljena kraljica Marija.

Pokojna rumunska vladarica je bila velika prijateljica in pospeševateljica umetnosti, posebej še književnosti. Sama je veljala za priznano pisateljico. Napisala je več pripovednih del in svoje življenjske spomine. Z vsemi je vzbudila ne le pozornost, temveč tudi objektivno priznanje. Univerza v Cluju jo je zaradi tega počastila s častnim doktoratom filozofije. Ves rumunski narod pa ji je bil in ji je še globoko hvaležen za ogromno delo, ki ga je izvršila zanj v svetovni vojni, ko je z uspehom povsod budila in pridobivala simpatije za rumunske težnje po osvoboditvi in zedinjenju vsega do takrat razkosanega rumunskega naroda. Da so se te težnje obistinile v idealnem obsegu, je v veliki meri zasluga pokojne kraljice, ki je po pravici veljala za eno najinteligentnejših glav svetovne diplomacije.

Nepričakovana vest o smrti rumunske kraljice Marije se bo globoko dojmila tudi jugoslovenskega naroda in vzbudila obžalovanje in sožalje tudi v naših krajih. Saj je ta smrt kruto posegla v naš kraljevski dom. Oropala je matere našo kraljico in stare matere našega kralja Petra II. Ko sočustvujemo z rumunskim narodom ob njegovi izgubi, čutimo izgubo tudi sami in misli vsega jugoslovenskega naroda hite k naši kraljevski rodbini, s katero je ves narod v sreči in nesreči tako tesno povezan kakor redkokateri drugi.

Francovo prodiranje proti Saguntu

V srditih bojih na teruelski fronti je Francova vojska izvojevala več uspehov, ki jih priznava tudi Barcelona

Barcelona, 18. julija. AA. Sovražnik napreduje vzdolž ceste Teruel—Sagunt južno od Sarriona. Včeraj je po zelo hudi bitki osvojil San Agustin, Barracas in Villanueva de le Reina. Pri prodiranju je naletel na močan odpor in je bil kljub vsem naporom prisiljen zapustiti že osvojene postojanke. V odseku Artane je sovražnik izvedel protinapad, da bi zadržal napredovanje republikanskih čet severno od Alcore ,toda vsi njegovi poskusi so bili zaman.

Burgos, 18. julija. d. S forte pri Teruelu poročajo o znatnih uspehih Francovih čet v zadnjih dveh dneh. Napadi se raztegajo na 25 km dolgo fronto med Manzanero in Moro de Rubielos. Franco vodi sam vojne operacije ter je te dni komaj ušel smrti, ko so republikanska letala metala bombe na Santo Barbaro, kjer se je mudil. Operacije so se končale z zavzetjem mesta More de Rubielos, za katerega so se borili pet tednov, ko so Francove čete prej prodrle na cesti Albentosa—Mora de Rubielos ter prekoračile reko Morre južno in severno od More de Rubielos. Prodirajoč v dveh kolonah so nato izvršile Francove čete sunek proti Mori de Rubielos in Albentosi, ki so jo že pred dnevi napadle iz smeri od Sarriona. Zavzeli so Albentoso in Barracas, ki je dalje v smeri proti Saguntu.

Izjave generala Franca

Burgos, 18. julija. o. General Franco je dal ob priliki druge obletnice državljanske vojne v Španiji poročevalcu agencije United Press izjavo, v kateri je poudaril: To vojno bomo vojevali do konca in z vsemi sredstvi na kopnem, na vodi in v zraku. Španija bo imela zaradi nje veliko škodo na finančnem, gospodarskem in industrijskem področju. Da vojna še ni končana, so krivi rdeči oblastniki. Politika nevmešavanja položaja ne bo izpremenila. Ustvarile so si jo države, ki jim je le pod tako krinko mogoče podpirati Barcelono.

Varšava, 18. julija. AA. »Ekspress Porany« prinaša razgovor, ki ga je imel njegov urednik z zastopnikom nacionalistične Španije v Varšavi in prvim zunanjim ministrom generala Franca, Juanom Valero, ki misli, da je nacionalistična Španija že dobila vojno in da so uničena zadnja ognjišča republikanskega odpora. Valera je prepričan, da bo do jeseni že vsa Španija pod oblastjo generala Franca. Madrid ni posebno važno mesto v pogledu vojnih operacij, važnejša je Katalonija. V zadevi notranje ureditve Španije je dejal, da bo Španija bržkone postala narodna sindikalna država.

Francovo odlikovanje Ciana in Göringa

Burgos, 18. jul. AA. Ministrski svet je na svoji zadnji seji sklenil odlikovati italijanskega zunanjega ministra Ciana z redom Izabele Katoliške, maršala Göringa pa z redom Rdečih strelcev.

Francoski politik pri generalu Francu

Burgos, 18. jul. AA. General Franco je včeraj sprejel voditelja francoske ljudske stranke Jacquesa Doriota. Razgovarjala sta se o odnošajih med Francijo in Španijo.

Letalski napad na Kanton

Hongkong, 18. jul. d. Kakor poročajo, so včeraj japonska letala ponovno bombardirala Kanton. Japonski letalci so prišli dvakrat nad mesto ter odvrgli skupno okoli 60 bomb. Napade so osredotočili na železniško postajo Mongšo, ki je zelo važna za preskrbovanje velikih elektrarn ter skladišč bencina, kakor tudi za tranzitni promet proti Hankovu. Škoda je znatna, število žrtev pa je razmerno majhno, ker je ves okraj po večini že izpraznjen in so se še preostali prebivalci pri bližanju letal poskrili na varno.

Iz Svatova poročajo kitajski listi, da je kitajska posadka na otoku Namoi, vzhodno od Svatova, doslej odbila vse poiskuse Japoncev, da bi zopet osvojili ta otok. Pri poslednjih japonskih poiskusih včeraj so po kitajskih vesteh sodelovale tri japonske vojne ladje.

Vrnitev tujcev v Nanking

Tokio, 18. jul. d. Po daljših pogajanjih se je japonska vlada izjavila pripravljeno, da dovoli vrnitev angleških državljanov v Nanking, če bodo angleške konzularne oblasti prevzele vse jamstvo za izdajo naselitvenih dovoljenj. Neko poročilo japonskega zunanjega ministrstva pravi, da temelji japonski sklep na upoštevanju celotnih angleško-japonskih odnošajev ter izreka priznanje prizadevanju angleškega poslanca v Tokiju za prijateljski razvoj medsebojnih odnosov. Obenem so tudi ameriški državljani prejeli dovoljenje, da se lahko vrnejo v Nanking

Angleški obisk v Parizu

Danes dopoldne bosta kralj in kraljica Velike Britanije odpotovala na službeni obisk v Francijo

London, 18. jul. d. Uradno objavljajo, da bosta angleški kralj in kraljica jutri ob 9. zjutraj z avtomobilom zapustila buckinghamsko palačo in se odpeljala do postaje Victoria, odkoder bosta potovala do Dovra v posebnem vlaku.

Obisk angleškega kraljevskega para v Parizu daje londonskemu tisku povod za nova razmotrivanja o angleško-francoskem razmerju. Skoro brez izjeme prihajajo ta razmotrivanja do zaključka, da je prijateljstvo obeh držav danes trdnejše kakor kdaj prej in da se bo bržkone s tem obiskom ter s političnimi razgovori v zvezi ž njim še bolj utrdilo. »Sunday Times« pišejo, da temelji angleško-francosko prijateljstvo na dejstvu, da je Anglija dejanjsko prenehala biti otok in da predstavlja to prijateljstvo nekakšno pozavarovanje. Nič manj bi ne bilo žalostno za to prijateljstvo, nadaljuje list, ako bi ne bilo več kakor izraz politike moči ter politično izpopolnilo oboroževanja. Kakor oborožitev Anglije je tudi njeno prijateljstvo s Francijo samo sredstvo za mir. Pričakujemo od kraljevskega obiska v Parizu jamstva, da bosta obe državi še tesneje kakor doslej sodelovali za ustvaritev miru. Navdušene manifestacije francoskega prebivalstva bodo namenjene miru, toda mir, ki naj bi ne bil ničesar drugega kakor izpopolnitev zmage v zadnji vojni, bi pomenil obenem pripravo za prihodnjo vojno. Mir, ki ga hoče danes svet, mora biti ločen od zmage v preteklosti ter služiti edinole namenu, da se v bodočnosti onemogočijo slične vojne.

Velike priprave za sprejem v Franciji

Pariz, 18. jul. h. V političnem življenju Francije je zaradi jutrišnjega prihoda angleške kraljevske dvojice zavladala za nekaj dni splošna tišina. Priprave v Parizu so končane. Mesto se je že vse odelo v zastave. Vse ceste, kjer se bo pomikal slavnostni sprevod, so naravnost razkošno okrašene, posebno bulvarji in avenije. Število angleških izletnikov v Parizu je te dni še večje, kakor je bilo ob lanski svetovni razstavi. Skoraj vsako uro prihajajo nove množice s posebnimi vlaki. Trgovine imajo po izložbah slike kraljevske dvojice in obeh princes.

Tudi v Boulognu sur Mer, kjer se bosta kraljevska gosta izkrcala, je že vse pripravljeno. Francoska mornarica, ki bo v Rokavskem prelivu sprejela angleške goste, je že zbrana v Boulognu. Eskadra je precej močna in obstoja iz ogromne oklopne ladje »Dunkerque«, mnogih križark in več divizij torpedovk. Čim bo kraljevska dvojica dospela v francoske vode, jo bodo vse francoske ladje pozdravile z 21 topovskimi streli. Varnostna služba v Boulogne sur Mer je bila zelo ojačena in bo moglo občinstvo izkrcanje visokih gostov opazovati le iz daljave, ker bo vsa luka zaprta.

Bonnetov odhod v Boulogne

Pariz, 18. jul. AA. Zunanji minister Bonnet bo jutri ob 8.20 zjutraj odpotoval v Boulogne, da se udeleži sprejema angleške kraljevske dvojice. Pri sprejemu bo navzoč tudi angleški veleposlanik Eric Phipps.

Halifaxovi razgovori s francoskimi državniki

London, 18. jul. h. Nenadni razvoj dogodkov v srednji Evropi in napeto razpoloženje med Rimom in Londonom dajejo, kakor izjavljajo v londonskih političnih krogih, kraljevskemu obisku v Franciji poličen značaj velike važnosti. Lord Halifax bo imel v Parizu dovolj časa, da bo z Daladierom proučil sedanji položaj v Španiji in Evropi. Lord Halifax bo imel tudi nalogo proučiti v Parizu vse možnosti novega poskusa, da bi pridobili italijansko vlado za angleško-italijanske in francosko-italijansko zbližanje.

Splošno računajo, da razgovori Halifaxa z Daladierom ter Bonnetom med kraljevskim obiskom v Parizu ne bodo prinesli nobenih novih pogodb ali obveznosti, temveč bodo samo nova manifestacija angleško-francoskega prijateljstva, obenem pa tudi nova izmenjava misli glede enotnega postopanja obeh vlad v španskem in srednjeevropskem vprašanju.

Vsebina Chamberlainovih in Daladierovih pisem

London, 18. jul. o. »Times« objavljajo danes nekaj podrobnih informacij o vsebini pisem, ki sta si jih ob koncu preteklega tedna izmenjala min. predsednika obeh zapadnih velesil Daladier in Chamberlain. Po teh informacijah je Daladier opozoril Chamberlaina na nujno potrebo, da poda nove izjave o skladnosti angleškega in francoskega stališča glede španskega in češkoslovaškega problema. Chamberlain je v svojem odgovoru Daladierju docela ugodil. V svojem pismu ni podal le splošnih izjav o nespremenjenem angleškem stališču glede omenjenih držav, nego je tudi glede nekaterih podrobnosti precizno pojasnil to stališče angleške vlade. K temu ga je očitno še najbolj pripravila Daladierjeva pripomba, da namerava Nemčija v smislu njegovih diplomatskih informacij v najkrajšem času podvojiti število svojih letal in zaposliti na stotisoče delavcev pri gradnji trdnjav na svoji zapadni meji. V svojih pismih sta oba državnika tudi ugotovila, da je češkoslovaški prezident dr. Beneš sicer pripravljen pristati na vse možne koncesije v prilog sudetskim Nemcem, da pa se v nobenem primeru ne namerava odreči zvezi z Rusijo in da prav tako tudi ne namerava priznati sudetskim Nemcem teritorialne avtonomije, ker bi bila v tem primeru vojaška obramba Češkoslovaške skrajno ogrožena.

Chamberlainova pojasnila v spodnji zbornici

London, 18. jul. w. Izmenjava pisem med Chamberlainom in Daladierjem je imela za posledico, da je danes v spodnji zbornici eden izmed poslancev interpeliral min. predsednika Chamberlaina, ki je nato izjavil, da so bila pisma zaupna in niso bila določena za objavo, lahko pa potrdi, da so ponovno podčrtala tesno prijateljstvo med obema vladama. Na nadaljnje vprašanje je Chamberlain zanikal, da bi bila francoska vlada silila, naj bi bilo uveljavljenje angleško-italijanske pogodbe odvisno od zaključitve slične pogodbe med Francijo in Italijo. Chamberlain je v zvezi s tem še pristavil, da je ureditev španskega vprašanja slej ko prej pogoj za uveljavljenje velikonočne pogodbe. Angleška vlada upa odkritosrčno, da bo sprejetje angleškega načrta o umiku inozemskih prostovoljcev iz Španije takšno rešitev pospešilo.

Sprejemi pri predsedniku vlade

Beograd, 18. jul. AA. Predsednik vlade dr. Stojadinović je danes sprejel poljskega poslanika Romana Dembickega, francoskega vojaškega ataše polkovnika Bettuarda, nato pa še senjskega župana Vladislava Krajaca.

Ukrepi za varstvo angleške trgovske mornarice

LONDON, 18. jul. AA. »Sunday Times« piše, da bodo kmalu izvežbali 4600 častnikov trgovske mornarice za obrambo ladij v primeru vojne. Zvezo med raznimi trgovskimi paroplovnimi družbami bo vzdrževal posvetovalni odbor za obrambo trgovskih ladij.

Imredy in Kanya v Rimu

Madžarska državnika sta prispela včeraj v Rim ter sta imela že v teku dneva prve politične razgovore z Mussolinijem in Cianom

Rim, 18. julija. AA. Davi ob 8.55 sta prispela v Rim predsednik madžarske vlade Imredy in zunanji minister Kanay s svojim spremstvom. Na postaji, ki je bila okrašena z madžarskimi in italijanskimi zastavami, je bil oddelek vojaštva z zastavo. Tik pred prihodom vlaka je prispel Mussolini v spremstvu grofa Ciana in tajnika fašistične stranke Staracea. Pri sprejemu so bili navzoči tudi minister za narodno kulturo Alfieri, državni podtajnik v predsedništvu vlade in v ministrstvih za vojsko, mornarico in letalstvo, nemški poslanik, vse osebje madžarskega poslaništva, člani madžarske kolonije in veliko število višjih oficirjev. Na trgu pred postajo je bilo več častnih čet vojakov z zastavami in godbami ter oddelek fašistične milice. Ko je prispel vlak, so vsi prisotni pozdravili madžarska državnika s ploskanjem. Godba je odigrala madžarsko in italijansko himno, nakar sta se Mussolini in Ciano pozdravila z Imredyjem in Kanyo ter pregledala častno četo. Pred postajo sta se v prvi avtomobil vsedla Imredy in Ciano, v drugega pa Kanya in državni podtajnik v zunanjem ministrstvu Bastianini. V tretjem avtomobilu sta se peljala soproga Imredyjeva in baronica Vilany. Ko je sprevod krenil v ulico Madama, se je tudi Mussolini vsedel v svoj avtomobil in se med pozdravi ogromne množice ljudi odpeljal v svojo palačo.

Prvi razgovori med madžarskim min. predsednikom Imredyjem, zunanjim ministrom Kanyo in italijanskim zunanjim ministrom Cianom so bili že dopoldne v palači Chiggi. Razpravljali so o mednarodnem političnem položaju. Popoldne so se razgovori nadaljevali v prisotnosti Mussolinija.

Italijanski tisk, ki danes podrobno poroča o prihodu madžarskih državnikov v Italijo, pripisuje temu obisku izredno velik pomen. Razgovori v Rimu ne bodo omejeni zgolj na politična vprašanja, čeprav bodo ta najvažnejša ,nego se bodo nanašali tudi na tesnejše gospodarsko sodelovanje med obema prijateljskima državama ,pa tudi na organizacijo korporacijskih in drugih socialnih ustanov na Madžarskem. Listi opozarjajo na staro italijansko-madžarsko prijateljstvo, pa tudi na tesno politično sodelovanje Madžarske in Nemčije, ki je po priključku Avstrije postala tudi neposredna madžarska soseda.

Da bo imel prvi Imredyjev obisk v Rimu v glavnem namen sporazumno z Italijo urediti novi mednarodni politični položaj Madžarske, priča neposredno tudi izjava, ki jo je dal madžarski državnik italijanskim novinarjem v Postojni, čim je prekoračil italijansko mejo. Dejal je med drugim, da mu je že prvi sprejem pokazal, kako veliko je italijansko prijateljstvo. Za madžarsko prijateljstvo do Italije pa pač v najboljši meri priča okoliščina, da se je kot min predsednik odločil, da bo izmed vseh njegovih obiskov v tujini prvi v Rimu. Ta njegov obisk bo potrdil trdne in intimne odnošaje Italije in Madžarske in to še posebej v trenutku, ko so pričeli povsod priznavati os Rim-Berlin za bistveni faktor mirovne konsolidacije v Evropi. Madžarska je iskreno prijateljsko razpoložena do obeh sil, združenih na tej osi.

Načrt za ustavno reformo na Danskem

Danska vlada, v kateri so zastopani socialni demokrati in radikali, je izdelala te dni zanimiv predlog o ustavni reformi. Za ustavno reformo so se doslej najbolj zavzemali socialni demokrati, ki so se že dolgo let borili proti zgornji zbornici (landsting). Člani landstinga so namreč voljeni po indirektni volilni pravici in morajo biti nad 35 let stari, kar je oboje v nasprotju s socialističnimi političnimi načeli. V uresničenje svojega cilja, odprave zgornje zbornice, socialni demokrati sicer niso resno verovali, pač pa so usmerili vso svojo akcijo v to, da bi jo reformirali in omejili njene pravice. Ta manjši cilj je postal dosegljiv, ko so si pri volitvah l. 1936. zagotovili večino v spodnji zbornici (folketingu) in skupno z radikali tudi v landstingu. Potrebo ustavne reforme je vrh tega v zadnjem času priznala tudi opozicionalna konservativna stranka, ki je sodelovala tudi pri izdelavi novega ustavnega načrta, tako da se zdi sedaj uspeh predloga o ustavni reformi že v naprej zagotovljen. Po dispozicijah vlade naj bi nova ustava stopila v veljavo že 5. junija prihodnjega leta, na dan proslave 90letnice prve demokratične ustave na Danskem ter 25letnice prve ustavne reforme.

Ustavni načrt ne vsebuje popolne ukinitve zgornje zbornice, uvaja pa zanimive spremembe, ki so povsem svojevrstne. Bodoči danski parlament bo še nadalje sestavljen iz dveh zbornic, »folketinga« in »rigstinga« (namesto dosedanjega »landstinga«). Obe zbornici skupaj bosta šteli 205 članov, od katerih bo odpadlo 136 na folketing in 69 na rigsting. Vsi bodo voljeni direktno na podlagi splošne volilne pravice vseh danskih državljanov, ki so dopolnili 23. leto, in sicer tako, da bo najprej posebej voljenih ,170 članov »folketinga« in 35 članov »rigstinga«. Ostalih 34 članov rigstinga bodo izvolili člani folketinga iz svoje srede, tako da jih bo potem v folketingu ostalo 136. Namesto dosedanjih okrožnih list se zaradi pravičnejše razdelitve mandatov uvedejo vsedržavne kandidatne liste. Spričo številčne premoči in načina novih volitev bo odslej zagotovljena prevladujoča oblast »folketingu«, kar bo pomenilo znatno okrnjenje pravic in moči zgornje zbornice.

Izmed drugih ustavnih reform zasluži pozornost uvedba ljudskega glasovanja kot izjemnega sredstva za korigiranje parlamentarnih glasovanj, vendar s precejšnjimi omejitvami. Ljudsko glasovanje bo dopuščeno samo v povsem izjemnih primerih in le, ako se zanj izreče 40% poslancev obeh zbornic ali pa vsaj 30% poslancev in 15% volilnih upravičencev. Novost pomeni tudi uvedba posebnega »pravdnega pooblaščenca«, ki ga voli rigsting in katerega naloga bo, da skrbno čuva nad izvajanjem zakonov v državi, kakor to želi parlament.

Splošni del ustavnega načrta vsebuje vse osnovne človečanske pravice, pri čemer posveča še posebno pozornost zagotovitvi svobode slehernega posameznika in vseh demokratičnih državnih ustanov proti kakršnemukoli protidemokratičnemu poskusu. Stranke, društva in pokreti, ki bi delovali v nasprotju z ustavnimi določbami, se smejo razpustiti, dasi dopušča sicer ustava največjo svobodo misli, zborovanj in tiska.

Ko bo ustava od obeh zbornic sprejeta, bosta »folketing« in »landsting« razpuščena in na novo izvoljena. Ko bosta tudi novo izvoljeni zbornici ustavo odobrili, bo ta končno predložena v odobritev tudi narodu, ki se bo izrekel zanjo ali proti njej v posebnem ljudskem glasovanju. V danskih političnih krogih pričakujejo, da bo nova ustava sprejeta še v tem letu.

Neresnične senzacije o vojaških ukrepih v ČSR

Praga, 18. jul. h. Popoldne je imel odbor političnih ministrov pod predsedstvom min. predsednika dr. Hodže sejo, na kateri so razpravljali o pripravljenih zakonskih osnutkih za ureditev narodnostne politike in samouprave v državi.

Praga, 18. jul. AA. Več tujih poročevalskih agencij je prineslo ponovno vesti o nekih izrednih vojaških ukrepih na Češkoslovaškem. ČTK je pooblašjena ponovno odločno zanikati vse te vesti. Na vsem češkoslovaškem ozemlju ni bilo nobenih izrednih gibanj čet, kar je najbolj razvidno iz dejstva, da bi ta gibanja močno ovirala žetev. Kar se tiče vesti DNB-ja, da češkoslovaške vojaške oblasti niso dovolile obiska nekaterih krajev v obmejnem ozemlju, pravijo vojaški krogi, da prepoved obiskov in sprehodov v utrjenih obmejnih krajih ni noben poseben ukrep, kajti češkoslovaške oblasti so ga izdale že davno iz popolnoma razumljivih razlogov.

Minister Vlček o mejah koncesij

Košice, 18. jul. AA. V govoru, ki ga je imel včeraj na pokrajinskem zborovanju slovaških in podkarpatskih trgovcev, je trgovinski minister Vlček med drugim dejal: Kdor je poznal Slovaško pred 20 leti, mora priznati, da je sodelovanje med Čehi in Slovaki prineslo samo dobre sadove, ki bodo v bodočnosti še bolj obilni.

Minister je nato izjavil, da mora Češkoslovaška vsemu svetu pokazati, da je zmožna izpolniti svoje zgodovinsko poslanstvo in da zasluži svojo svobodo in neodvisnost. Mi od nikogar ničesar ne zahtevamo, je dejal, pa tudi nikomur ne bomo odstopili, kar je naše. Ves svet naj ve, da bomo šli pri koncesijah do skrajno možnih mej, toda neodvisnost in edinstvo naše države se morata ohraniti za vsako ceno.

Na kosilu, ki je bilo nato prirejeno, so slovaški in ruski trgovci v zdravicah poudarili svojo zvestobo Češkoslovaški. V imenu madžarskih trgovcev je njihov zastopnik Peller izjavil, da imajo madžarski trgovci mnogo razlogov, da delajo za obstoj republike, ki je bila do njih vedno pravična in je vedno varovala vse možnosti nemotenega razvoja.

Sudetski Nemci na svečanostih v Vratislavi

Praga, 18. jul. h. Za telovadno svečanost v Vratislavi so češkoslovaške železnice dale sudetsko-nemškim telovadnim organizacijam na razpolago že 30 posebnih vlakov.

Hitlerjev zastopnik v Londonu

London, 18. jul. o. »Daily Express« poroča, da je prispel v London Hitlerjev osebni tajnik in zunanje-politični komisar Fric Wiedemann. Kakor zatrjujejo, je prišel v London s posebno misijo glede na sudetsko-nemški problem.

Povratek francoskega poslanika v Prago

Pariz, 18. jul. w. Francoski poslanik v Pragi De la Croix je v petek in soboto govoril z min. predsednikom Daladierjem in zunanjim ministrom Bonnetom o položaju na Češkoslovaškem in stanju pogajanj s sudetskimi Nemci, je danes odpotoval nazaj v Prago.

Papež bo izdal encikliko o rasni teoriji

Rim, 18. jul. o. Po informacijah agencije United Press je papeževa obsodba pretiranega nacionalizma vzbudila v italijanskih katoliških krogih veliko pozornost. Splošno napovedujejo še posebno encikliko, ki bo sestavljena v enakem duhu. Papež bo v njej zavzel predvsem stališče glede na znane rasne teorije, ki so se pojavile zadnje dni tudi v Italiji. Poudaril bo, da niso v skladu z nauki katoliške cerkve. Vatikanski krogi poudarjajo, da se je papež zelo vznemiril zaradi vesti, da nameravajo tudi v Italiji izdati protižidovske ukrepe na rasni osnovi.

Letalska pogodba med Rusijo in Rumunijo

Bukarešta, 18. jul. h. Skorajšnji obisk zunanjega ministra Tataresca v Moskvi bo bržkone v zvezi s podpisom letalske prometne pogodbe med Rumunijo in Sovjetsko unijo. V glavnem gre za otvoritev civilne zračne proge med Moskvo, Jassyjem, Bukarešto in Prago.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Beležke

Odpravljen komisariat v Narodni odbrani

»Novosti«, zagrebško glasilo JRZ, poročajo v včerajšnji številki, da je bila 26. junija izredna glavna skupščina Narodne odbrane in da je bil na njej izvoljen osrednji odbor. Pristojne oblasti so vzele na znanje rezultat volitev, nakar je 9. t. m. zopet izvoljeni osrednji odbor prevzel vodstvo te organizacije. Obenem je bil ukinjen komisariat in je s tem obnovljeno normalno stanje v Narodni odbrani.

Naša politična emigracija

»Samouprava«, službeno glasilo JRZ, razpravlja o povratku nekaterih političnih emigrantov v Jugoslavijo. Med drugim pravi:

»Politična emigracija, ki je dolga leta hodila po napačnih poteh in, podpirana od nenaklonjenega inozemstva, storila hude pogreške napram svoji domovini in svojemu narodu, je uvidela, da po tej poti ni mogoče iti dalje. Drug za drugim so se pričeli emigranti vračati v domovino. Ta likvidacija naše politične emigracije je danes že v zaključni fazi in to je eden največjih političnih uspehov sedanje vlade. Zakaj aktivnost naše politične emigracije v inozemstvu je bila celo desetletje velika ovira za popolno konsolidacijo razmer v naši državi. Zdaj je tudi ta ovira odstranjena in ničesar več ni na poti, da ne bi v državi zavladale popolnoma normalne politične razmere.«

Političen uboj v Samoboru

Beograjsko »Vreme« poroča, da je prišlo v Samoboru pri Zagrebu do krvavega političnega obračunavanja. V neki okoliški vasi sta se sprla kmeta Margušić in Matija Dandarić. Med prepirom je potegnil Margušić revolver in ustrelil Dandarića. Sprla sta se zaradi političnih nasprotij. Ubiti Dandarić je bil predsednik organizacije HSS v svoji vasi in je povsod branil politiko dr. Mačka. Margušić pa je bil zagrizen frankovec ter je že ponovno napadal Dandarića zaradi »premalo odločne« politike HSS.

Banska uprava v Zagrebu je takoj, čim je zvedela za Dandarićev uboj, poslala v Samobor preiskovalno komisijo, ki še ni zaključila preiskave.

Proslava rojstnega dne dr. Mačka

Dr. Vladko Maček ima v sredo rojstni dan. V Zagrebu in po drugih večjih krajih so rojstni dan proslavili že to nedeljo. »Vreme« zatrjuje, da je bila proslava letos mnogo manjšega obsega, kakor prejšnja leta. Dr. Maček je prišel iz Kupinca v Zagreb in v svoji pisarni najprej sprejel prvake bivše HSS in SDS, ki so mu čestitali. Nato je sprejemal nadaljnje čestitke, potem pa je šel na ulico Prilaz, kjer so defilirali pred njim pristaši HSS. V sprevodu so bili tudi kmečki vozovi, ki so simbolično predstavljali razne vrste kmečkega dela. Po zatrdilu »Politike« je sprevod trajal skoro dve uri.

Dalje poroča »Vreme«, da se je pri dr. Mačku oglasila tudi skupina domačih in ino zemskih novinarjev, ki je ostala z njim dalj časa v razgovoru. Na vprašanje, kdaj bo odšel na obisk v Beograd, je dr. Maček odgovoril, da čaka še na povratek Ljube Davidovića, ki se zdaj zdravi v Vrnjački banji. Šefi beograjske združene opozicije so dr. Mačku poslali brzojavne čestitke.

Socializacija kapitala

Sobotna »Samouprava« zavrača razne pomisleke, ki se širijo, kakor pravi, med ljudstvom v zvezi s štirimilijardnim notranjim posojilom. »Ti napadi proti notranjemu posojilu izhajajo iz vrst opozicijskih politikov in ne gospodarstvenikov, kakor bi morda kdo mislil. Po famoznem letaku dr. Mačka je sledil famozni letak dr. Laze Markovića. Ta letak ni mogel nikogar presenetiti, če pomislimo na odnošaje med beograjsko združeno opozicijo in dr. Mačkom«.

Glavni organ JRZ vidi v finančni politiki dr. Stojadinovića »stvarno izvajanje blage in pravične socializacije kapitala v naši državi. Z notranjim posojilom bo zaposlen kapital, ki bi sicer ležal neizkoriščen, ker ga zasebna iniciativa ne bi mogla pravilno uporabiti. Praktični pomen naših notranjih posojil je socializacija kapitala v najboljšem in najbolj uspešnem smislu besede. Ako se komu socializacija kapitala v tej obliki ne dopade, se lahko pritoži.«

Sodba o četniški organizaciji

Beograjski listi objavljajo obširna poročila o posvetitvi četniške zastave v Sjenici v Sandžaku. Zastavi je kumoval narodni poslanec Živko Šušić, ugleden član kluba JRZ. V svojem govoru je dejal, da je ponosen, ker lahko kumuje četniški zastavi: »Danes vprašujejo nekateri, čemu potrebujemo četniško organizacijo. Odgovarjamo jim mi vsi: četniške organizacije so potrebne, ker prostovoljno služijo interesom naše obrambe in so sleherni trenutek pripravljene vse žrtvovati za kralja in državo. Četniška organizacija ni niti plemenska, niti strankarska, nego samo vsenarodna institucija. Za kralja in državo je njeno geslo, po katerem se morajo ravnati tudi vsi drugi dobri in pošteni ljudje v naši državi.«

Pri nas vladajo o četniški organizaciji malo drugačni pojmi in bi bilo koristno, ako bi poslanec Šušić ob priliki povedal svoje mnenje o njej tudi v naših krajih.

O političnem šolanju

Na nekem shodu JRZ pri Banjaluki je v nedeljo govoril poštni minister g. Čvrkić. Na kraju je med drugim izjavil:

»Politične šole ni. Politika se nikjer ne uči. Največja politična šola za vsakega politika je ljudstvo. Kdor je ljudstvu blizu, ta pozna in občuti njegove potrebe in njegove stiske.«

Dar za sokolski dom

Berane, 18. julija p. Sarajevski industrijalec Hajder Čerko se je te dni mudil v Beranah, kjer eksploatira tamkajšnje velike gozdove. Ob tej priliki je daroval sokolskemu društvu v Beranah 20.000 din. Društvo bo sedaj v okviru Petrove sokolske petletke lahko pričelo graditi svoj dom.

Minister dr. Spaho o uradniških plačah

V ponedeljskem »Jutru« smo poročali, da je bil v nedeljo dopoldne v Sarajevu svečano otvorjen letošnji kongres nacionalnih železničarjev in brodarjev in da je na otvoritveni seji govoril tudi prometni minister dr. Spaho. Iz beograjskih listov posnemamo o govoru g. ministra še nekatere važne podrobnosti.

V prvem delu svojih izvajanj je minister Spaho očrtal zgodovino in razvoj naših železnic po osvobojenju. Poudaril je njihov veliki napredek v vsakem pogledu, pri čemer je s priznanjem omenjal velike zasluge železničarjev. Pokazal je nato na težkoče in ovire, ki jih je bilo treba obvladati, da se je železniški promet v Jugoslaviji dvignil na nivo civiliziranih in kulturnih evropskih držav.

V drugem delu svojega govora je razpravljal dr. Spaho o težnjah, pritožbah in zahtevah železničarjev in njihove organizacije. Rekel je, da jih vse dobro pozna in uvažuje, kakor si sploh vedno prizadeva, da bi bil železničarjem pravičen in uvideven starešina. So pa mnoge stvari, ki jih on sam ne more rešiti in ki jih tudi vlada še ni mogla na zadovoljiv način urediti. Sem spada tudi vprašanje železničarskih prejemkov, ki je postalo posebno aktualno zaradi podražitve kmečkih pridelkov. Povišanje železničarskih prejemkov se ne da izvesti samo za sebe, temveč le skupno s povišanjem prejemkov za ostale državne nameščence. Res so se v zadnjem času znatno povišali dohodki železnic, toda istočasno se je mednarodni položaj silno zapletel, pa tudi Jugoslavija kljub svojim ugodnim mednarodnim odnošajem ne sme ostati prekrižanih rok, ker niti za trenutek ne smemo dopustiti, da bi bilo ogroženo ono, kar so naše najboljše generacije stvorile z nadčloveškimi napori. V prvi vrsti moramo zato računati z interesi naše narodne obrambe. Interes domovine je najvišji zakon, to morajo vedeti vsi državljani, tudi železničarji. »Čeprav pa interesi državne obrambe«, je zaključil minister, »zahtevajo tako velika sredstva, si prizadevamo z vsemi močmi, da čim prej popravimo tudi vaše težko materialno stanje. Jaz bom vse storil, kar bo v danih razmerah mogoče, da bo vašim zahtevam ustreženo tako, kakor to upravičeno pričakujete.«

Prvi krediti iz državnega cestnega fonda

V dveh zadnjih številkah preteklega tedna smo zabeležili beograjske informacije o prvih kreditih na račun novega državnega cestnega fonda in o baje nedovršenih načrtih za cestna dela v Sloveniji. O tej stvari smo sedaj dobili od kr. banske uprave v Ljubljani naslednjo objavo:

»Jugoslovenski kurir« poroča, da je gradbeno ministrstvo že hotelo razpisati licitacije za gradbena dela na novih cestah v Sloveniji. Teh licitacij pa da gradbeno ministrstvo ne more razpisati, čeprav je kredit že pripravljen, ker da še niso gotovi končni načrt za gradnjo novih cest v dravski banovini, ki jih mora dovršiti banska uprava v Ljubljani. »Jugoslovenski kurir« pripominja, da so bili ravno Slovenci tisti, ki so urgirali gradnjo novih cest v dravski banovini, sedaj pa jih je gradbeno ministrstvo presenetilo, ko še niso gotovi s končnimi načrti.

Te informacije »Jugoslovenskega kurirja« so netočne. Ministrstvu za gradbe so predloženi v odobritev, odnosno so že odobreni sledeči detajlni projekti: za modernizacijo državne ceste št. 2 Jeprca—Labore, za rekonstrukcijo mostu čez Savo v Kranju, za modernizacijo državne ceste št. 2 skozi mesto Kranj in od Kranja do odcepa ljubljanske državne ceste ter za tlakovanje državne ceste št. 50 Maribor—Pesnica, skupno z ekspropriacijo zemljišč na državni cesti št. 2 Ljubljana—Kranj za proračunski znesek 39,112.310 din.

Poleg teh projektov so že odobreni generalni projekti za modernizacijo državne ceste št. 2 Novo mesto—Ljubljana in Naklo—Podvin, državne ceste št. 50 Ljubljana—Št. Vid pri Lukovici in Vransko—Celje—Višnja vas ter Spodnja Ložnica—Slovenska Bistrica—Fram. Izdelan je tudi že detajlni projekt za rekonstrukcijo državne ceste št. 50 Fram—Maribor, v delu so detajlni projekti za vse že odobrene generalne projekte. V odobritev je predložen generalni projekt za modernizacijo državne ceste št. 2 Bregana—Novo mesto. Izdeluje se generalni projekt za modernizacijo državne ceste št. 2 Podvin—Korensko sedlo in za modernizacijo državne ceste št. 50 št. Vid pri Lukovici—Vransko. Dalje je v delu še detajlni načrt za novo državno cesto Ljubljana—Sušak, ki je v glavnem popolnoma pripravljen za predložitev ministrstvu v odobritev. Dovršitev teh načrtov so ovirale skoraj leto dni trajajoče obtežilne preizkušnje zemljišča na ljubljanskem barju, ki so sedaj zaključene, tako da bo tudi detajlni načrt te ceste v najkrajšem času dogotovljen.

Proračunska vsota za vsa ta dela se ceni na okrog 650 milijonov din. Za izvršitev dosedanjih načrtov je kraljevska banska uprava iz banovinskih sredstev od 1. aprila 1936 do danes potrošila okrog 900.000 din, ker ji iz državnih proračunov v te svrhe doslej niso bili dodeljeni nobeni krediti in tudi še ni ustanovljena obljubljena terenska tehnična sekcija za trasiranje državnih cest v dravski banovini. Za dovršitev načrtov, ki so bili spredaj našteti, bi bil potreben še znesek okrog 800.000 din, iz česar izhaja, da se je iz banovinskih sredstev opravila že več ko polovica dela in bi sekcija za trasiranje prevzela bogato dediščino.

Poleg teh projektov se izvršujejo številni projekti za gradnjo in modernizacijo banovinskih cest.

Iz teh podatkov naj javnost posname, da je kr. banska uprava iz banovinskih sredstev pripravila že ogromno gradiva za modernizacijo vseh najvažnejših cest v dravski banovini. Pri tem stanju torej ni važno, da se licitacija razpiše, temveč da se dodeli kredit, kajti dovršitev projektov v enem ali drugem primeru je vprašanje samo kratkega časa. Vsekakor kraljevska banska uprava ne bo v zadregi, če se ji takoj dodeli vsaj 40 milijonov dinarjev, to je znesek, o katerem »Jugoslovenski kurir« poroča, da je za dravsko banovino pripravljen, ker so najaktualnejši detajlni projekti že gotovi ter že tudi odobreni, ali pa predloženi ministrstvu v odobritev.

Nemčija bo dobila kolonijo v Afriki?

London, 18. jul. p. »Evening Standard poroča, da ima obisk predsednika portugalske republike Carmone v portugalski Angori zelo velik političen pomen. Ta obisk je v tesni zvezi s predlogi, da bi Portugalska, Belgija in Anglija skupno skušale ugoditi Nemčiji glede na njene zahteve po kolonijah. O tej stvari pravi list, da kolonialni strokovnjaki omenjenih treh držav proučujejo možnost, da bi del severne Rodezije, del Angore in del belgijskega Konga odstopili Nemčiji. Poleg političnih težav pa sta nastali še dve hudi zapreki za izvedbo tega načrta. Nemški koloniji bi bilo treba omogočiti izhod na morje. Koridor do morja bi se moral oddeliti od portugalske Angore, v tem primeru pa bi prišla portugalska Angora povsem pod nemški politični in vojaški vpliv.

Pustolovski polet čez Ocean

London, 18. jul. w. Na letališču Baldonnelu blizu Dublina je popoldne okoli 14.30 po smelem 30 urnem poletu nad Atlantskim oceanom pristal 30 letni Američan Douglas Carrgane. Letalec se je včeraj dopoldne dvignil v New Yorku za polet proti Los Angelesu, je pa na presenečenje letalskih oblasti okrenil letalo v nasprotno smer proti Atlantiku. Carrgane je že l. 1937 skušal leteti čez Ocean, pa mu tega oblasti niso dovolile. To pot drzni letalec za polet v Evropo ni imel niti dovoljenja niti mednarodnih listin in njegovo letalo tudi ni imelo brezžične naprave, kakor tudi ne potrebnih instrumentov za tak polet. Letalo je enomotorno in staro že 8 do 9 let.

Poljski vzlet v stratosfero

Kodanj, 18. julija. AA. Poljski letalski kapitan Burzinski je na poti skozi Kodanj izjavil, da namerava v času med 10. septembrom in 10. oktobrom prekositi za 5 km sedanji rekord poleta v stratosfero, ki ga ima Steevens. Kapitan Burzinski se namerava povspeti 27.000 m v višino. Njegov balon bo imel 2700 m^3 prostornine ter bo po svojem obsegu večji kakor vsi baloni, ki so se udeleževali podobnih poletov. Ovoj balona bo iz svile namestu iz kavčuka, zaradi česar bo balon posebno lahak. Neprodušno zaprta kabina balona bo izdelana iz aluminija ter bo v njej prostora za tri člane posadke. Za sedaj še ni gotovo, če bodo Zedinjene države dovolile nabavo helija, ki je potreben za izvedbo tega stratosferskega poleta.

Tour de France

Marseille, 18. jul. AA. V enajsti etapi kolesarskih tekem Tour de France na progi Montpellier—Marseille (223 km) je prvi prispel na cilj italijanski dirkač Bartali, drugi Belgijec Vervaeke in tretji Francoz Leducq. Najboljši čas ima doslej še vedno Belgijec Vervaeke, drugi pa je Bartali.

Iz državne službe

Beograd, 18. jul. pr. Na lastno prošnjo so bili imenovani za sodnika sreskega sodišča v 7. skupini v Kostanjevici Bruno Inkret, pristav 8. skupine pri sodišču v Kočevju, za sodnika sreskega sodišča 7. skupine v Kozjem Franc Colarič, pristav 8. skupine pri sodišču v Laškem, za sodnika sreskega sodišča v 7. skupini v Murski Soboti Milan Grm, pristav 8. skupine pri sodišču v Ptuju in Ciril Vidic, pristav 8. skupine pri sreskem sodišču v Mariboru, za sodnika sreskega sodišča v 7. skupini v Slov. Konjicah Branislav Hribar, pristav pri sreskem sodišču v Škofji Loki. — Na lastno prošnjo je bil premeščen sodnik v 5. pol. skupini Martin Perovšek iz Kostanjevice v Novo mesto. — Upokojen je sodniški pisarniški uradnik Franc Drašler v 6. pol. skupini pri Stolu sedmorice v Zagrebu.

V finančni službi sta napredovala za višjega svetnika v 4. položajni skupini I. stopnje Ivan Hočevar, za višjega pristava v 7. položajni skupini pa Franc Kastelic, oba pri dravski finančni direkciji v Ljubljani.

V železniški službi sta bila premeščena prometnika Karlo Rakuša iz Čačka za postajnega načelnika v Železniku in Pavel Opara iz Sarajeva v Metković.

Natečaj za docenta na beograjski univerzi

Beograd, 18. julija p. Filozofska fakulteta beograjske univerze je razpisala natečaj za docenta primerjalne gramatike slovanskih jezikov s staroslovenščino pri stolici za primerjalno gramatiko indoevropskih in slovanskih jezikov s staroslovenščino.

Natečaj za gojence letalske podoficirske šole

Beograd, 18. julija p. »Službene novine« so objavile natečaj, ki ga je razpisalo poveljstvo vojnega letalstva za sprejem gojencev v pomorsko letalsko podoficirsko šolo v Divuljah. Razpis našteva podrobno vse sprejemne pogoje in vsebuje tudi obrazce za priloge, ki jih je treba preložiti k prošnji za sprejem.

Vlak zavozil v kmečki voz

Sarajevo, 18. jul. o. Pri postaji Rajlovac se je davi pripetila huda nesreča. Sarajevski potniški vlak je zavozil v kmečki voz. Voznik Džemal Lončar in 7 let stari Asim Mujkić sta bila ubita, Asimova mati Hanka pa je dobila nevarne poškodbe.

Vremenska napoved

Zemunsko vremensko poročilo: Oblačnost se je povečala v vsej državi, zlasti v zapadni polovici, kjer dežuje. Pretežno vedro vreme je samo še na skrajnem jugu. Toplota je padla. Najnižja je bila v Plevlju 13, najvišja Jaši Tomiću 37 C.

Zemunska vremenska napoved: Pretežno oblačno z deževjem bo po vsej državi razen na skrajnem jugu, kjer bo še ostalo kolikor toliko vedro.

Dunajska: Pretežno jasno, morda ponekod z nevihtami. Temperatura se skoraj ne bo spremenila.

Naši kraji in ljudje

Tragedija v Kamniških planinah

Smrt mladega planinca Viktorja Brejca iz Kamnika

Kamnik, 18. julija

Ni se še povsem razbohotilo poletje — še komaj pred dnevi je svež sneg padel na gorske vrhove — pa so že planine izterjale svojo prvo žrtev. Včeraj popoldne je na Košutni nad Krvavcem padel čez steno 30-letni usnjarski pomočnik Viktor Brejc, zaposlen v znani Knafličevi tovarni usnja v Kamniku, in se ubil.

V soboto se je večja družba Kamničanov odpravila na Krvavec na izlet. Včeraj so odšli na krajšo turo dalje proti Korenu, da bi natrgali planink. Viktor Brejc je bil v družbi s Štefanom Pižmohom, ki je kot skladiščnik prav tako zaposlen v Knafličevi usnjarni. Blizu Mokrice sta se opoldne razšla vsak v svojo smer. Ko se je pozneje vsa družba v koči na Krvavcu vnovič sešla, Brejca ni bilo nazaj. Tovariši so ga čakali do pozne noči, a ko so le čakali zaman, so se vrnili v Kamnik in takoj obvestili reševalno postajo SPD. Še ponoči se je reševalna ekspedicija odpravila na Krvavec, da je že na vse zgodaj začela iskati sledu za pogrešanim planincem. Slutnja je na žalost postala resnica. Pod Košutno so Viktorja Brejca, ki je med vzpenjanjem za najlepšimi planikami zdrknil v prepad, našli mrtvega.

Truplo so takoj naložili na nosilnice in ga prenesli v dolino do Ribje peči pri Kopišah, od koder so ga potem z avtom prepeljali v Kamnik, da ga polože na mrtvaški oder. Pokojni Viktor Brejc je bil izredno simpatičen, dober in trezen fant. V Knafličevi usnjarni je bil zaposlen kakšnih 8 let. Predstojniki so ga cenili kot vestnega delavca, tovariši so imeli v njem vernega, iskrenega druga. Po rodu je bil iz Dolenjih Novakov pri Idriji, od koder se je bil s starši preselil v Kamnik. Lani mu je umrl oče in od takrat je bil Viktor najboljša opora materi, a zmerom je bil tudi najskrbnejši brat svoji sestri, medtem ko druga dva brata živita v Franciji in Italiji. Mlademu planincu bodi lahka zemlja, ki ji je daroval vso svojo ljubezen, njegovim iskreno sožalje!

Prva mednarodna tekma letečih modelov

Udeleženci iz Egipta in devetih evropskih držav

Ljubljana, 18. julija.

Te dni od 20. do 25. t. m. bo Ljubljana prizorišče pomembnega dogodka v razvoju mednarodnega letalskega sporta. Na aerodromu se bo vršila I. mednarodna tekma letečih modelov za pokal, ki ga je zmagovalcu naklonil visoki pokrovitelj jugoslovenskega Aerokluba, Nj. Vel. kralj Peter II. Razen zastopnikov Jugoslavije bodo na tekmi sodelovali še predstavniki devetih evropskih držav, Bolgarije, Češkoslovaške, Francije, Anglije, Amerike, Švice, Nemčije, Madžarske in Egipta.

To bo prva mednarodna tekma te vrste sploh, a v Jugoslaviji se bo vršila zato, ker je pobuda zanjo izšla iz našega Aerokluba. Predsednikov namestnik inž. Tadija Sondermayer in tajnik inž. Nenad Milosavljević sta namreč FAI (Fédération Aeronautique Internationale) stavila predlog, naj bi zveza stalno prirejala takšne mednarodne tekme, in sta predložila tudi podroben načrt. FAI je našemu Aeroklubu poverila izvedbo zamisli in organizacijo prireditve. Konferenca, ki je sledila januarja v Parizu, je sklep odobrila in tako je naš Aeroklub pričel s pripravami. Da je prav njemu pripadla ta naloga, pomeni vsekakor spoštovanja vredno počastitev njegovega dela od strani mednarodnega letalstva.

V izvrševanju svojega poslanstva med najširšimi sloji naroda je Kraljevski jugoslovenski Aeroklub prišel do spoznanja, da mora, če naj bo njegova propaganda uspešna, pritegniti k sodelovanju predvsem najmlajši naraščaj. V zmerom novih generacijah mladine je treba s smotrno vzgojo buditi zanimanje za letalstvo in njegove probleme. Delo z modeli je neke vrste osnovna šola za vsakega zrakoplovca. Da bi zbral čim večje število mladih ljudi v svojih vrstah, Aeroklub ni štedil žrtev. Tudi organizacija mednarodne tekme zahteva razmeroma velikih sredstev, zato pa bo razvoju našega letalstva prinesla brez dvoma mnogo novega poleta.

V pravilnem razumevanju pomena, ki ga ima ta panoga za srednješolsko mladino, je Nj. Vel. kralj Peter II. podaril velik, dragocen pokal, ki ga prejme zmagovalec na tekmi. Pokal bo predstavljal prehodno nagrado, a definitivno si ga lahko osvoji tekmovalec, ki mu pripade trikrat zapored ali petkrat sicer. Ljubljano so prireditelji izbrali za prvo mednarodno tekmo zato, ker nudi najugodnejši teren, hkratu pa je najpripravnejše izhodišče tujskega prometa, ki mu bo prireditev brez dvoma prav tako v korist in prospeh.

Francu Seršenu v spomin

Ljutomer, 18. julija

Seršenovega Frančeka ni več! Dasi so njegovi prijatelji in znanci že strahoma pričakovali te vesti, vendar jih je pretresla do dna duše, ko je 16. t. m. popoldne dospela iz Zagreba. Dolgo časa je bolehal, pred nekaj leti je bil že tako slab, da je bilo pričakovati najhujšega, toda njegova čudovita volja do življenja, njegova žilavost je takrat še zmagala. Zadnje mesece je očitno hiral, iskal je zdravja v tujini in v Zagrebu ,zdaj pa ga je tolažilna smrt rešila trpljenja. Rad bi še bil živel, z vsemi silami se je oklepal vsake nade, saj mu je bilo šele nekaj nad 40 let, in umiral je težko, težko.

S Francem Seršenom odhaja iz ljutomerske sredine za vedno mož, kakršni so kaj redki med nami. Rodil se je l. 1897 v hiši, ki je bila steber slovenskega Ljutomera, v rodbini, kjer sta bili narodna zavest in rodoljubje nekaj samo ob sebi umevnega. Oče je bil ugleden trgovec, mati pa iz znane Kavčičeve rodbine od Sv. Jurija ob j. žel. Po ljudski šoli ga je oče poslal v takrat najbližjo meščansko šolo v Radgoni, potem pa v Pliberk, kjer se je izučil trgovine. Sredi vojne je oče umrl, starejši brat je bil na vojni, mlajši še otrok — tako je moral še ne dvajsetletni Franc prevzeti doma vso skrb gospodarstva in trgovine. In lotil se je težkega dela z vso vnemo, veseljem in uspehom. Tvrdka je vidno napredovala. Povečal je obrat ,razširil lokale in povzdignil trgovino do vodilne v vsem okolišu. Zgradil je tudi nov hotel, kamor je prenesel staro gostilno, shajališče ljutomerskih Slovencev pred vojno. Postrežljiv in vljuden, prijazen z vsakomur, si je pridobil naklonjenost vseh, ki so ga poznali. Obširno posestvo je oskrboval vzorno, preuredil vinograde in si v Nunski grabi, ki mu je bila najljubša zgradil sredi zelenja in cvetic svoj Tuskulum. Tu ob vznožju goric sredi dragih mu cvetic je preživljal svoje skopo odmerjene počitnice, tu je najraje ob raznih prilikah sprejemal svoje številne goste, ki jim je bil prav kavalirski gostitelj. Tu so mu potekali tudi zadnji dnevi, preden se je odpravil na poslednjo pot za zdravjem.

Mnogostransko naobražen, delaven in vnet za vsako pametno in dobro stvar, ki je v kratkem času pridobil velik ugled. Deloval je v občinskem odboru, kjer je bil nekaj časa podžupan, v Mestni hranilnici, v združenju trgovcev, kjer je bil tudi predsednik nadzorstva, v združenju gostilničarjev itd. Povsod je njegova premišljena in resna beseda mnogo zalegla, povsod je stremel za tem, da povzdigne svoj rojstni kraj, njegovo gospodarstvo in ime. Vedno pa je bil tudi odločen in neomajen nacionalist in kot tak močna opora naprednega in nacionalnega Ljutomera.

Največ ljubezni in dela izven svojega poklica je posvetil Sokolu. Tyrševa nesmrtna ideja je prepletala vse njegovo dejanje in nehanje. Dolgo vrsto let je bil domačemu društvu počstarosta, in dokler je mogel, je tudi telovadil v vrsti starejših bratov. Ko je društvo gradilo svoj dom, je bil brat Seršen predsednik in glavna osebnost odbora, ki mu je bilo poverjeno finansiranje tega velikega dela. O osebnih žrtvah, ki jih je doprinašal takrat in pozneje za ta smoter, ni govoril nikdar. Tudi pridobitev zemljišča za razširitev telovadišča in naposled akcija za razdolžitev doma sta pod njegove iniciative. Že bolan je še vedno prihajal na prireditve Sokolskega društva in se odkrito veselil vsakega njegovega uspeha in napredka. Ni čudež, da nežalujejo za njim z užaloščeno materjo in rodbino vred samo njegovi prijatelji in znanci, ampak da objokuje njegovo prerano smrt ves napredni Ljutomer, ki je izgubil z njim eno svojih najjačjih in najbolj zaslženih osebnosti. Vrzeli, ki jo je napravila njegova smrt, ne bomo zlahka izpolnili s možem enakih vrlin.

V nedeljo popoldne so pokojnikovo izmučeno truplo pripeljali iz Zagreba, bratje Sokoli so ga v rojstni hiši sredi vencev in rož položili na mrtvaški oder in mu postavili častno stražo. Danes pa ga je nepregledna množica sorodnikov, prijateljev, znancev in stanovskih tovarišev ter veliko število Sokolov od blizu in daleč pospremila na njegovi zadnji poti. Seršenov Franček zdaj počiva blizu svojega prijatelja izza mladih let, Zacheriovega Frančeka. Naj bo vzornemu narodnjaku in idealnemu Sokolu lahka ljubljena domača zemlja.

Potreba in pomen telesne vzgoje

Z novim šolskim letom naj bi se na področju dravske banovine praktično pričelo z izvajanjem zakona o obvezni telesni vzgoji.

Uvedba vsakega novega zakona zbudi med nevednim ljudstvom občutek, da zahteva država od ljudstva vedno nove dolžnosti. Šele s časom se ljudstvo zave, da mu prinaša vsak zakon večje ali manjše koristi. Naša država želi čimprej doseči kulturno stopnjo najnaprednejših držav. V tej želji se pri nas med drugim uvaja tudi obvezna telesna vzgoja.

Preden se bo začel zakon o obvezni telesni vzgoji praktično izvajati, naj bi ljudstvo spoznalo koristi, ki jih državi in državljanom prinaša ta zakon, naj bi se obveznikom in njihovim staršem pojasnilo, da dolžnosti v smislu tega zakona niso le peza, naj bi občine materialnih izdatkov, ki so v zvezi s telesno vagojo, ne občutile kot težko breme, napravilo naj bi se ugodno razpoloženje do te nove zakonite organizacije, kar vse bi olajšalo organizatorično tehnično delo in povzdignilo interes in ambicijo vseh, ki bodo opravljali kakršnokoli dolžnost pri tej organizaciji.

Samo po tisku se more v tem veku zbuditi pravi interes za takšno novotarijo med najširšimi plastmi ljudstva! Najboljše propagandno sredstvo je tisk. Zaradi tega je potrebno, da bi vsak dnevnik, tednik ali mesečnik, ki piše o splošnih življenjskih vprašanjih, posvetil nekoliko več prostora sportu in telesni vzgoji. Ni dovolj poročati le o doseženih rezultatih v raznih sportnih panogah, temveč redakcije listov naj bi omogočile, da naši sportni organizatorji in sportni ideologi po tisku utirajo sportu pot med najširše plasti ljudstva.

Telesna vzgoja današnjih dni zasleduje veliki namen, da bi se ustvarilo življenje naši mladini in bodočim pokoljenjem lepše, bolše, zdravejše in varnejše. Zato naj bi se pomoč in sodelovanje pri telesni vzgoji ljudstva smatralo za kulturno delo in na tem polju naj bo odslej torišče delovanja vseh, ki jim je pri srcu zdravje in moč mladine ter bodočnost naroda in države.

A. L.

Vsa Slovenija praznuje 20 letnico Jugoslavije v Mariboru

na jubilejni razstavi od 6. do 15. avgusta in na velikem narodnem taboru 14. avgusta.

Za narodni tabor je dovoljena četrtinska vožnja na podlagi povabila, katerega bo odbor v Mariboru poslal vsem občinskim pripravljalnim odborom in pisarnam Putnika, takoj ko prejme prijave udeležencev. Zato se v Sloveniji čimprej prijavite pri občinskih pripravljalnih odborih, izven Slovenije pa v pisarnah Putnika ali direktno Odboru za proslavo 20-letnice Jugoslavije v Mariboru, da Vam pošlje vabilo pravočasno. — Posamezniki, društva in organizacije ter občinski pripravljalni odbori zberite prijave še ta teden. Bratje in sestre, pridite v Maribor!

ODBOR ZA PROSLAVO 20-LETNICE JUGOSLAVIJE V MARIBORU.

Rubež na umetniški razstavi

Ga. Czipott je umetniku, ki ji dolguje 3600 din, zarubila celo kolekcijo slik in mu razdrla razstavo

Ljubljana, 18. julija

Najbrž nihče ni pričakoval, da bo v zvezi z umetniško razstavo Inkiostri - Loboda, ki je vzbujala te dni mnogo zanimanja med občinstvom, pa sta jo prireditelja podaljšala še do prihodnje nedelje, Ljubljana doživela senzacijo, kakršne najbrž ne pomni kronika kulturne Evrope in vsega sveta.

Danes opoldne se je v Jakopičevem paviljonu iznenada pojavila ga. Irene Czipott, zasebnica iz Gajeve ulice 1, v spremstvu izvršilnega organa okrajnega sodišča, postrežčka in še nekaj mož, in slikarju Dalmatiku Inkiostriju izročila sodno listino, ki ji dovoljuje »v izterjavo izvršljive terjatve v znesku 3600 din« in pripadajočih stroškov »rubež, hrambo in prodajo premakljivih reči vsake vrste, zlasti slik, razstavljenih v Jakopičevem paviljonu«. Iz kataloga, ki sta ga izdala razstavljalca, je razvidno, da je bil Inkiostri zastopan s 45 olji in oljnatimi monotipijami, ki dosczajo po ceniku skupno prodajno vrednost okrog 120.000 din, a predstavljajo obenem tudi dobršno mero vsega umetnikovega življenjskega dela.

Pri rubežih ni navada, da bi se zaplenjeni predmeti ocenjevali na mestu, temveč pripušča zakon terjajoči stranki široko možnost lastne presoje, da dá zarubiti toliko in tiste reči, katerih stvarna vrednost jamči kritje dolga. Ga. Irene Czipott se je te zakonite možnosti poslužila na velikopotezen način. Za dolg v znesku 3.600 din, ki je v procesu narasel še za nekaj kovačev, je zahtevala od izvršilnega organa, da zarubi vsa razstavljena Inkostrijeva dela v skupni vrednosti 120.000 din. Zaman so ostale vse prošnje in prigovori, zaman vse prizadevanje Riharda Jakopiča, ki je prihitel v paviljon in skušal razumno, pomirljivo vplivati na upnico. Zaman sta Inkiostri in Jakopič ponujala vse mogoče garancije, da se polovica dolga izplača takoj, druga polovica pa ob zaključku razstave. Nekaj del je bilo že prodanih. Ga Irene Czipott je brez usmiljenja dala sneti raz stene Inkiostrijeva dela in jih odpeljati v neko zasebno shrambo, da jih razproda za kritje neznatnega dolga.

V izvrševanju rubeži pozna sodišče več postopkov. Najpogostejši je pač ta, da se predmeti opremijo z rubežnim znakom in se pustijo na mestu, dokler jih sodišče ne proda. Ne more biti dvoma, da bi takšen postopek lahko nudil tudi ge. Ireni Czipott zadosti jamstva, saj predstavlja že dvoje ali troje del, ki jih je Inkiosti razstavil, vrednost njene terjatve z vsemi stroški vred. Ga. Irene Czipott se s takšnim jamstvom ni zadovoljila, temveč je dala brez pomisleka razdreti celotno razstavo. Od človeka, ki pride z eksekutorjem na umetniško prireditev, kajpak ne moremo pričakovati do likovnih del tistega toplega, dostojanstvenega odnosa, s kakršnim prihajajo v razstavne dvorane ljudje, ki jih je privedel čisti, umetniški interes. Toda tu ne gre za estetske probleme, tu gre samo še za vprašanje, do kakšne meje sme nekdo v iskanju pravice, ki mu jo je sodišče formalno priznalo. V tem pogledu ze bilo ravnanje ge. Irene Czipott pač brez mere.

Ko to pišemo, se kajpak ne maramo in ne moremo dotikati računov, ki jih imata med sabo katerikoli upnik in dolžnik. A poleg žalitve in škode, ki jo je upnica storila akad. slikarju Dalmatiku Inkiostriju — prav zadnji dnevi razstave so namenjeni prodaji — je zagrešila tudi težko brezobzirnost na naslov akad. kiparja Petra Lobode, čigar delu je s tem porušila okolje in mu v veliki meri zavrla uspeh.

Weekend na Ljubljanici

Malo je tu pa tam sicer dežja vmes, vendar se je poletno solnce že toliko razgorelo, da je na Ljubljanici iz dneva v dan živahnejši direndaj. Poleg stalnih gostov, ki se ne boje vremena, zahaja v kopališče vsak dan množica kopalcev, ki ne marajo pustiti vobene ure toplega solnca neizrabljena. A zato za plavače je bila Ljubljanica že od nekdaj eldorado ljubiteljev vodnega sporta. Sledni pridejo letos v toliko večji meri na račun, ker sta gg. Albin in Antonija Jančar, ki sta v prejšnjih letih nudila čolne kopalcem v stari čolnarni, iznova odprla svoj obrat, samo da sta se pomaknila ob reki malo navzgor in imata zdaj svoj prostor na bregu znanega Kobijevega dvorišča, tik pod mestnim kopališčem. Veslačem je stalno na razpolago 18 čolnov po najzmernejši ceni, obenem pa so deležni še raznih drugih ugodnosti: brezplačen prevoz čez Ljubljanico, s Trnovskega pristana in nazaj, brezplačna garderoba, shramba za kolesa itd. Večje družbe dobe še poseben popust, a siromašnejši študentje že od nekdaj dobro vedo, da lahko pride do vožnje tudi tisti, ki ima le malo ali celo nič cvenka s seboj. Tako smo Ljubljančani v srečnem položaju, da nam ni treba hoditi daleč za weekend: na Ljubljanici je vode, solnca in radosti na prebitek.

Naša dekleta sredi narave

Tabor planink dravske skavtske župe na Gorenjskem

Duplje pri Tržiču, 18. julija

Po zgledu moških tovarišev skavtov so šle na taborenje tudi planinke, kakor pravimo članicam skavtskega gibanja. Vodstvo je določilo za letošnje taborenje prijeten prostor na Gorenjskem v bližini Dupelj pri Tržiču. Tabor je prav za prav na otočku, ki ga je napravila Tržiška Bistrica. Na njem so tesno drug ob drugem platneni domovi. Pod njimi stanujejo planinke iz vse dravske banovine. Največ jih je iz Maribora, Ljubljane, Litije, Kamnika, Celja in Ptuja. Naša dekleta dokazujejo, da imajo obilo smisla za disciplinirano življenje v prosti naravi. Taborovodka je sestra Srna iz Ljubljane, starešinica pa sestra Vitka Jelka iz Maribora. Tudi pri planinkah je namreč v navadi, da si izbere vsaka ime iz narave ali pa jo krstijo po njeni najznačilnejši lastnosti. Tako imajo v svoji sredi še sestre, ki so jih ob začetku tabora krstile za Korenčka, Planinskega nageljčka. Najmlajša članica platnenega mesta pa je Kodrček iz Litije. Dve sestrici sta precej zgovorni in gostobesedni; tema dvema so dali imeni Živžav in Raglja . . .

Najbolj priljubljena pa je Mehurček, okrogla članica, ki je zmeraj najbolj židane volje. O, da bi vedeli, kako zna kratkočasiti domovanje pod gorenjskimi velikani. Kadar raztegne Mehurček svojo harmoniko, takrat se zberejo vse okrog nje in zapojejo, da odmeva daleč na okrog. Dolgega časa in slabe volje ne poznajo.

Teh lepih dni, ki jih preživljajo tu gori na Gorenjskem, ne bodo pozabile nikoli. Vzorni tovarištvo in prijateljstvo, ki vladata med vsemi članicami, nam kažeta, kako je lepo skavtsko gibanje, ki vzgaja tudi žensko mladino sredi narave in jo vabi nazaj k naravi . . .

V času taborenja so napravile že več izletov v prekrasno tržiško okolico, enkrat pa jih je nekaj pohitelo tudi na Kofce k planinskemu domu. Imajo pa še precej načrtov. Njih najbližji sosed je kmet Žagar, ki je stalni založnik tabora s pristnim dolačim kruhom in s kislim mlekom. Iz vasi se je priklatil k njim tudi stasit pes, ki ga rade krmijo z ostanki jedil. Pes Čaruga, kakor so ga krstile, je zdaj njih veren prijatelj in jih čuva noč in dan.

V teku taborjenja so dobile že tudi več obiskov. Na poti do njih ni mogoče zaiti. Od postaje Duplje do platnenega naselja so opremile pot z napisi in kažipotnimi znaki. Vse table so izdelale same iz lubja in storžev .Nekaterim so ti njih izdelki močno všeč.

Prepričane so, da jim bo taborjenje v ostrem gorenjskem zraku zelo koristilo. Vzgojile pa se bodo tudi v samostojnosti, saj so tu prepuščene same sebi. Počutijo se prav imenitno. Kuhinjo imata v rokah dve starejši tabornici, vsak dan pa se menjata pri njih dve mlajši pomočnici.

Na višku poletja

Ljubljana, 18. julija

Za nami je prva polovica poletja in čez teden dni se bodo oficielno otvorili pasji dnevi. Sv. Ana in sv. Jakob sta na kraju julija patrona, za katerima se v večini poletij nabere na zemlji čez mero vročine. Izkustva minilih let so pokazala, da se je za viškom poletne pripeke v juniju pognalo živo srebro v avgustovih tednih znova kvišku. Blagodejna ohladitev nastopi v naših širinah šele o Šentjernejevem, na kraju avgusta, neredkokrat se vroči dnevi zavlečejo še v september, po Malem šmarnu.

Minili teden je bilo vreme na našem jugu v območju nestanovitnih morskih ciklonskih struj. Skoro vsak dan so se zbrali nad Slovenijo zdaj tu zdaj tam nevihtni oblaki, na zemljo so se zlile plohe, ponekod je tudi pustošila toča. Kakor je že v poletju običaj, se nad velikimi kotlinami zaledja nabira sopara o ogromni množini. Zrak puhti pod nebo, se nabira v oblake in razleze daleč naokrog. Zaradi neenakih temperatur se visoko pod nebom naelektrene vlažne struje kaj kmalu nasitijo vlage, nevihta s ploho, strelo in kjer je razlika med krožečimi plastmi zraka posebno velika, z uničujočo točo je tu.

V primeri s pomladjo in jesenjo nas zato v poletju večkrat obiščejo nevihte s severne ali vzhodne smeri kopna. Zanimivo je pri tem, da zavzemajo letošnje nevihte razmeroma ozke pasove. Tako se je tudi v soboto, v nedeljo in včeraj primerilo, da se je med grmenjem vsula ploha nad delom Ljubljane, dočim so predmestja v neposredni bližini ostala brez kaplje dežja. Ljubljansko polje in del Barja ostaneta suha, gozdnata podnožja mesta se pa ob vsaki priliki nasrkajo deževnice.

Vpadi poletnih neviht so povzročili, da so kljub visokemu stanju sonca ostale temperature Slovenije na zmerni višini. Drugače je nižje po državi, kjer kane posebno ob jadranskem primorju zdaj kaj malo dežja. Temperature so stalno nad 30° C, le južni Jadran je za spoznanje hladnejši. V obmorskih kopališčih in naših planinskih letoviščih je počitniška sezija zdaj živahna v tednih tja do kraja avgusta se bo v primeru stanovitnejšega vremena dvignila do viška. Planinske postojanke sprejemajo tudi med tednom izletnike pod streho, kdor le more si iz kamnitih mestnih »puščav« pomaga v prirodo.

Vsakdanje plohe pa povzročajo nemalo skrbi kmetom. V hribovskih vaseh je na vrsti košnja senožeti, po dolinah in nižjih vaseh pospravljajo pšenico. Po pomladnih ujmah je vendarle ušlo mnogo lepega sadja pogubi in naš trg je zmerom bolj založen s pridelkom iz domačih sadovnjakov. Prilike dovolj, da si posebno mladež privošči te, za okrepitev zdravja in rasti prekoristne, cenene hrane.

V spomin stari železničarski korenini

Ljubljana, 18. julija

Te dni je neizprosna smrt pretrgala nit življenja strojevodji g. Kaduncu Jožetu. Zadet od srčne kapi je bil iz službe pripeljan v bolnico, a mu tudi skrbna nega gg. zdravnikov ni pomagala. Pokojnik je bil vedno mož na svojem mestu, korenit značaj in naprednega duha. Pod bivšo Avstrijo je služboval na raznih krajih, a je ostal vedno zvest svojemu narodu. Po prevratu je prišel v Jugoslavijo, ki jo je tako srčno ljubil.

Njegova roka je preprečila marsikatero nezgodo, za kar pa ni bil deležen nikake hvaležnosti. Nasprotno, metala so se mu večkrat polena pod noge, in to še v zadnjem času. Čeprav mu torej ni bilo bogve kako z rožicami postlano, je kljub temu vztrajal skoro 40 let v težavni službi, ker je pač bil mož dela ter se njegov ponos ni uklonil. Šel je vedno preko tega.

Pokopali smo ga v četrtek popoldne v Ljubljani. Kako je bil rajni Jože priljubljen, priča dejstvo, da ga je lepo število njegovih tovarišev-sotrpinov spremilo na zadnji poti. Izpolnila se mu je tudi želja, da počiva v domači grudi. Želimo ti, dragi Jože, spočij se mirno, ker v življenju nisi utegnil mnogo počivati!

Domače vesti

* **Proslava 20letnice Jugoslavije v Mariboru.** Vse udeležence, ki bodo potovali z vlakom, opozarjamo, da bodo poleg rednih vlakov vozili tudi dopolnilni vlaki, katere bo mogoče pripraviti na podlagi prijav. Zato prosi odbor za proslavo 20letnice Jugoslavije v Mariboru, da prijavijo udeleženci narodnega tabora 14. avgusta udeležbo pri domačem krajevnem občinskem odboru, da vemo, koliko udeležencev vstopi na posameznih postajah. Zbiranje teh prijav je sedaj najvažnejše! Dopolnilni vlaki bodo vozili tako, da bo mogoče odpeljati se zjutraj iz Murske Sobote, iz Velenja preko Celja in preko Dravograda, iz Brežic, iz Ljubljane in — ako bo dovolj prijav — tudi iz Kranja in Kamnika, ter da se zvečer udeleženci zopet lahko povrnejo iz Maribora domov. — Posebno prosimo organizacije, ki pošljejo svoje članstvo na tabor, da gledajo, da prejme odbor prijave točno in pravočasno. — Za narodni tabor v Mariboru 14. avgusta je dovoljena četrtinska vožnja po železnicah, in to na podlagi vabil, katera prejmejo občinski pripravljalni odbori v spominski knjižici prihodnji teden. — Odbor za proslavo 20letnice Jugoslavije v Mariboru.

* **Napredovanje.** G. primarij dr. Bogoljub Dragaš je napredoval za zdravstvenega nadsvetnika skupine IV/1 in predstojnika zavoda za zdravstveno zaščito mater in dece v Ljubljani. Prejšnja vest o tem napredovanju je bila popačena pri telefonski oddaji in s tiskovno napako.

Žene morejo po večkratni nosečnosti z dnevno rabo pol kozarca naravne **Franz-Josefove** grenčice, užite na tešč želodec, doseči lahko izpraznjenje črevesja in urejeno delovanje želodca. — **Franz-Josefova** voda je davno preskušena, najtopleje priporočana in se dobiva povsod.

Ogl. reg. S. br. 15. 485-35

* **Diplomiran** je bil na državni umetnostni akademiji v Zagrebu za akademskega slikarja g. **Lojze Šušmelj,** član slovenskega akademskega društva »Triglava« v Zagrebu. Čestitamo!

* **Razpis zdravniških mest.** Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani razpisuje mesta pogodbenih zdravnikov v Črnomlju, Kamniku in Ločah pri Poljčanah, mesto pogodbenega hišnega zdravnika v okrevališču »Jadranu« na Rabu in mesto zdravnika-uradnika v Tržiču. Rok za vložitev prošenj do 15. avgusta.

* **Šoferski izpiti poklicnih šoferjev in samovozačev motornih vozil** bodo za sreze Kranj, Radovljico Škofjo Loko v torek 2. avgusta ob 8. uri zjutraj pri sreskem načelstvu v Kranju. Interesenti naj svoje pravilno opremljene prošnje pravočasno vložijo pri sreskem načelstvu v Kranju.

Izlet v Švico od 14.—23. VIII. — Okorn.

* **Redka pridnost in nadarjenost mladega tipografa.** Med privatisti, ki so na gimnaziji v Starem Bečeju polagali izpite za veliko maturo, je bil tudi tipograf Jovan Borgić, ki je profesorje in redne dijake presenetil s svojo veliko nadarjenostjo in pridnostjo. Maturo je gladko položil kakor prej vse druge izpite. Redno je dovršil le tri razrede gimnazije, potem je postal tiskarniški vajenec, študiral pa je privatno dalje in zdaj je abiturient. Delal bo še dalje v tiskarni, študiral pa bo tudi tehniko. Jovan Borgić je sin revnih staršev, nihče ga ni podpiral, izšolal se je sam.

* **Vest o smrti g. Ivana Rožiča v Sežani** je pokvarilo nekaj pomot. Pravilna navedba svojcev pokojnega g. Rožiča je naslednja: soproga Jožefa, sin Stanko, hči Ljudmila Hrenova, soproga uradnika železniške direkcije, in vnukinja Slavica Erzetičeva.

* **Pustolovec piše v ječi svoje spomine.** V neki argentinski jetnišnici se pokori za svoje mnogoštevilne sleparije Tonko Miič, ki je pred kakimi 15 leti zapustil Šibenik in podal v Severno Ameriko. V New Yorku je zagrešil neka sleparija in potem pobegnil v Peru. Tam je s sleparijami nadaljeval in, ko so mu prišli na sled, si je izbral nov delokrog v Buenos Airesu. Tam je dosegel višek sleparske sreče. Vrinil se je med ugledne in petične kroge ter ustanovil banko »Comerciale«, v kateri so vlagali svoj denar tudi naši izseljenci. Sleparski njegovi pajdaši in zaslepljeni člani takozvanih višjih krogov so delali za banko veliko reklamo, naposled pa je prišlo do kraha. Ugotovili so velike poneverbe in Milića so zajeli v zadnjem hipu, ko je imel že vse pripravljeno za beg v Urugvaj. Prisodili so mu 13 let robije. Zdaj piše pustolovec svoje spomine na sleparije v treh dr. žavah.

* **Sestanek vojakov polka majorja Blagotića.** V nedeljo so se sestali v Beogradu bivši oficirji in vojaki dobrovoljskega polka majorja Blagotića, ki se je boril od leta 1918. do 1920. v Rusiji in Sibiriji. V tem polku, ki je štel kakih 200 oficirjev in 300 vojakov, je bilo mnogo vojnih dobrovoljcev iz Hrvatske in Vojvodine. Ustanovitelj polka major Blagotić je padel na fronti, oficirji in vojaki pa so se leta 1920. preko Vladivostoka vrnili v Dubrovnik, kjer so bili demobilizirani. Sestanka v Beogradu se je udeležilo 50 oficirjev in 15 vojakov nekdanjega sibirskega polka. Na sestanku je bilo sklenjeno ustanoviti organizacijo, v katero se bodo včlanili vsi nekdanji bojevniki sibirskega polka. Do prihodnjega sestanka bo začasni odbor pripravil pravila nove organizacije.

KIS za VLAGANJE SOČIVJA znamke »Vlacet«, priznano dober samo v drogeriji KANC, LJUBLJANA, Židovska ulica in nebotičnik, Maribor, Gosposka 33.

* **Jugoslovenska kolonija v Carigradu.** V Carigradu je bilo nekdaj mnogo Srbov in drugih Jugoslovenov. Visoka porta carigrajska je nekdaj reševala nacionalne usode Srbije, a tudi v gospodarskem pogledu je bil Carigrad zelo važno mesto. Po osvobojenju pa se je število Jugoslovenov v Carigradu močno znižalo in danes šteje jugoslovenska kolonija samo še okrog 1500 oseb. Člani kolonije so organizirani v dveh kulturnih organizacijah. Ena se imenuje »Jugoslovenski dom«, druga pa »Jugoslovenski klub«. Mnogo naših ljudi je bilo v Carigradu že dolga leta, po vojni pa se jih je tja le malo priselilo. Računajo, da je bilo pred vojno v Carigradu nad 25.000 naših rojakov.

* **Tujski promet** so znale izkoristiti mnoge na prirodnih krasotah bogate dežele za lep vir narodnih dohodkov. Korist tujskega prometa smo pa spoznali zlasti po osvobojenju tudi mi in storili že doslej veliko za popularizacijo naših prekrasnih pokrajin širom države. Zgradili smo nove komunikacije in neštete turistične postojanke, ki prav nič ne zaostajajo za švicarskimi, francoskimi in drugimi svetovno znanimi. Del teh naših naporov in uspehov bo pokazala naši javnosti in tujemu svetu tudi letošnja tujskoprometna razstava na VII. mariborskem tednu od 6. do 15. avgusta. Za udeležence od drugod je dovoljena polovična vožnja po vseh državnih železnicah.

* **Tatvino dragocenih preprog** so odkrili v Bitolju v biblioteki starih arabskih in turških knjig in spisov. Razen preiskovalnega sodnika, njegovega pisarja, odbornikov vakufske uprave v Bitolju in še nekaj oseb ne ve nihče o tej aferi. Že pred leti so biblioteko uradno zapečatili, ker je nastal med bitoljsko občinsko upravo in odborom vakufa spor zaradi lastninske pravice starih knjig in spisov. Uprava vakufa je zaprla v biblioteko tudi nekaj preprog, ki predstavljajo vrednost nad 100.000 din. Oni dan so se pri sodniji spet ukvarjali s sporno zadevo stare biblioteke in, ko je prišel nekdo od sodnije, je našel pečat odtrgan. Sluga vakufske uprave je dejal, da je veter razmajal vrata ter jih odprl in zlomil seveda tudi pečate. Takoj nato pa so ugotovili, da je »veter« odnesel tudi dragocene preproge v miru pa je pustil sklade starodavnih knjig, ki so že močno razjedene od moljev.

* **Avtobusna zveza Dubrovnika s Skadrom.** Te dni so otvorili redno avtobusno progo Dubrovnik—Skader. Albanska vlada je dala dovoljenje za promet podjetju »Autoekskursion«. Avtobusi tega podjetja odpajajo vsak torek in petek zjutraj z Dubrovnika preko Boke Kotorske, Cetinja in Podgorice v Skader, iz Skadra pa se vračajo naslednji dan preko Ulcinja, Penovca, Budve in Boke Kotorske v Dubrovnik.

* **Ukradena drva je prodal.** Iz Vač nam pišejo: V gozdovih okrog Vač sekajo drva in jih prodajajo v dolino. Največ jih spravljajo v Litijo. Oni dan je nasekal posestnik Kristan Albin precej lesa in ga je zložil ob banovinski cesti. Ko je zdaj pregledoval zalogo, pa je ugotovil, da se mu je kup zmanjšal. Skrbno je poizvedoval po tatu in ugotovil, da so kmetje opazili nedavno noč, kako se je odpeljal od doma posestnik Kokec Lojze iz Ržiš s praznim vozom in se vrnil ob 4. zjutraj z naloženim z drvmi. Drva je nato popeljal v Litijo in jih tamkaj prodal. Kokec je sprva tatvino tajil, na podlagi dokazov — spoznal ga je tudi zastopnik lesne trgovine, kamor je Kokec prodal Kristanov les je dejanje priznal. Zaradi tatvine bo dajal odgovor pred sodniki.

Izlet v Trst od 13.—15. VIII. — Okorn.

* **»Jugoslovenska revija«** je pravkar izdala novo številko za meseca julij in avgust. Iz bogate vsebine omenjamo Vekarjčev članek o turističnem razvoju Dubrovnika in njegove okolice, Fornezzijevo poročilo »Nekaj besed iz gostoljubnega Sv. Lovrenca na Pohorju«, prof. Vjolićev prispevek »Velaluka z otokom ljubezni pred vhodom v zaliv, Regallyjevo reportažo »Med poletom sem vam napisal teh nekaj besed«, prof. Antićevo študijo »Prometni problemi otoka Krka«, Regallyjevo »Bilanco dela ljubljanske Zveze za tujski promet«, članek K. Špurove »Naše lepo radensko zdravilišče vas vabi«, Regallyjev prispevek »Na obale svojega jezera vas kliče naš kraljevski Bled«, dr. Ogrinovo študijo »Razvoj gorenjskih mest: Kranj, prof. Vjolićev članek »Z obal naših prelepih Plitvičkih jezer« ter naposled še prispevke »Važnost Gorskega Kotara v turističnem pogledu«, »Slovenj Gradec in njegova okolica vas vabita«, »Novo jadransko kopališče — Njivice na otoku Krku«, »Ljubno ob vhodu v romantično Logarsko dolino« in prof. Novakov prispevek »Iz krajev in med ljudmi onkraj mejne Mure«. Novo številko »Jugoslovenske revije«, ki jo že šesto leto res vzorno in posrečeno urejuje novinar g. Vladimir Regally, krasi mnogo izbranih fotografij Dubrovnika, Sv. Lovrenca na Pohorju, Veleluke na Korčuli, Ljubljane, slovenske narodne noše, Baške, Radencev, Bleda, Oplenca, Skrada, Slovenjega Gradca, Ljubnega, Bohinjskega jezera, Murske Sobote in Plitvičkih jezer, pa tudi pet lesorezov E. Justina, ki predstavljajo same slovenske motive. »Jugoslovensko revijo«, ki po svoji opremi zavzema prvo mesto med jugoslovenskimi revijami, toplo priporočamo. Naroča se pri upravi v Ljubljani, Knaflijeva ulica 5, in stane za celo leto samo 100 din.

Iz Ljubljane

u— **Župan dr. Juro Adlešič** zaradi počitnic ne bo sprejemal strank do 31. avgusta. Nujne zadeve je treba predložiti pismeno.

u— **Rezervni oficirji,** člani pododbora UROIR v Ljubljani, ki želijo prostovoljno sodelovati — prisostvovati letošnjim enodnevnim vojaškim vajam v ljubljanski garniziji kot na poligonu, naj se javijo med uradnimi urami danes ali v petek 22. t. m. v društvenih prostorih Kongresni trg 1. Opozarjamo, da je odobrena brezplačna vožnja z vlakom v Ljubljano in nazaj vsem onim, ki spadajo k ljubljanskemu vojnemu okrugu in žele prisostvovati vajam. Uprava pododbora-Ljubljana.

Če ste skupili solnčarice, hitro TSCHAMBA PII, bolečine prestaneje in koža porujavi. Drogerija Gregorič dr. z o. z. Ljubljana, Prešernova ul. 5.

u— **Udruženje jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov — sekcija Ljubljana** priredi za svoje člane in vpeljane goste ogled stavbe Mayer v četrtek 21. t. m., s sestankom ob 16. pred stavbo.

u— **Ljubljanska sadjarska in vrtnarska podružnica** priredi v sredo 20. t. m. ob 16 praktično razkazovanje **poletnega obrezovanja pritlikavega sadnega drevja** po Lorettijevem načinu na vrtu g. inž. Rueha, Mirje št. 23. Razkazovanje vodi g. **nadzornik Josip Strekelj.** Člani in gostje so vabljeni.

V Rim—Napoli od 17. IX. do 2. X. Okorn.

u— **Umetnostno-zgodovinsko društvo** priredi v sredo 20. t. m. ob 8. **izlet z avtobusom v Gornji grad, Sv. Frančišek, Nazarje in Novo Štifto. Zbirališče: Kongresni trg.** Zglasiti se je do torka popoldne ob 5. v Podržajevi trgovini na Jurčičevem trgu.

u— **Razstava Petra Lobode** se nadaljuje preko nedelje 24. t. m. Razstava D. Inkostrija je prekinjena.

u— **Kolonisti podmladka Rdečega križa** odpotujejo na letovanje v Bakar jutri 20. t. m. ob 7.48 zjutraj preko Novega mesta.

Dvojni obraz ljubezni kakor jo oblikuje edino **šola življenja**

Film modernega človeka, moderne družbe! — V glavni vlogi RAIMU in RENÉE SAINT CYR. Premiera KINO MATICA danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri

u— **Pomagajte siromašnemu šolarčku do letovanja!** Poletni meseci so tisti čas, o katerih sanjajo tisoči otrok vse leto koprnečih sre. Morje, planine, solnce, voda, zrak! Javni in zasebni dobrodelnosti gre zasluga, da je lahko od leta do leta deležno počitnic tudi večje število otrok iz najbolj siromašnih družin. Včasih pa je tisto ljubezniivo pisemce, ki pride v hišo povedat, da je prošnja ugodno rešena, da je hčerka ali sinček izbran in potrjen v kolonijo, vendar samo začetek zadregam brez konca in kraja. V počitniški koloniji mora biti red in snaga, zato pa je treba zvrhane garderobe lepih, dragocenih reči. Takšna s pelinom zagrenjena radost je zavladala tudi v družini nekega zasilno zaposlenega delavca, ki mora skrbeti za pet otrok v starosti od 2. do 14. leta. Najstarejšega fanta, ki mu je 11 let, so sprejeli v kolonijo. A da bo smel z ostalimi srečnimi izbranci, se mora priti predstavit s kupom perila in obleke, ki predstavlja za skromni proračun njegovega očeta nedosežen konfort. Prinesti mora s seboj, beri in piši: dvojno perilo, dve brisači, eno navadno obleko, močne čevlje, kopalno obleko, plašč ali pelerino, lahko odejo — pa še raznega drobiža, ki ga zahteva higiena. Tolikšne garderobe oče ne more omisliti slabotnemu, nezadostno hranjenemu, bolehnemu sinčku, ki je bolj potreben solnca in oddiha kakor vsi tisoči, ki so šli ali pa še pojdejo na letovišča in v kopališča iz Ljubljane te dni. Fant bo ostal brez vedrih, zdravih počitnic, če stiska njegove družine ne najde usmiljenega srca.

ZVOČNI KINO SOKOLSKI DOM V ŠIŠKI, TELEFON 41-79

Prekrasen film

Križev pot ljubezni

predvajamo v torek, sredo in četrtek ob pol 9. uri.

V dopolnilo Paramountov zvočni tednik in kulturni film:

Slike iz Pekinga

SOKOLI! Posečajte in podpirajte sokolski kino!

Naslednji program:

Sestra Marija

u— **Napad na orožnike pred ljubljanskim malim senatom.** Na Vačah pri Litiji so nedavni večer napadli domačini neko družbo, ki je sedela v eni izmed tamkajšnjih gostiln. Pri sosedni mizi je sedel z drugimi domačimi činitelji tudi komandir orožniške postaje. Ta je dal poklicati orožniško patruljo. To pa je napadalce tako ujezilo, da so navalili na došlo patruljo in so jo dejansko napadli. Enega izmed orožnikov so precej hudo ranili s kamenjem, da se je več tednov zdravil. Dogodek je bil prijavljen oblastvom. Zdaj so razpravljali o napadu pred malim senatom ljubljanskega sodišča. Pravda pa je bila zaradi novih poizvedb preložena.

u— **Huda nesreča pri delu.** Včeraj dopoldne so mestni reševalci pripeljali na kirurški oddelek 30-letnega delavca Kazimirja Štravsa, stanujočega na cesti XIX. v Rožni dolini. V Wolfovi ulici je bil zaposlen pri kopanju kanala, pa je bilo ostenje najbrž slabo podprto, da so se težke zemeljske plasti zrušile nanj in ga pokopale pod seboj. Peza mu je v členku zlomila nogo, dobil pa je tudi druge poškodbe.

Izlet v Dolomite od 13.—17. VIII. Okorn.

u— **Nož na Gospodov dan.** Na deželi je od nekdaj navada, da se nedelja razen z mašo v cerkvi praznuje tudi z litrom vina v krčmi. Od vina ni daleč do besede, besedi pa se na žalost vse prenaglo rad pridruži nož. Včeraj so na kirurškem oddelku sprejeli dva ranjenca, ki sta postala žrtvi tega neprijaznega običaja. V Godiču pri Kamniku je nekdo v prsi zabodel 36-letnega posestnika Jakoba Dolenca, da je njegovo stanje prav resno. V Bizoviku pa je nekdo prav tako z nožem sunil v prsi 23-letnega zidarskega pomočnika Franceta Anžiča.

u— **Martinščica!** Nove prijave dijakinj sprejemamo še do 20. t. m. Dve mesti za 14-dnevno letovanje v prvi polovici avgusta sta prosti. Pozivamo dijakinje, ki so se že prijavile v pisarni mestne ženske realne gimnazije (v liceju) za letovanje v Martinščici, da do 20. t. m. vplačajo 750 din za oskrbo in 100 din za potne stroške, ker jih sicer moramo črtati. Sestanek vseh udeleženk bo 28. t. m. ob 10. v fizikalni dvorani liceja (ni obvezno!). Na sestanku bo ga. profesorica, ki bo skupino spremljala in v koloniji nadzorovala, dala še posebna pojasnila za pot. V licejsko skupino se sprejmejo tudi dijakinje drugih zavodov. Za Ljubljano je reservirano posebno poslopje s 50 posteljami. Odhod bo 29. t. m. ob 20. z brzim vlakom za Zagreb. V Martinščici ostanejo štiri tedne. V kolonijo se v avgustu sprejmejo izključno le dijakinje. Nadzorstvo bodo opravljale profesorice. Za pouk v plavanju, veslanju, tenisu, sploh v vseh športih bodo na razpolago posebni učitelji. Dijakinjam bodo vsa športna igrišča, vse igre in čolni (40 sandolin) vedno na razpolago. Poleg izvrstne oskrbe (petkrat obilna in dobra hrana) bo nudila kolonija dva brezplačna izleta (Rab, Crikvenica). Dvakrat tedensko bodo predvajali na prostornem vrtu zvočnofilmske predstave, ostale večere bo igral lasten jazzovski orkester ali pa radio za ples in zabavo. Novo kopališče na rtu je zaščiteno z mrežo. Podrobne informacije daje in sprejema prijave vsak dan od 9. do 11. pisarna mestne ženske realne gimnazije na Bleiweisovi cesti 23. Vodstvo.

u— **Nesreča pod tramvajem.** V Dravljah je včeraj padla pod tramvaj Nikolaja Kosovelova 7letna hčerka mizarskega mojstra. Dobila je precej resne poškodbe po životu.

Iz Celja

KINO UNION. Danes film v naravnih barvah **»RAMONA«.**

e— **Padec v prepad.** V soboto je padel 47letni posestnik Vincenc Ipšek iz Zabreža pri Laškem v neko brezdno pri Laškem in dobil težke notranje poškodbe. Prepeljali so ga v celjsko bolnišnico.

Iz Maribora

a— **Prodor sokolske misli v mariborski okolici.** Nedelja 17. t. m. je bila pomemben dan za razvoj sokolske misli v mariborski okolici. V obmejni Pesnici je bila krasno uspela sokolska prireditev poživljene pesniške sokolske edinice, o čemer smo poročali v včerajšnji ponedeljkovi številki. Za razvoj sokolske misli v mariborski okolici pa je bil važen še drug pomemben dogodek. V prostorih Kosičeve restavracije je bil ustanovni sestanek novega odseka mariborskega matičnega Sokola za Kamnico. Sestanku je prisostvovalo nad 50 bratov in sester, ki so vsi prijavili svoj pristop v novo sokolsko edinico, ki bo začasno tvorila odsek mariborskega matičnega Sokola, ki združuje že danes nad 60 članov. Ustanovnemu sestanku so prisostvovali tudi delegati mariborskega matičnega Sokola, ki so po pozdravnem nagovoru br. staroste podali potrebna pojasnila in navodila, nakar je bila izvolitev odsekovne uprave. Lepo uspeli sestanek je bil zaključen z navdušenim pozdravom prvemu staršini jugoslovenskega sokolstva Nj. Vel. kralju Petru II.

a— **Nova postojanka Maistrovih borcev.** Pri Sv. Juriju ob Pesnici je bil v nedeljo ustanovljen peti odsek Zveze Maistrovih borcev v Mariboru. Govorili so predsednik dr. A. Dolar, podpredsednik g. Malenšek, F. Luknar, Vičar, Lipuš in Kac. Izvoljen je bil odbor, ki jamči da bo novi odsek Maistrovih borcev ob naši meji v polni meri vršil svoje poslanstvo.

a— **Mehanična tkalnica svilenih izdelkov Thoma & Co. v Mariboru nam je poslala:** Na vest v »Jutru« glede odpustitve delavstva sporočamo, da smo bili žal prisiljeni zaradi slabih kupčij, ki trajajo že nekaj mesecev, odpustiti 60 do 70 delavcev. O odpustitvi drugih uslužbencev pa sploh ni govora. Ker pa smo v zadnjem času le prejeli nekaj večjih naročil, bo zaposlitev spet večja.

KINO UNION Tel. 22-21 Predstavi ob 19.15 in 21.15 uri

LIL DAGOVER in KARL L. DIEHL **VZTRAJNI STOTNIK**

v filmu junaštva in patriotizma borečega se s temnimi silami izdajstva in vohunstva

O vrabcu živžavkarju

I.

Oj zračne cvetličice
prav mehkih in mičnih peresc
pa rjavih in rahlih očesc —
prekrasne ste ptičice.

Ali je Katherine Tynan v kiticah »St. Francis to the Birds«, kjer imenuje lahkokrile pevke »little flowers of air«, mislila tudi na vrabce? Skoro bi rekel, da ne. Saj vrabelj splošno ni priljubljen. V pesnitvi »Das Regiment der anderhalb hundert Vögel« iz leta Gospodnjega 1531, kjer si krilatci volijo kralja kakor pri našem Vilharju, žvrgoli čevljar Hans Sachs:

Za petje vrabec je slabič,
koristen pa ni tudi nič.
Vam dela kvar, kjer ve in zna,
zato sovragov dosť ima.

»Vrabci nama prihajajo v kuhinjo in puščajo štemplje na mizi«, mi je pred par leti priznal slikar in lutkar M. K., »zato jih moja žena Mila nemilo preganja.«

Vrabčki so res sitni ptiči,
na njih se jezijo kmetiči...

je v Mladem Jutru 8. XII. 34. zakrožil učenec osnovne šole.

Spomnil se jih je tudi Krleža v svojih pretresljivih Baladah 1936 (126), opisujoč njihovo strahopetnost:

Okolo starog, vidim, perhučeju zagrepci,
kak okolo Tornja preplašeni vrepci.

Neugodno se izraža o njih francoski romanopisec Ch. Braibant. Oblastna kmetska mati županja, slična Levstikovi Kastelki, označuje svojega sina študenta: »Kadar povzdignem glas, se trese kakor vrabec, ki je videl kragulja.« V istem romanu srečaš dve strani dalje prispodobo: niais comme des jeunes de moineaux au nid, neumen ko mladiči vrabcev v gnezdu, pri čemer se pisec menda ni zavedal, da je »niais« nastalo iz »nid«, da je torej njegova rečenica etimološko istorečje ali tavtologija!

O teh tresorepcih poslušajte povest iz nekih švicarskih pokrajin, o kateri je trobil v svet J. de Genève 25. I. 36. Gorniki imajo navado obesiti zunaj hiše pod zatrepom brtavse mesa, bohe slanine, bedra in plečeta, da jih vinsko sonce ali odsev snežišč imenitno opali. Kračam in kosom prasetine pa so tresorepci vojno napovedali. Spretno, okretno so napadali. Hribovci jim niso mogli do živega, dokler niso shranili svoje zaloge v podstrešje. Menite, da je kaj zaleglo? Tihotapci so se prikradli skozi raze in reže ter nadaljevali svoja junaštva. Kopoma in tropoma švigajo celo v kuhinje. Kmetje so morali gnjati in šijnjake oviti v vreče ali platno, da se posuše v mesniku. Toda koline niso več tako slastne. Kraj, kjer so imeli ogrizeno meso, sliši na ime Grizija (Grisons).

Tihotapec je vsake hudobije hlapec, bi rekel Valentin Vodnik. Vrabčoni so požigalci, pribija ameriška smotra »Science«. Kako neki? Povsem enostavno. Ptičji parčki znašajo za gnezdo vsakršno stavivo, poberejo celo ugasel čik od cigarete ali cigare, ki začne v zraku med poletom živeje tleti in se zazdi, kakor bi operjenec kadil. Gnezdo je često nameščeno pod streho stare lesene stavbe, karkšnih je obilo po Združenih državah. Tako se je vnel požar pod krovom opuščenega gledališča. Dopisnik pariškega dnevnika »Débats« sicer dvomi, da bi krilati gradbeniki porabljali slično gradivo za izdelavo svojega domka. Vendar pod soncem je marsikaj možno. Ženevski Dnevnik se 27. 9. 34. celo vprašuje, ali ptiči ne pomagajo kadilcem, ki jih javnost pogosto dolži, da povzročajo požare po gozdih provensalske obale.

Češki pisatelj Karel Čapek označuje naše junačke kot nesramne. »Dasi nima smisla za lastnino, je vendar krajevni rodoljub in z vreščanjem in psovkami plane na vrabce iz tujih ulic... Vsako konjsko figo si deli s tovariši, ali ne iz dolžnosti, marveč edino zato, da bi se mogel s kom kavsati.« Nič bolj naklonjen jim ni bil pokojni dr. Alfred Šerko, ki jih je nekoč označil kot — cigane.

Gustav Strniša se ne more ogreti za mojega naslovnika. Ni dovolj, da jih je ozmerjal z lenuhi, tatovi, potepuhi v verzih »Vrabci« (Sokolič, 1932), slične vzdevke jim je milostno poklonil še 1933. v Naši radosti. Nič ugodnejše sodbe nima zanje Rica, ki tu pa tam objavi kaj čustvene stihe. Antipaserina ali protivrabčevska mu je basen Sokolič in vrabec (Sokolič, 1936).

Židovsko-nemški bard prepušča velikodušno vse, kar je krščanskemu verniku najdražje, dvojnim perotarjem:

Da, sladkega greha za vse ljudi,
ki tu na svetu živimo!
Nebesa krilatim angelom
in vrabcem prepustimo...
(H. Heine-Klopčič, LZ 1936, 224)

Ta dobrotljivost je nekam dvomljiva. No, biblija sama tudi ne precenjuje Miho Sivca, kakor je pesnik in urednik Ravljen krstil našo ptičjo zvrst:

»Ali se ne prodaja pet vrabcev za dva novčiča? In ne eden izmed njih ni pozabljen pred Bogom... Ne bojte se torej: več ko mnogo vrabcev ste vredni vi« (Ev. sv. Lukeža, 12. p., 6).

Kaj vse so si že izmislil sadjarji, da bi pregnali z drevja vrabce: strašila, raglje, med vejami prepležene nitke, zrcala... Vse to pa pomaga le začasno, kajti vrabci se ne dajo tako lahko preslepiti. To vedo tudi otroci po kmetih, ki si pozimi zastonj prizadevajo spraviti vrabce na slamo v svisli in zaloputniki vrata za njimi. Vrabec nikoli ne gre v nastavljeno past. Tudi če pritrdimo na drevo nagačeno mačko, bomo kmalu videli, kako ji vrabci skakljajo po glavi... V Kaliforniji, koder imajo ogromne sadne plantaže in mnogo škodljivih ptic, so začeli vrabce preganjati z radiom. Med veje postavijo zvočnike in vrabce plašijo ne samo z godbo, temveč tudi s predavanjem. Seveda je vprašanje, doklej se bodo živžavkarji tega bali (ljubljanski dnevnik 24. 4. 35).

Ako sežemo na drugi konec, v Avstralijo, se spomnimo »vstaje proti vrabcem«, opisane v nekem popoldanskem listu 4. 9. 37. En sam vrabec, pripeljan na tovornem parniku, je zasejal poplah med zahodnoavstralskimi naseljenci, ki so drli za nevšečnim gostom, da ga pobijejo, preden bi se mogel razmnožiti v uimo ali šibo božjo. Morda bi ga ob potrebi celo mučili, kakor je to znal delati okrutni kralj Ludovik XV., ki je dal v obsežno dvorano spraviti na stotine vrabčev in nekaj sjed, potlej pa se je naslajal nad morijo, poroča zgodovinar E. Lavisse.

Tako ste, ljubi moji bravci (kakor rečemo v Loškem potoku vrabcem), slišali dokaj grdilnih besed o svojem rodu, ki šteje več živalskih par ali dušic, nego vsi Slovenci vkup premoremo krščenih duš, namreč 1,800.000.

II.

Računam z dejstvom, da ne potrebujemo samo romanov, da nas vse bolj bolj zanimajo biografije in naravoslovni opisi.

M. Vidmar, Moj pogled na svet, 1935, XII.

Drzni vrabček je tudi pameten vrabček, je treba francoziti srednješolcem v Južničevi Vadnici. Zgoraj smo omenili, da prebrisani vrabček ne gre v past, akoprav tako poje Vida Jerajeva v stari Westrovi čitanki I. Simpatično gleda na živi aeroplanček tudi v zbirki Iz Ljubljane čez Poljljane: pesemco ji je uglasbil Vinko Vodopivec (glej Pevec, 1937, št. 10—12). Neka Hrmiščica, t. j. žena s Hriba v Loškem potoku, poročena v Ljubljani, je poznala vrabiča, ki ji je tri leta prihajal v kuhinjo na klic »Pikij«!

Gotovo ste zasledili v Jutru 16. 7. 36. članek »Večerna renta za vrabce in golobe«, ki jo je v svoji oporoki postavila žena ameriškega trgovca v zahvalo, da so jo te živalice hodile kratkočasit, za njene bolezni v Londonu. Umljivo je, da je vzljubila živahne ščebetavce mlada Sabine Sicaud, ki se jih spominja v zbirki Poèmes d'enfant. Bolno dekletce (1914 — 29) žvrgoli v verzih Jour d'espoir: »Že grem, že grem! Nožice mi same plešó kot noge vetra smejavega ali pa vrabcev po pestih ki-

a— **Gabrovec podlegel.** Poročali smo o težki avtomobilski nesreči na Aleksandrovi cesti, katere žrtev je postal 33-letni posestniški sin Ivan Gabrovec od Sv. Marjete ob Pesnici. Reševalci so ga z razbito lobanjo prepeljali v tukajšnjo splošno bolnišnico, kjer je predsnočnjim po štiridnevni borbi podlegel poškodbam.

a— **V zvezi z tihotapsko afero,** o kateri smo pred dnevi obširno poročali, je mariborska policija včeraj izsledila 37-letnega Stanka H. ter ga izročila tukajšnjim orožnikom, ki so ga takoj popoldne pričeli zasliševati. Pri zasliševanju je Stanko H. tajil vsako krivdo.

a— **Otroci iz »Abesinije« morajo v razvanjsko šolo.** Ob koncu šol. leta so bili star ši učencev IV. in V. šolskega leta obveščeni, da so s prihodnjim šolskim letom učenci omenjenih dveh razredov iz Spodnje Dobrave (»Abesinije«) radi pomanjkanja prostora izključeni s tezenske šole in morajo obiskovati šolo v Razvanju.

Iz Gornjega grada

gg— **Pošta in elektrika.** Iz vrst letoviščarjev nam pišejo: Letoviščarska sezona v Gornjem gradu je zdaj na višku. Letos je menda obisk rekorden. Ne samo, da smo stari letoviščarji, ki že leto za letom obiskujemo ta lepi letoviščarski kraj, ostali zvesti, prijavilo se je še toliko novih, da niti ne najdejo več prostora. Med letom se zanimamo tudi za novice, ki se tičejo Gornjega grada. Prav neprijetno nam je bilo, ko smo čitali napade na prostore tukajšnjega poštnega urada. Leta in leta se ni nihče spotikal nad njimi, zdaj so pa naenkrat v takšnem desolatnem stanju, da je nujno potrebno, da se takoj najdejo drugi. Letoviščarji, ki naravno prejemamo največ pošte, smo bili vedno in smo še zdaj čisto zadovoljni s temi prostori. Marsikdo izmed nas je namreč videl že več drugih uradov, ki se glede primernosti in udobnosti še od daleč ne morejo primerjati s tukajšnjim poštnim uradom. Da so prostori nekoliko temni, je krivo dejstvo, da je bila hiša Gornjegrajske posojilnice, ki neposredno meji na poštni urad, zgrajena mnogo pozneje kakor pa prostori tukajšnjega poštnega urada. Videli pa smo tudi že uradne prostore, ki so bili takšni, da so morali uradniki noč in dan delati pri luči. To bi seveda v Gornjem gradu nikakor ne bilo mogoče, zakaj tukajšnja električna centrala je tako uredila vprašanje razsvetljave, da lastniki hiš prav zdaj kljub visokim stroškom ne morejo svetiti z elektriko. V interesu tujskega prometa bi se morala popravila izvršiti pozimi ali pomladi, ne pa zdaj, ko je letoviščarska sezona na višku.

Vlom v cerkev

Ježica, 18. julija

Močno so se začudili včeraj popoldne verniki v Sv. Jakobu ob Savi, ki so prišli k litanijam, ko jim je g. župnik Novak Jože ob zaključku cerkvenega opravila povedal, da je bil okrog poldne izvršen v domačo cerkev vlom. Tat je odnesel kelih in pateno, ki sta bila shranjena v zakristiji, z oltarja pa monstranco. Tatvino je opazil župnik takrat ko je prišel v zakristijo, da opravi litanije.

Vlom je bil izvršen v nedeljo med 12. in 13. uro. Nekaj minut pred 13. uro je cerkovnik g. Jevec zvonil za litanije, tedaj je bila cerkev še odklenjena kakor običajno. Med zvonjenjem je opazila njegova žena, da hodi neki tujec okrog cerkve. Pod pazduho je stiskal aktovko. Žena je nato menila, da je tujec kak izletnik, zato ni obračala nanj nobene pažnje več. Ko so prišli do cerkve prvi verniki, je bila cerkev zaklenjena. Očividno se je tujec po odhodu cerkovnika zaklenil v cerkev, ukradel cerkvene posode, jih nabasal v aktovko, potem pa zginil.

O drzni tatvini je bil obveščen takoj komandir tukajšnje orožniške postaje narednik g. Jenko Alojzij, ki je odhitel k Sv. Jakobu in zaslišal nekatere osebe, ki so opisale sumljivega tujca. Orožniške postaje z Ježice, Vevč, Domžal in Dola so takoj razposlale na zasledovanje patrulje, doslej pa vlomilca še niso našli.

Sum je padel na Jožeta Anžurja, ki se klati zadnje čase tamkaj okrog in je izvršil že več drznih vlomov. Seveda so to le še domneve. Lansko leto je bilo tudi vlomljeno v cerkev pri Sv. Jakobu. Vlom je izvršil znani Rokavec Franc iz Dobernič na Dolenjskem, ki se je sploh specializiral za cerkvene vlome. V našem okolišu je vlomil takrat v deset cerkva. Pri Sv. Jakobu je vlomil le v puščico, pa ni dobil več kakor kovača. Po vlomih je potegnil preko Karavank v Avstrijo. Kakor je prijavil šentjakobski župnik g. Novak, je napravil vlomilec okrog 3000 dinarjev škode.

Gospodarstvo

Izgledi za izvoz sadja

Letošnji aprilski mraz je v mnogih državah Evrope povzročil precej škode na sadnem drevju. Tudi pri nas je v raznih okoliših povzročil škodo. Češkoslovaški državni statistični urad je pravkar objavil zanimive podatke o škodi na sadnem drevju, iz katerih je razvidno, da se ceni letošnji pridelek češenj le 8615 ton nasproti 47.090 tonam v povprečju zadnjih dveh let. Letina marelic pa se ceni na 256 ton nasproti 5887 tonam v v povprečju zadnjih dveh let. Začasna cenitev letine jabolk, hrušk in češpelj še ni objavljena, pridelek bo gotovo manjši, vendar ni pričakovati, da bi bil tu primanjkljaj tako velik kakor pri češnjah in marelicah.

Tudi pri nas ne bo letošnja sadna letina obilna in je pričakovati, da pri prodaji blaga ne bomo imeli težkoč. Po statistiki Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine je računati, da bomo imeli letos za izvoz 1750 vagonov **suhih** češpelj. V Nemčijo in Avstrijo bomo lahko izvozili 1500 vagonov. Glede izvoza svežih češpelj velja začasni sporazum z Avstrijo, po katerem bomo lahko do 30. septembra izvozili v Avstrijo enako količino svežih češpelj, kakor leta 1936., to je okrog 2000 vagonov. Nemčija brez Avstrije pa bo vzela okrog 350 vagonov. V Češkoslovaško bomo izvozili okrog 2000 vagonov, v Poljsko, Švico, Francijo in Anglijo pa okrog 1000 vagonov.

Izvoz jabolk v Nemčijo se bo pričel 1. avgusta. V Nemčiji imamo zasiguran kontingent 1700 vagonov. Lani smo pričeli izvažati jabolka v drugi polovici julija, toda ta jabolka so bila prezgodaj obrana in niso bila zrela. Zaradi tega je bilo lani precej pritožb. Po podatkih Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine bo letos naša letina jabolk v Sloveniji in v Srbiji v splošnem dobra. Poleg Nemčije pride v poštev za izvoz tudi Češkoslovaška, ki letos z lastnim pridelkom ne bo mogla kriti svoje konzumne potrebe.

Po poročilu našega trgovinskega delegata v Berlinu je nemška »Überwachungstelle für Obst« sklenila, da bo dajala uvozna dovoljenja za naše sadje po sledečih maksimalnih cenah: namizna jabolka, prvovrstne kakovosti do 31. avgusta t. l. 25 mark franko nemško avstrijska meja odnosno 22 mark franko nemško jugoslovenska meja, ista jabolka v septembru 22 odnosno 19 mark; kisla jabolka (Strudeläpfel) 25 mark franko nemško avstrijska meja odnosno 22 mark franko nemško jugoslovenska meja; sveže hruške 25 odnosno 22 mark, sveže češplje 12 mark franko nemško jugoslovenska meja sveže grozdje do 31. avgusta 30 mark, franko nemško-avstrijska meja odnosno 27 mark franko nemško jugoslovenska meja, v septembru pa 28 odnosno 25 mark.

Nova avtentična tolmačenja uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov

Minister pravde je na osnovi čl. 56. uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov izdal v sporazumu s finančnim, kmetijskim in trgovinskim ministrom nekaj novih avtentičnih tolmačenj uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov.

Točka 6. čl. 2. uredbe določa med drugim, da se smatrajo za kmete v smislu te uredbe (če izvirajo njihovih davčni dohodki pretežno od kmetijstva), tudi osebe, ki se bavijo poleg kmetijstva s posli vaškega obrtnika ali vaškega trgovca. Avtentično tolmačenje sedaj pojasnjuje, da se kot vaški trgovci v smislu te določbe ne smatrajo osebe, ki se bavijo s posli vaškega krčmarja (mehandžije) ali vaškega kavarnarja (kafedžije). Za ugotovitev ali je določeno osebo v smislu določbe točke 6. člena 2. uredbe smatrati za vaškega obrtnika ali vaškega trgovca ni merodajno, ali je dotični kraj proglašen za vas, trg ali mesto, temveč imajo o tem razsojati občinska oblastva odnosno sodišča, pri čimer morajo proučiti vsak primer posebej ter upoštevati krajevne razmere ter obseg poslovanja, obrtnika ali trgovca.

K čl. 2. točki 8. uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov pravi tolmačenje, da lahko Privilegirana agrarna banka pred sodiščem osporava potrdilo o svojstvu kmeta brez ozira na to, ali je bila po osporavanju neke druge osebe že izdana pravomočna odločba.

Točka 9. čl. 3. uredbe določa, da ne veljajo predpisi te uredbe za kmečke dolgove nasproti siromašnim upnikom ki nimajo svoje imovine, niti drugih dohodkov za nujno vzdrževanje. Siromašnost ugotovi v tem primeru sodišče na upnikovo zahtevo.

K tej določbi smo dobili sedaj avtentično tolmačenje, ki se glasi: predpis 9. odstavka čl. 3. uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov se nanaša tudi na dolžnike in upnike iz 7. poglavja te uredbe (7. poglavje se nanaša na dolžna razmerja iz agrarne reforme).

K čl. 3. 25. in 36., uredbe smo dobili avtentično tolmačenje, ki pravi: **O priliki ugotavljanja imovinskega stanja upnika in dolžnika so denarni zavodi dolžni dostaviti sodišču na njegovo zahtevo podatke o imovinskem stanju upnika in dolžnika brez ozira na obveznost čuvanja poslovne tajnosti** (v primerih kmečkih dolgov nasproti siromašnim upnikom, kadar sodišče sklepa o znižanju dolga in kadar gre za dolžne kmete, ki so v boljšem gmotnem položaju od svojih upnikov).

K čl. 48 uredbe, ki vsebuje določbe o izterjevanju dospelih obrokov pravi avtentično tolmačenje, **da se smatra, da je upnik pismeno opominjal svojega dolžnika, kadar je priporočeno pismo naslovljeno na dolžnika, izročil pošti.**

Ogromno narasla zadolžitev Zedinjenih držav

V teku svetovne vojne se je ameriški državni dolg zaradi vojnih izdatkov, predvsem pa zaradi kreditov, ki so jih dajale Zedinjene države drugim vojskujočim državam, **narasel od 3 na 25 milijard dolarjev.** Po vojni so Zedinjene države ta dolg polagoma zmanjševale, tako da se je **zmanjšal do srede leta 1930. na 16 milijard.** Najnovejši podatki pa kažejo, da se je v **zadnjih letih ameriški državni dolg povečal za nič manj nego 20 milijard** in novi proračun predvideva novo zadolžitev za 4 milijarde, tako da bo celotni dolg narasel na 41 milijard dolarjev (skoro 2000 milijard dinarjev). To ogromno zadolžitev je povzročilo predvsem prizadevanje Zedinjenih držav odnosno Roosevelta, da z ogromnimi javnimi deli dvigne gospodarsko konjunkturo. Kakor nam kažejo gornje številke, je v Zedinjenih državah **prizadevanje za oživljenje gospodarske delavnosti v zadnjih letih povzročilo večjo zadolžitev, kakor svetovna vojna sama.**

Državni proračun za leto 1938-1939 je prvotno predvideval 6869 milijonov dolarjev izdatkov in nekaj manj nego 1 milijardo deficita. Ta proračunski predlog pa je bil v smislu pooblastil za nove ogromne izdatke v svrho oživljenja gospodarske delavnosti sedaj povišan na nekaj manj nego 9 milijard, medtem ko je predvideni redni dohodek reduciran na 4 milijarde. Tako bo **novi proračun pokazal deficit v višini 5 milijard dolarjev.** Ta deficit namerava Roosevelt kriti tako, da bo dobil 1 milijardo dolarjev z likvidacijo sterilizacijskega fonda v zlatu, za 4 milijarde pa se bo morala država na novo zadolžiti.

Primer Zedinj. držav nam kaže, **kako težko je s samimi javnimi deli doseči oživljenje gospodarske delavnosti, če se ne dvigne vzporedno privatna iniciativa.** Zasebno gospodarstvo pa v zadnjih letih ne kaže mnogo poguma za nove investicije. V Ameriki je namreč privatni kapital še nekako zbegan zaradi socialnih reform, ki jih je izvedel Roosevelt, ki pa so bile nujno potrebne. Ameriške socialne reforme pa se ne tičejo samo zaščite delavstva in urejevanja odnošajev med delodajalci in delojemalci ,temveč tudi pravičnejšega obdavčenja. Davčna reforma v Zedinjenih državah pomeni pravo revolucijo. Roosevelt je bil prvi, ki je imel pogum pravično obdavčiti predvsem one Američane, ki imajo najvišje dohodke. V tem pogledu je zanimiva najnovejša davčna statistika, ki nam kaže naslednjo sliko. V letu 1937. je znašalo število davkoplačevalcev v posameznih kategorijah dohodkov v primeri z letom 1933. kakor sledi:

	Število davkoplačevalcev	
z letnim dohodkom	1933	1937
do 10.000 dol.	3,772.002	5,100.371
do 25.000 „	79.210	175.145
do 50.000 „	18.480	40.782
do 100.000 „	5.902	13.505
do 500.000 „	1.730	4.453
do 1,000.000 „	86	177
preko 1,000.000 „	20	61

Celotno število davkoplačevalcev, ki so zavezani dohodnini, je od najnižjega stanja krize do lanskega leta naraslo za 1,458.000. Zanimivo pa je pri tem znatno povečanje števila davkoplačevalcev z najvišjimi dohodki. Tako je bilo lani v Zedinjenih državah 61 davkoplačevalcev, katerih letni dohodek je presegal 1 milijon dolarjev (48,000.000 din), 4630 davkoplačevalcev pa je bilo, katerih letni dohodek je znašal od 100.000 do 1 milijona dolarjev (od 4.8 do 48 milijonov din). Število davkoplačevalcev, katerih dohodki presegajo 1 milijon dohodkov na leto, sicer še daleč ni doseglo števila iz leta 1929, vendar se je v primeri z najnižjim stanjem krize potrojilo Pri tem pa je najbolj značilno, da so bili pred krizo dohodki preko 1 milijona dolarjev na leto obdavčeni z dohodnino le v višini 16%, medtem ko so morali lani ti davkoplačevalci z najvišjimi dohodki plačati nič manj kakor 72% svojih dohodkov za davke. Celotni dohodek vseh 61 davkoplačevalcev z dohodki preko 1 milijona dolarjev je lani znašal 107.6 milijona dolarjev; od tega pa so morali ti davkoplačevalci plačati 77.1 milijona dolarjev za dohodnino.

Gospodarske vesti

= **Poročilo o stanju vinogradnikov v dravski banovini.** Banovinski vinarski in sadjarski zavod poroča 16. julija: Vinska trta se razvija zelo povoljno. Trsje je dobro odcvetelo in je zarodek zdrav. Vinogradi so v splošnem že četrtič poškropljeni v obrambo proti peronospori, ki letos praktično še ni povzročila kake večje škode. V nekaterih vinskih okoliščih se je prav v zadnjem času bolezen sicer pojavila in prizadeva vinogradnikom skrbi, toda zaradi doseženega razvoja grozdja ni pričakovati posledic v večjem obsegu. Oidij se je pojavil v manjšem obsegu, a so ga vinogradniki s pravočasnim žveplanjem zatrli, tako da so jagode čiste, snažne in zdrave. Opaziti je tu in tam poškodbe po grozdnem sukaču, toda v splošnem ni povzročil ta škodljivec na grozdju pomembne škode. V občinah Bizeljsko, Pišece, Sromlje in Zdole je večji del vinogradov v višjih in srednjih legah v širini približno 5 km toča popolnoma oklestila in uničila ves letošnji pridelek. Les pa je poškodovala tako, da si tudi trs prav verjetno še v bodočem letu ne bo opomogel. V manjši meri so prizadeti od toče vinogradi v občinah Videm, Blanca, Podsreda in Sv. Peter pod Sv. gorami. Zaradi toče so morali vinogradniki že petič škropiti. V ostalem je pričakovati dobre in kakovostne letine, če ne bo zadela vinogradov v posameznih vinorodnih okoliših v pasjih dnevih kaka vremenska nezgoda.

= **Nemška in ameriška produkcija jekla.** Nemški listi poročajo z velikim zadoščenjem, da je v zadnjih mesecih nemška produkcija surovega jekla prekoračila produkcijo Zedinjenih držav in da je tako Nemčija stopila na prvo mesto med vsemi producenti jekla na svetu. S tem pa seveda ni rečeno, da je nemška težka industrija prekosila ameriško. Ameriška produkcija surovega jekla je lani v prvem polletju dosegla rekordno višino okrog 5 milijonov ton mesečno. Takrat je znašala nemška produkcija približno 1.6 milijona ton in je bila torej pred enim letom ameriška produkcija štirikrat tako velika kakor nemška. Ko pa je nastopila v Zedinjenih državah nova depresija, je pričela produkcija surovega jekla naglo nazadovati in se letos giblje izpod 2 milijona ton mesečno. Produkcija v Nemčiji pa je zaradi velikih potreb v zvezi z oboroževanjem v primeri z lanskim letom še nekoliko narasla in se približuje sedaj 2 milijonom ton. Le temu slučajnemu razvoju, trenotnemu nazadovanju ameriške produkcije pri istočasnem majhnem povečanju nemške produkcije je torej pripisati, da je nemška produkcija jekla v zadnjih mesecih prekosila ameriško.

= **Popusti za velesejme v Innsbrucku in na Dunaju.** Prometni minister je dovolil popust 50% na normalne vozne cene pri povratku vsem obiskovalcem jesenskega sejma v **Innsbrucku,** ki bo letos od 16. do 25. septembra. Popust velja za odhod od 10. do 24. septembra in za povratek od 16. do 30. septembra. Prav tako je odobren enak popust obiskovalcem jesenskega velesejma na **Dunaju,** ki bo od 4. do 11. septembra. Popust velja za odhod od 30. avgusta do 10. septembra in za povratek od 4. do 16. septembra.

= **Dobave.** Vojno-tehnični zavod v Kragujevcu sprejema ponudbe za dobavo usnja. Štab dravske divizijske oblasti v Ljubljani sprejema do 19. t. m. ponudbe za dobavo svinjske masti. Direkcija drž. rudnika v Brezi sprejema do 20. t. m. ponudbe za dobavo bencina in raznega olja. Štab mornarice v Zemunu sprejema do 20. t. m. ponudbe za dobavo poltovornega avtomobila.

Borze

18. julija

Na ljubljanski borzi so se danes v privatnem kliringu nudili angleški funti po 238. V zagrebškem privatnem kliringu je bil promet v grških bonih po 29. Nemški klirinški čeki so se danes po večtedenskem popuščanju zopet dvignili in stanejo v Ljubljani 14.80, v Beogradu 14.7256 in v Zagrebu 14.8050 odnosno za 15. avgust 14.65 in za konec avgusta 14.60.

Na zagrebškem efektnem tržišču je bil danes pri nespremenjeni tendenci promet v Vojni škodi po 480 (v Beogradu po 479.75 — 481), v 4% severnih agrarnih obveznicah po 61.50 (v Beogradu po 61.50 — 62), v 6% begluških obveznicah po 93.25 (v Beogradu po 92.25 — 93) in v delnicah Trb. prem. družbe po 175.

DEVIZE

Ljubljana. Amsterdam 2395.66 — 2410.26, Berlin 1748.53 — 1762.41, Bruselj 736.65 — 741.71, Curih 996.45 — 1003.52, London 214.10 — 216.16, New York 4319. — 4356.07, Pariz 119.96 — 121.40, Praga 150.43 — 151.54, Trst 228.20 — 231.28.

Curih. Beograd 10, Pariz 12.0725, London 21.51125, New York 436.625, Bruselj 73.8750, Milan 22.98, Amsterdam 240.15, Berlin 175.30, Dunaj, bankovci 30, Stockholm 111.90, Oslo 108.10, Köbenhavn 97.0250, Praga 15.10, Varšava 82.30, Budimpešta 86.50, Atene 3.95, Bukarešta 3.25.

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 480 — 482, 4% agrarne 62 — 63.50, 4% severne agrarne 62 den., 6% begluške 92.50 — 93.25, 6% dalm. agrarne 92.50 — 93.25, 7% stabiliz. 99 den., 7% invest. 98 den., 7% Drž. hip. banka 99 den., 7% Blair 92.50, 8% Blair 98 — 99; delnice: Narodna banka 7300 den., PAB 228 den., Trboveljska 170 — 180, Osiječka lijevaonica 180 den., Dubrovačka 350 den., Oceania 800 den., Jadranska 350 den.

Beograd. Vojna škoda 479 — 479.50 (479.75 — 481), 4% severne agrarne 61 — 62 (61.50 — 62), 6% begluške 92 — 92.25 (92.25 — 93), 6% dalm. agrarne 91 — 91.50 (91.50), 7% Drž. hip. banka 99. den., 7% Blair 92.75 — 93 (92.75), 8% Blair 97 — 98, Narodna banka 7300 bl., PAB 232 — 233.50 (233).

Blagovna tržišča

ŽITO

+ **Novosadska blagovna borza** (18. t. m.). Tendenca nesprem. Pšenica nova (78 kg): baška 153 — 155; sremska 147.50 — 150; banatska 150 — 154; potiska 160 — 162.50; **Koruza:** baška 117 — 118; banatska 113 — 114. **Oves:** uaški 180—185; slavonski 180—185. **Ječmen:** baški in sremski 64/65 kg 130 — 135. **Moka:** baška »0g« in »0gg« 265 — 275; »2« 245 — 255; »5« 225 — 235; »6« 205 — 215; »7« 175 — 185; »8« 110 — 115. **Fižol:** baški, srelski v vrečah 117.50 — 125. **Otrobi:** baški, sremski 100 — 110.

Iz Juliiske krajine

Križi za obmejne miličnike

Goriški nadškof msgr. Margotti je napravil novo gesto, ki priča, kako zelo si prizadeva, da bi ustvaril čim boljše sožitje med cerkvijo in fašistično stranko. Med duhovščino v Gorici in na deželi je nabral 40 križev, ki jih je preteklo soboto o priliki posebne svečanosti daroval 40 oddelkom obmejne fašistične milice, ki je razmeščena na ozemlju goriške pokrajine.

Svečanost je bila v kapeli v škofiji. Prisostvovali so ji poveljnik obmejne miličniške kohorte, nekaj miličniških častnikov in podčastnikov. Nadškof je imel govor, v katerem je poveličeval naloge obmejnega miličnika ter žrtve italijanskih prostovoljcev v Abesiniji in Španiji. Izrazil je željo, da bi bilo Kristusovo znamenje italijanskim legionarjem v pomoč pri izpolnjevanju njihovih nalog. Miličniški poveljnik se mu je zahvalil za njegove besede in prav tako opozoril na verska čustva črnih srajc, ki so v službi države in fašistične stvari na najbolj izpostavljenih mestih.

Križi, ki so bili namenjeni oddelkom obmejne milice, so bili na to blagoslovljeni in razdeljeni zastopnikom vsakega posameznega oddelka. Miličnikom naj bi služili za molitev predvsem zato, ker zaradi svoje službe ne morejo k mašam.

Italijanski listi so objavili o vsem tem daljša poročila, v katerih poveličujejo to akcijo goriškega nadškofa.

Drobne novice

Vsi goriški prodajalci mleka kakor tudi vsi oni, ki imajo z mlekom karšenkoli opravek, so morali na zdravniški pregled, Bili so tudi cepljeni proti legarju. Obenem so morali plačati županstvu po 7.80 lir zdravniških pristojbin.

Brezplačna mesta za dijake na srednješolskih zavodih. Prosvetno ministrstvo je te dni razpisalo natečaj za brezplačno nastanitev in prehrano dijakov v nekaterih srednješolskih zavodih. Takih mest je po 60 tudi v Škodnikovem konviktu v Tolminu ter na zavodih v Gorici in Pazinu. Sedaj je bil razpisan natečaj za 8 takih razpoložljivih mest v Tolminu, za 5 v Gorici in 3 v Pazinu. Vsi prosilci morajo biti člani fašističnih mladinskih organizacij. Prednost pa bodo imeli sinovi in hčere italijanskih vojnih invalidov in prostovoljcev.

Konsolidacija dolgov. Slavinska občina je sklenila najeti večje posojilo, da bi likvidirala primanjkljaj, ki je nastal v občinskem gospodarstvu in izplačala neke dolgove, za katere mora plačevati nesorazmerno visoke obresti.

Problemi cest našega severovzhoda

V petek 15. t. m. je bil v Mariboru sestanek merodajnih faktorjev in interesentov, na katerem se je razpravljalo in sklepalo o poživljeni akciji za preureditev in modernizacijo naših cest, zlasti pa na ozemlju bivše mariborske oblasti. Sestanka so se udeležili predstavniki Tujskoprometne zveze, Mariborskega tedna, Avtomobilskega kluba, Touring kluba, Zgodovinskega in Muzejskega društva, cestnih odborov v Mariboru in Ptuju, sreskih načelstev levi in desni breg, tehničnega razdelka, mestne občine mariborske in Društva za ceste v Ljubljani. Društvo za ceste sta zastopala predsednik g. dr. Vrhunec in tajnik g. nadsvetnik inž. Pirc.

Na sestanku so se obravnavala vsa vprašanja, ki so v zvezi z našimi cestami, pred vsem pa vprašanje preureditve in modernizacije cestnih zvez Maribora z Ljubljano, Zagrebom, Kotoribo in Prekmurjem. Ugotovilo se je, da so te ceste najbolj zastarele in zanemarjene, dasi morajo po svojem obmejnem položaju kot prometne žile Jugoslavije s srednjo Evropo vzdrževati največji promet. Nekateri predeli teh cest so v takem stanju, da se jih avtomobilisti s strahom izogibljejo, napravljajo velike ovinke okoli naše države ali pa svoja vozila puščajo v Mariboru in nadaljujejo potovanje po železnici.

Ob priliki ljubljanskega kongresa za ceste so bili sicer objavljeni veliki načrti za postopno preureditev in modernizacijo naših avtomobilskih cest, toda nadaljnji razvoj dogodkov je žal pokazal, da bo moralo naše severno ozemlje na to še dolgo čakati. Od prve v ta namen določene državne investicije bo dobila naša banovina sicer 40 milijonov dinarjev, toda od tega se bo porabilo 36 milijonov za ceste na Gorenjskem in le 4 milijoni bodo odpadli na dovršitev modernizacije ceste Št. Ilj v Slovenskih goricah — Maribor. Cesta Maribor — Ljubljana, zlasti pa Maribor — Slovenska Bistrica, ki je v najslabšem stanju, bo ostala po teh načrtih še nadalje zanemarjena. Vzrok je v tem, da za ta del še niso določeni nobeni krediti in da, kar je skoraj neverjetno, niti potrebni temeljni načrti še niso gotovi. Ministrstvu so bili namreč predloženi samo načrti za lahki kolosek, katere je pa razumljivo zavrnilo, ker je samo uvidelo, da je mogoče na tako važni in prometni cestni žili upoštevati samo težki kolosek.

Vse to nas sili, da pričnemo sami z novo in še intenzivnejšo akcijo ter dosežemo, da se bodo tudi naše najvažnejše slovenske ceste pri preurejevanju in modernizaciji čimprej in v polni meri upoštevale. Zaradi tega je bilo na sestanku v petek soglasno sklenjeno, da se priredi ob priliki letošnjega VII. mariborskega tedna v Mariboru razstava cest, ki bo obsegala ves važnejši elaborat zadnje ljubljanske razstave in še vse ono, kar je v posebni zvezi s cestami v severnem in severnovzhodnem delu naše banovine. Pri organizaciji te razstave bodo sodelovali vsi okrajni cestni odbori, vse zainteresirane mestne in druge občine ter javne institucije in zasebne korporacije. Na dan otvoritve razstave, dne 6. avgusta pa bo obenem tudi ustanovni občni zbor mariborske sekcije ljubljanskega Društva za ceste. Naši življenjski interesi zahtevajo, da podpre s svojim sodelovanjem to novo prepotrebno akcijo tudi vsa naša javnost, ker le z združenimi močmi bo mogoče doseči zastavljeni cilj in izenačiti naše skrajno zanemarjene ceste z modernimi v našem neposrednem sosedstvu.

Smrtna nesreča pri delu

Celje, 18. julija.

Pred kratkim je kupil mehanik g. Veber v Celju enonadstropno hišo v Gosposki ulici štev. 10 v Celju. Veber je sklenil staro dotrajano hišo porušiti in postaviti tam lepo novo poslopje. Dela je prevzela stavbno podjetje Grein iz Slovenjgradca in začelo pred dnevi rušiti staro poslopje. Med rušenjem se je danes okrog 11.45 nenadno razmajal požarni zid pri sosedni Weissovi hiši in s silnim truščem se je požarni zid ter hišni zid na podstrešju Weissove hiše zrušil. Težka gmota je padla na 31-letnega zidarja Ivana Ribežla iz Lokrovca pri Celju, ki je delala v višini prvega nadstropja. Ribežla je vrglo v pritličje in ga delno zasulo. Kamenje in tramovje mu je zdrobilo lobanjo in mu tudi prizadejalo težko poškodbo na hrbtu. Ribežl je na mestu izdihnil.

Pred poslopjem se je zbrala takoj velika množica. Ob 13.30 je prispela na kraj nesreče sodna in tehnična komisija, ki je ugotovila dejanski stan ,nakar so Ribežlovo truplo prepeljali v mrtvašnico na okoliško pokopališče.

---

pe«. Slično ženskost označuje Juš Kozak: »Če je pobiral pred njo drobtinice, ga je gospa Rožica objemala z ljubečimi očmi« (Špiridon, str. 54, zabavna knjiga je lani pokukala v svet, nakar jo je založnik brez pravega povoda vzel iz prometa).

Skoro osupnil sem, ko mi je moj profesor Martin Majcen izjavil: »Rad imam vrabce proletarce«. Mogoče je podzavestno vplivala nanj Catullova elegija:

Vrabec, moje mile slast, je poginil...

Sicer pa so ga slavili še bolj umski ljudje, na pr. parnasovec Th. de Banville v Vrvohodskih odah (Odes funambulesques, p. 378) Slovaški lirik Laco Novomeský je ovekovečil njih čeketanje v pesmi Prechádzka (sprehod):

Parlament vrabcov v stromoch zaseda,
ach, to je rečirečireči
pre spadlý list...

Prav prikupno je predočil očetovsko ljubezen Turgenjev, čigar proza Pes in vrabec je bila parkrat poslovenjena, zadnjič v Sokoliču 1927. Enako ljubeznivo oko ima zanj niponski pesnik, kipar in modrijan, osnovač tolstojevske humanitarne struje »širakaba«, gl. A. Cettineo, Savremeni Japanski pesnici, Split 1936. Iz iste dežele je zajeta Podržajeva pravljica »Vrabčevo maščevanje« (Zvonček, 1938).

Vrabci so poštarji, prenašajo novice, vedo vse, kar se godi po vasi. Tako I. N. Resman v LZ 1896. Slično govori Jošt Sovrabec v Veroniki Deseniški: K meni včasi vrabec prileti in mi pove, kaj se po strehah ščebeta... Dramatik — O. Župančič — vam je znan po učinkoviti vrabčji himni: »Živ živ še dolgo bom živ! žav žav še dolgo bom zdrav!« Kaj pa njegov vrstnik, čigar 20 letnico smrti bodo obhajali jeseni? Besedo dam Nemcu:

Na koncu naj stoji Ivan Canka (pomota za: Cankar) s Hišo Marije pomočnice, Niethammer Verlag. To je otroška bolnica, v katere bridko bol in redko radost nas vodi roka ljubeznivega pesnika. Vrabec, zanemarjen anarhistek, ki prepeni po življenju in konča v copati, me je pretresel nič manj kot uboga Tina, ki se zastrupi (Velhagen-Klasings Monatshefte, maj 1930, s. 328. Dr. G. R.).

Prisrčna zgodba je Ravljenov »Grajski vrabec«, objavljen pravkar v knjižici Mladinske Matice in obilo poslikan s spret nim Smrekarjevim peresom. Iz dolge pesnitve mi še zvenita verza:

Ljubljana, kaj si ti brez Tičistana,
a kaj brez tebe vrabec, oj Ljubljana!

Ko sem tu čital, da »so v slogi zvesti naši pari«, mi je smuknilo na pamet še neko drugo pojmovanje. Villatte trdi v slovarju Parisismen 1912: coeur de moineau, vrabčje srce = v ljubezni nezvesti človek. To lastnost je pojasnil učenjak Léon Binet 1936. v obzorniku Revue des deux Mondes: Živi stvori so gorljiva telesa, ki plamené in se trošijo. Vrabec, ki mnogo gori potrebuje obilo hrane. Opozarja na znatno umnost: Lapicque je dognal pri samcih izredno množino možganov. Posledica močne presnove pa je seveda močna poltenost. Opazili so jo razni narodi. V rimanem pogovoru med Lutrom in Katrico priporoča poslednja svojemu možu: des Spatzen Emsigkeit. Enako v Pavićevićevih Narodnih pikanterijah iz Crne Gore 1936 (13).

S temi zgledi še davno ni izčrpano vprašanje, kako naš frfotaš (Ravljenov izraz) gospodari po knjigah in — figah.

Afranius Crassus Ornithophilus

Angleški obisk v francoski prestolnici

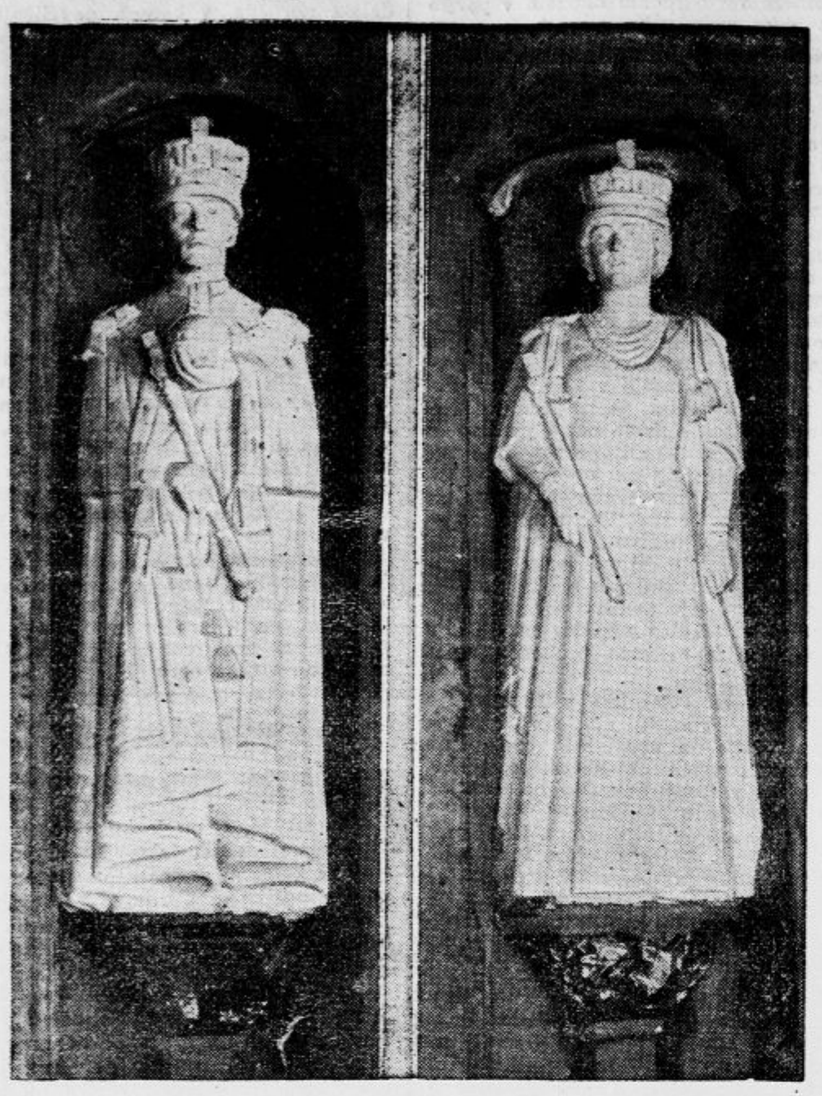

Kip angleškega kralja Jurija VI. in kraljice Elizabete v samostanskih prostorih katedrale v Norvichu — Suverena prideta danes v Pariz na prijateljski obisk

Obisk angleške kraljeve dvojice v Parizu določen za današnji dan, je že nekoliko dni prej izzval pravcato mrzlico med francoskim prebivalstvom. Sobane na Quay d'Orsayu, namenjene visokima gostoma, so bile razsvetljene že nekoliko noči prej. Pariški listi pišejo na dolgo in na široko o opremi teh apartmajev, ki je nov dokaz francoskega umetniškega čuta in okusa. Pohištvo izvira večinoma iz 17. in 18. stoletja, slike na stenah predstavljajo portrete angleških kraljev ali članov njihovih družin. Med njimi so dela Van Dyka ter Holbeina.

Pariški dnevniki pišejo, kakor rečeno, zelo obširno o obisku in pripravah zanj, a tudi tedniki se posvečajo skoraj izključno angleški kulturi in angleškemu življenju. V »Europe Nouvelle« je napisal Pertinax članek, v katerem pravi med drugim: »Upajmo, da bodo obisk kralja Jurija VI. in kraljice Elizabete ter manifestacije čustev, s katerimi ju bodo sprejemali Francozi, manifestacije za njiju osebi, za imperij in velike ideale, ki sta jim predstavnika, povzročile v javnem mnenju na obeh straneh Rokavskega preliva dejavnost, na kateri snujeta obe vladi vsaj že teoretično. Upajmo, da bosta obe vladi dobili pogum črpati stalneje in možateje iz virov, ki so jima na razpolago, virov moči, proti katerim bi bila peklenska vrata slabotna, vrata, ki bi se ne mogla nikoli uveljaviti, če bi ne bili delali napak«.

Na večer pred obiskom sta izmenjala pismi angleški ministrski predsednik Chamberlain in francoski ministrski predsednik Daladier. Pismi sta bili sicer zasebnega značaja, toda njiju vsebina je bila politična in je obravnavala stališče francoske ter angleške vlade glede vseh važnih evropskih vprašanj, posebno glede položaja v Srednji Evropi in v Španiji.

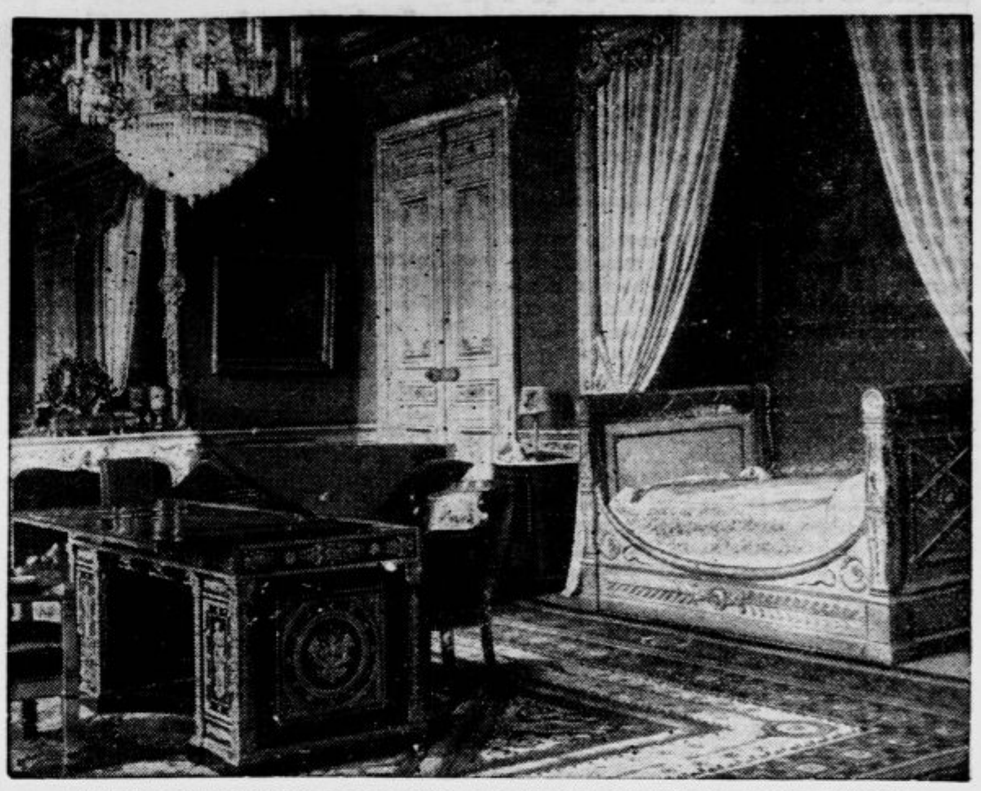

Soba na Quai d'Orsayu, pripravljena za bivanje angleškega kralja v Parizu

Hughes je srečen

Vendar pa ne bi rad ponovil poleta okoli sveta

Po kolikor toliko gladkem poletu na progi 23.000 km. za katero je rabil 2 dni, 23 ur in 22 minut, je Hughes gladko pristal na newyorškem letališču Floyd Bennett in sto tisoči ljudi so ga navdušeno sprejeli. Za skoraj natančno 4 dni je prekosil dotedanji Postov rekord za polete okrog sveta v severni smeri, a če prračunamo še čase odmora in pristankov, je rabil komaj 91 ur, 14 minut in 30 sekund. Njegovo letalo je razvijalo nepričakovano povprečno brzino 320 km na uro.

Izpisek iz Hughesovega dnevnika navaja sledeče podatke:

Odlet v New Yorku v ponedeljek ob 0.20, Pariz pristanek ob 16.35;

odlet v Parizu v torek ob 1.18, pristanek v Moskvi ob 9.16;

odlet v Moskvi v torek ob 11.33, pristanek v Omsku ob 19;

odlet v Omsku v sredo ob 1.37, pristanek v Jakutsku ob 10.08;

odlet iz Jakutska v sredo ob 13, pristanek v Fairbansku v četrtek ob 1.18;

odlet iz Fairbanksa v četrtek ob 2.35, pristanek v Minneapolisu ob 14.30;

odlet iz Minneapolisa isti dan ob 15.30, pristanek v New Yorku ob 19.34.

Že dve uri, preden je Hughes prispel v New York, je ogromna množica obdajala letališče, ki so ga morali zapreti z visoko železno ograjo in oddelkom policije ter mornariških vojakov. Na edini cesti, ki veže metropolo z letališčem, so stali tisoči avtomobilov drug za drugim, med čakajočimi so bili na letališču župan La Guardia, Grover Wahlen in druge visoke osebnosti ter Hughesovi svojci. V trenutku, ko je letalo pristalo, je vdrla ogromna množica navzlic ograji in kordonu na letališče. Prvi je iz letala izstopil Hughes, ki je dejal: »Zelo sem srečen nad našim uspehom, ne bi pa rad še enkrat poskusil. Sedaj bi se rad okopal, obril in potem nekaj pojedel.« Nato je zapustil letališče v avtomobilu, ki je bil okrašen z zastavami, in močna policijska eskorta ga je spremljala.

Ko se je zračni junak nekoliko odpočil, je novinarjem izjavil, da ni bil njegov namen prekositi Postov rekord. Med poletom mu je uspelo izdelati karto severne sibirske obale in pri tem je ugotovil, da imajo gorovja, ki jih navajajo karte kot 2000 m visoka, v resnici višino 3000 m.

Hughesov polet okrog sveta je že peti te vrste. Že l. 1924. so Američani, in sicer s skupino letal premagali to pot, toda polet je trajal od 19. marca do 28. septembra, torej nad šest mesecev. L. 1931. sta potem Post in Gaty približno na isti progi kakor Hughes postavila za tedanji čas vsega upoštevanja vreden rekord, kajti rabila sta za to progo 17 dni. Post je l. 1933. dosegel tudi rekord, ki ga do Hughesovega poleta ni mogel nihče prekositi. Četrti poskus, ki ga je napravila slovita letalka Earhardtova, se je končal tragično, kakor nam je še vsem v spominu.

Zanimiva so med drugim poročila, ki jih objavljajo angleški listi o Hughesovem poletu. Čeprav se bavijo v prvi vrsti s sportno stranjo tega poleta, dajejo vendarle razumeti, da bodo izkušnje, ki si jih je nabral Hughes, velikega pomena tudi v vojaškem pogledu. V tem oziru je stvar posebno važna za Anglijo, kajti Hughesovo letalo je istega tipa, kakršnih je Angleška v Ameriki naročila nič manj nego 200, da napolni vrzeli v svojem vojnem letalstvu.

Sprejem milijonarja Hughesa v Ameriki

Na Floyd Bennetovem letališču v New Yorku so sprejele milijonarja Howarda Hughesa, ki je srečno dovršil polet okoli sveta s pomočjo štirih letalskih strokovnjakov, velike množice in predstavniki oblasti. — Na desni vidimo tudi njujorškega župana La Guardio

Hughesov dnevnik

Ameriški milijonar Howard Hughes je vodil na svojem poletu okrog sveta dnevnik, ki obsega 40 strani in vsebuje razne zapiske o podrobnostih tega letalskega podviga. Prišedši v Ameriko je Hughes izjavil, da bo dnevnik objavil. Obenem je pripomnil, da bo vse svoje življenje posvetil letalstvu...

Letošnja proslava 14. julija v Parizu

Proslava francoskega narodnega praznika na dan 14. julija je bila letos v Parizu posebno veličastna. Na zgornji sliki vidimo defile vojske na Place de la Concorde.

Zakaj ne bo japonske olimpijade?

Vojskujoča se država nima dovolj železa za zgraditev stadiona

Zakaj so Japonci odpovedali olimpijado, ki bi se imela vršiti l. 1940. v Tokiju, o tem poročajo šele zdaj zanimive informacije iz japonske prestolnice.

Proti olimpijadi so se slišali v zadnjem času mogočni ugovori iz inozemstva. Amerika ni hotela poslati tja svojih tekmovalcev, ker so Američani itak proti Japoncem neprijazno rapoloženi. Skandinavske države pa so že od začetka kitajsko-japonske vojne podprle gonjo proti udeležbi, ker smatrajo, da država v vojnem stanju ne more prirediti olimpijskih iger, ki predstavljajo simbol miru in sožitja med narodi.

Za Japonsko pa vse to ni bilo odločilno. Poglavitne važnosti je postalo dejstvo, da bi bila morala država zgraditi olimpijski stadion, ki bi zahteval velike denarne žrtve. Ovira je nastala posebno zaradi železa, ki ga Japonska krvavo potrebuje za vojno s Kitajci. Za zgraditev stadiona v Tokiu bi morali porabiti Japonci najmanj 20 tisoč ton železa. Takšne količine železa v sedanjem trenutku Japonska nima na razpolago za takšen namen. Poleg tega pa bi tudi japonska javnost ne mogla slediti poteku olimpijskih iger s tisto zbranostjo, ki jo zahteva takšna mednarodna prireditev. Zaradi tega odpade olimpiada, z njo pa tudi svetovna razstava, ki so jo Japonci nameravali prirediti l. 1940.

Smrt milijonarja Insulla

V pariški podzemski železnici pri Tuillerijah je zadela kap znanega ameriškega milijonarja Samuela Insulla, ki je bil zaradi svojih denarnih afer dobro znan na evropski celini.

Insull je imel srečo, da je v mladih letih postal zasebni tajnik izumitelja Edisona, ki mu je pomagal k velikemu poslovnemu uspehu. S pomočjo Edisona si je umel Insull podrediti za nekaj časa vso ameriško industrijo elektrike. Američani so Insulla zaradi tega naravnost oboževali.

L. 1929., ko je nastopila baisse, pa se je izkazalo, da Insull ni tisti genij, ki so ga površni poznavalci toliko slavili. Spoznali so, da je mož tipičen hazarder, eden izmed tistih, ki so povzročili v svetu že mnogo gospodarskega gorja. Zaradi tega se je moral Insull umakniti. Pobegnil je v Evropo, kjer je povzročal s svojo navzočnostjo velike senzacije in slednjič se je vrnil v Ameriko, kjer se je moral zagovarjati pred sodiščem zaradi poneverbe 143 milijonov dolarjev. Ameriška sodišča pa so v treh instancah Insulla oprostila, kar je bilo za Evropo in Ameriko pač višek vseh Insullovih senzacij.

ANEKDOTA

Škof Brillonski je bil zelo radodaren in marsikateri njegovih znancev je njegovo dobroto izkoriščal. Visoki duhovnik je imel med drugim krasno podeželsko hišo, ki je ni nikoli uporabljal in tako si je eden njegovih prijateljev mislil, da mu jo bo lahko izmoledoval. Toda proti pričakovanju je škof njegovo prošnjo kratko odbil.

»Dobro je, da imaš vedno neki prostorček, kamor sicer nikoli ne prideš, o katerem si pa misliš, da boš v njem nekoč srečen!« je dejal škof.

»Toda, eminenca,« se je oglasil prosilec, »za to imate vendar paradiž!«

VSAK DAN ENA

»Nu, čemu pa ne hodite v restavracijo na hrano, kadar imate ženo na dopustu?«

»Po pravici povedano — v restavracijsko snago nisem imel nikoli posebnega zaupanja...«

Kulturni pregled

Hrvatska književna kritika

Jugoslovenska akademija v Zagrebu je izdala v svoji zbirki **Djela** 332 strani navadnega formata obsegajoči spis zagrebškega vseuč. prof. dr. **Antuna Barca** »**Hrvatska književna kritika**«. To dovolj obsežno, obilno dokumentirano delo je plod vztrajnih in vestnih proučevanj gradiva, ki ga ni še nihče obdelal tako podrobno in metodično kakor dr. Barac, zato je njegova knjiga zares fundamentalnega pomena in vredna pozornosti vsega jugoslovenskega kulturnega občinstva.

Zgodovino hrvatske književne kritike je pisec pravilno razumel kot individualen oris — kritikov ter njihovih nazorov in metod, ne pa kot zgodovino idej in estetsko-literarnih struj in šol. Kajti v dosedanjem razvojnem stadiju je bila hrvatska kritika — prav tako kot slovenska — oboden, ne pa osrednji pojav književnega dogajanja in ni rasla iz tradicije svojih prednikov, marveč iz individualnoti onega, ki se je posvetil tej nehvaležni nalogi. Pisec dobro pravi ob koncu svoje knjige: »Kao i cijela hrvatska književnost, i hrvatska je kritika produkt onoga što se moglo, a ne produkt onoga što se moralo učiniti. Ako u njoj i nije bilo ljudi koji bi se mogli mjeriti sa znatnijim evropskim kritičarima, bilo je ipak ljudi koji su jasno obilježili svoju kritičarsku liniju. Ako ta kritika i nije dala djela koja bi se mogla uzeti kao trajan dokumenat svoga književnega razdoblja, ipak i ovaj prikaz dokazuje kako je u njoj bilo mnogo planova, vidika, sviježih dojmova, ispravnog osjećanja kojim bi putem trebalo ići...« (str. 323).

Ustanovitelj hrvatske književne kritike je bil naš slovenski rojak **Stanko Vraz**, ki je prvi premagal kratkovidno stališče, kakor ga je še pet let po pojavu Vrazovega kola formuliral Adolf Veber: »Pisati knjige! Knjige neka nam kao iz neba cure. Svatko tko ćuti u sebi snage, zasuči rukave pa škripi perom... Pišimo dakle, braćo, pišimo neumorno«. Nasproti temu primitivnemu pojmovanju literature v okolju, ki je bilo res lačno knjig v domačem jeziku in ki je videlo v književnosti samo izraz narodnega preporoda, je Vraz vzlic vsem koncesijam narodnemu okusu postavil dve načeli: Književno delo imej umetniško vrednost in bodi prežeto z nacionalnim duhom. Vraz je poleg tega prvi opozoril na veliko vrednost domače tradicije, ki so jo imeli Hrvati v dubrovniški literaturi. Kot kritik pa Vraz ni bil osebnost večjega formata in vse njegovo delo na tem področju obstoji iz večjega števila kratkih zapiskov o novih književnih pojavih.

Vzlic temu, da je **Adolf Veber** napisal citirane primitivne misli o književnosti, je vendar njegova l. 1852 v »Novenu« objavljena kritika Banove »Mejrime« prvi hrvatski poizkus literarno kritične analize in vrednotenja in čeprav kritik razodeva, da je predvsem moralist, je vendar njegovo delo prvi stvarni začetek izrazito kritičnega presojanja slovstvenih del. Ne Veber in ne Janko Jurković, ki je tudi precej pisal o knjigah in književnih problemih, se ni mogel razviti v pomembnejšega kritika in zapustili za seboj trajnih sledov. Ta tri imena pa stoje v začetku hrvatske kritike in označujejo s svojimi idejami prvo stopnjo njenega razvoja.

Drugo poglavje svojega spisa je mogel dr. Barac posvetiti že markantnejši osebnosti: tu obravnava **Avgusta Šenoa**, ki ni samo začetnik hrvatskega romana, marveč tudi eden največjih hrvatskih kritikov svojega časa. V nadaljnjem poglavju je orisan kot kritik filozof in dramatik **Franjo Marković**, pristaš Herbartove formalistične estetike, ki je imel tudi kot kritik znaten, čeprav ne posebno pozitiven vpliv na tedanjo hrv. književno stvarjanje. Temu estetskemu idealistu je posvetil pisec zajemljivo in podrobno študijo, ki nas zanima tudi zaradi primerjave z istodobno idealistično estetiko pri nas Slovencih (zlasti dr. Janko Pajk in v katoliškem duhu dr. A. Mahnič). V četrtem poglavju obravnava dr. Barac tri kritike osemdesetih in devedesetih let: danes skoraj že pozabljenega **Janka Iblerja**, lani umrlega **Josipa Pasarića** in **Milivoja Šrepla**. Z njimi se je izvršil v hrvatski literaturi važen preobrat k realizmu in naturalizmu. Vrstnika tega obdobja **Dinko Politeo** in **Jovan Hranilović** ki ju prikazuje pisec v nadaljnjem poglavju, sta skušala premagati realistične tendence in usmeriti književnost k moralističnim in nacionalnim vzorom prejšnje generacije. Posebno poglavje zavzema **Jakša Čedomil**, ki je postal eden najizrazitejših hrvatskih kritikov. Že njegova usmerjenost v romanske literature je prinesla nove poglede, prav tako je bilo za hrvatsko literaturo novo njegovo pojmovanje kritike. Jakša je ustanovitelj moderne hrv. književne kritike in največji dotedanji posredovalec med hrvatsko literaturo in Evropo. Sedmo poglavje je odmerjeno ideologom in kritikom »mladih« (Moderne). So to: **Miljvoj Dežman-Ivanov**, **M. Nehajev**, **Branimir Livadić**, **Milan Šarić**, **Petar Skok** (P. S. Mikov), **Ivan Krnic**, katerih vsakemu je dr. Barac posvetil nekaj strani. Nad te kritike in polemike, ki so utirali pota modernejšemu pojmovanju književnosti in sploh naprednemu duhu med Hrvati, vstajata po delu in pomenu dva ideologa in kritika večjega formata: **Milan Marjanović** in **A. G. Matoš**. Študiji o teh dveh, res že vodilnih osebnostih sta zavzeli dobrih 70 strani Barčeve knjige. Tu smo se približali našemu razdobju in v konfliktih, ki so se razvijali okrog Moderne, zlasti pa v nasprotujočih si ideologijah Marjanovića in Matoša čutimo že vreli dih sodobnosti, spor za ideje in smeri, ki jih tudi sedanjost ni še dokončno premagala in odpravila. Začudo pa pogrešamo v galeriji teh kritikov portret Vladimirja Lunačka, ki je gotovo bil bolj zakoreninjen v predvojni Moderni, kakor pa v povojnih vzorih in bojih.

Spis dr. A. Barca zaključuje deseto poglavje »Kritika kritike«, v katerem skuša pisec orisati nekatere skupne poteze hrv. kritikov in prikazati s celotinskega zrelišča vpliv teh individualnosti za hrvatsko slovstveno stvarjanje.

Po Marakovićevi Antologiji hrv. književne kritike (izd. »Minerve«, Zagreb), katere uvod je sintetično zajel neceli sto let hrvatske kritike in skušal določiti njeno mesto v celotni hrvatski književnosti, je knjiga dr. Antuna Barca zaradi svojega obsega in temeljitosti edinstveno delo te vrste v vsej literaturi slovanskega juga. Kolikor vemo, ni bila ne srbska in še manj slovenska književna kritika obdelana v takem obsegu in s podobno metodo, kakor obravnava dr. Barac hrvatsko slovstveno kritiko. Podroben prikaz in kritična razčlemba tega dela bi presegala meje časniškega članka in namene njegovega pisca. Vsekako pa bi naša kronika slovstvenega življenja v Jugoslaviji zapustila nedopustno vrzel, če ne bi podrobneje opozorili na to delo. —o.

Robov „Deseti brat“

Pred kratkim se je na našem književnem trgu pojavilo delo, ki mu skorajda ni primere v slovenski literaturi. Ivan Rob, mlad, doslej neznan pisatelj, je v samozaložbi izdal travestijo Jurčičevega »Desetega brata«, ki predstavlja žgočo satiro naših literarnih, družabnih in moralnih razmer. Knjiga, ki jo je z vrsto posrečeno zamišljenih ilustracij opremil Nikolaj Pirnat, je naprodaj v vseh boljših knjigarnah, naroči pa pa se tudi lahko na pisateljev naslov: Ivan Rob, Ljubljana ,univerza. Zaprosil sem avtorja za kratek pomenek in o vprašanju, kako je prišel na idejo, travestirati »Desetega brata«, mi je pripovedoval:

Najprej ti moram povedati, kako sem s parodijami vobče začel. Pred kakšnimi desetimi leti je »Mentor« prinesel nekaj nemških heksametrov o vzgoji in za najboljši slovenski prevod razpisal nagrado — reci in piši — 50 din: ob takšnemle skromnem mecenstvu se pač začenjajo literarne kariere na Slovenskem. Tega tekmovanja sem se udeležil tudi jaz, in sicer s prevodom v koseščini. Prevod je bil objavljen — nagrado sva si z nekim drugim zmagovalcem delila na pol — in čeprav sem se bil skril pod dvojni psevdonim, me je urednik vendar iztaknil in me povabil na sodelovanje s humorističnimi prispevki. Pošteno sem bil v zadregi, zakaj imel sem skoraj poln notes liričnih izcedkov, ki bi mu jih bil najrajši ponudil, ko bi me ne bilo tako pubertetno sram, a humoristične pesmi ni bilo med njimi. Če zdajle še enkrat vzamem tisti notes v roke, se mi zde humoristične vse od kraja. Šel sem domov in odprl Prešernove »Poezije«. Zagledal sem se v gazelo:

Kdor pozna jih, vsak drugače moje pesmi sodi.

Takrat sem se spomnil šole in profesorjev — nenavadna asociacija, kaj? — in sem si dejal: Kaj bi bilo, če bi zamenjal »pesem« z »vzgojo«? Takoj sem se lotil dela. Logično je sledilo, da sem pesnika zamenja ls pedagogi, namesto »drage« pa sem vtaknil paragraf in tako sta se zaključna verza glasila:

Jest pa samo paragrafam želel sim dopasti,
prašal nisem, al' koristi deci to al škodi.

Tako se mi je odkril ključ do parodije. Prav tisti čas mi je slučaj prinesel v roke Blumauerjevo travestijo »Eneide«. Navdušil sem za anahronizme in za razne glose, ki si jih je Blumauer dovolil na svoj čas. Tudi meni se je zahotelo podobnega dela, le škoda ,da Slovenci nimamo dobrega in dovolj poljudnega epa, ki bi mi bil za predlogo. Tako sem zavrgel misel. Ko sem pozneje s prigodnicami sodeloval pri »Družinskem tedniku«, me je urednik ob neki priliki opomnil, da je Žmigavec n. pr. v verzih travestiral roman »Zlatarjevo zlato«. Tedaj sem se domislil »Desetega brata«.

Z delom sem začel lansko zimo, in da po pravici povem, sem z malimi in večjimi presledki delal skoraj leto dni, kakor mi je že bila naklonjena inspiracija. Od časa do časa sem spotoma rad zalistal po pesnikih, ki so mi najdražji, Homerju, Prešernu, Župančiču, Kosovelu — pozornemu čitatelju se bo iz mojega delca zabliskal nanje tu pa tam marsikak vesel spomin. Ogrel sem se za Homerjevo podobo »rododáktilos éos« (rožnoprstna zora), s katero opisuje jutra v svoji »Ilijadi«, in že se mi je razodela podoba zore, ki naj bi Jurčičeve zaljubljence spremljala današnji čas:

Že zora v rožnati pidžami
v pozdrav mežika za gorami

Sicer pa, če boš bral, boš videl, da sem skušal v svoji travestiji zajeti čim več življenja naših dni, a še posebno pozornost sem posvetil literaturi, ki mi je izmed vseh človeških prizadevanj pač najbolj pri srcu. Zatrdno upam, da mi takšnih skromnih, čeprav malo jedko ironičnih ekskurzij, kakršna je n. pr. trilogija ljubavnih »Pod oknom« ali pa serenada o »Zelniku mojega srca«, ne bosta štela v zlo niti publika niti estet. Moj »Deseti brat« naj bi bil mimogrede vesel, šegav, pa tudi piker, če je treba, kažipot v »poezije hram«, pa bo menda že prav, če

analiziral sem Voduška
poudarjal moč njegovih rim,
kaj hoče Peterlin-Petruška,
kaj Klopčič in Seliškar z njim;
kako pod težo temnih ur
ustvarja Bogomil Fatur

Vem, poezija je rahločutna, nervozna devica in človek ne ve, kdaj se mu razbije najdražja porcelanska vaza, če gre verze preobračat na glavo. A ravnal sem samo, kar mi je v živčnem polnočnem prividu ukazal v samotni kamrici starega slemeniškega gradu moj dragi bralec sam:

Kaj mar mi tvoja bolečina,
kaj mar mi tvoj nemir srca?
Le to, kar bere nas večina,
naj avtor v svoja dela da.
Dejanja daj nam, daj dejanja,
dovtipnih verzov in smejanja!

L. M.

Iz Trbovelj

t— **Izredni občni zbor Zadružne elektrarne v Trbovljah** bo v nedeljo 31. t. m. ob 9. v Društvenem domu. — Nadzorstvo.

Zapiski

Nov zvezek Biblioteke za pouk in zabavo. V Gorici je pravkar izšel 22. zvezek »Biblioteke za pouk in zabavo«. Prinaša med drugim povest Franceta Bevka »Bajtar Mihalec«, Milana Bolca »Strahopetneža« in Ferda Plemiča humoresko »Oče Mušnik v parni kopeli«, dalje prevode iz Pirandella, Aleka Konstantinova in dr.

Nova igralska skupina. Kakor nam poročajo, je Ivan Mrak, ki se je razšel s »Slovensko sceno mladih«, ustanovil novo igralsko skupino, s katero namerava nadaljevati svoja odraka prizadevanja. Nova skupina študira sedaj Mrakovo dramo o Ivanu Groharju.

Damjan Vahen kot esperantski pesnik. V Brnu je izšel 56 strani obsegajoči zvezek pesmi Damjana Vahna-Svetinova (Ljubljana) z naslovom »Miaj vojoj«. Zbirka vsebuje okrog štirideset izvirnih esperantskih pesmi tega avtorja, ki je — kakor znano — prevel Prešernov »Krst pri Savici« in pripravlja sedaj esperantsko antologijo slovenske lirike ter daljši izvirni roman v Zammenhofovem jeziku.

SPORT

Državno plavalno prvenstvo

za posameznike bo v soboto in nedeljo v Ljubljani

Prvič se bo letos tekmovanje za plavalno državno prvenstvo vršilo po novem sistemu: ne bo šlo za točke, temveč samo za uspehe poedincev. Število udeležencev bo zato razumljivo manjše ,ker bodo prišli samo najboljši.

Letos bodo prav ti najboljši med najboljšimi morali priti: če jih ne bodo prijavili njih klubi, jih bo savez pozval, ker je to tekmovanje obenem izbirno tekmovanje za sestavo državne reprezentance, ki bo teden dni kasneje na Bledu nastopila proti Italiji, od tam pa odšla na prvenstvo Evrope v London.

Posebnost letošnjega prvenstva bo tudi ,da se bo prvič ,odkar se plavalna prvenstva v Jugoslaviji sploh vrše, plavalo zvečer. V dopoldanskih urah se bodo vršila predtekmovanja, ob razsvetljavi zvečer pa bodo održani finali. Zvečer se bo tudi vršil del tekem v waterpolu dočim se bo skakalo samo podnevi in to, kolikor vseh skokov ne bo mogoče absolvirati v dopoldanskih urah, tudi pozno popoldne. Sicer pa bo kopališče popoldne v celoti na razpolago kopalcem.

V nekaj vrstah

Preteklo nedeljo je gostovala v Kranju **ligaška enajstorica Ljubljane** in je zmagala z visokim rezultatom **8 : 2 (4 : 2)**, ki gre predvsem na račun raztrgane domače krilske vrste. V prvem polčasu je v prvih 25 minutah bil celo Kranj na terenu premočen in tako je prišlo, da je bilo stanje tekme do takrat 2 : 1. Ko pa je Erber izenačil, se je Ljubljana počasi razigrala in pričela s taktično igro kratkih pasov. Tako je popolnoma razbila domačo krilsko trojico in nato, posebno ves drugi polčas, z lahkoto preigrala nasprotnikovo obrambo. Sicer pa igra sama ni nudila mnogo, česar je bil največ kriv spolzki teren. Sodil je g. Veble iz Celja z mnogimi pogreškami.

Med nedeljskimi zadnjimi kvalifikacijskimi tekmami za vstop v ligo, o katerih je poročalo že ponedeljsko »Jutro«, se je tekma med Gradjanskim iz Skoplja in Radničkim iz Kragujevca

končala s 5 : 1

(in ne 6 : 1, kakor je bilo objavljeno tamkaj) v korist Gradjanskega. Posledica te zmage je ostala seveda nespremenjena in bodo prihodnje leto igrala v ligi moštva varaždinske Slavije, skopljanskega Gradjanskega in zemunske Sparte.

Med tekmami za srednjeevropski pokal, ki so bile v nedeljo odločilne za prestop preostalih 8 kandidatov v tretje kolo, smo pisali v Pond. »Jutru« le o dveh, in sicer o zmagi Ambroslane nad Slavijo in Juventusa nad Kladnom. Razen tega je v nedeljo Rapid v Bukarešti zmagal nad Genovo z 2 : 1 (1 : 0), ker pa je prvo tekmo že izgubil z 0 : 3, je moral kljub temu prepustiti Genovi nadaljno udeležbo. Slednjič je Ferencvaros na domačih tleh še enkrat zmagal nad Ripensijo iz Bukarešte s 4 : 1 (2:0) in si tako z dvakratno zmago sigurno priboril pravico za igranje v tretjem kolu. Nadaljnji štirje nasprotniki v tej srednjeevropski konkurenci bodo torej: Ferecvaros, Genova, Slavija in Juventus.

Naša teniška reprezentanca s Punčecem na čelu je pred kratkim odpotovala v Bruselj, kjer bo v dnevih od 21. do 23. t. m. evropski polfinale v tekmah za Davisov pokal med Jugoslavijo in Belgijo. Kakšna bo sestava našega moštva, trenutno še ni znano, saveznemu kapitanu dr. Müllerju pa bodo tamkaj na razpolago vsi štirje naši »mušketirji«, in sicer Punčec, Pallada, Kukuljević in Mitić. Drugi polfinale bo tudi v onih dnevih med Francijo in Nemčijo v Berlinu.

Lepa zmaga teniške ekipe ISSK Maribora v Majšperku. Devetčlanska teniška ekipa ISSK Maribora je v nedeljo gostovala v Majšperku, kjer je odigrala proti TK Majšperku teniški turnir, ki se je končal **z zmago ISSK Maribora v razmerju 13 : 0.** Posamezni rezultati so bili: ga. Kubricht: ga. Voglar 1 : 6, 3 : 6, gdč. Posek : ga. Peklar 4 : 6, 6 : 2, 5 : 7, Albaneže : Vigele 6:0, 6:2, Škapin : Nerat 6 : 2, 6 : 2, Tončič : Gril 6 : 4, 6 : 4, Voglar : Schwarz 6 : 0, 6 : 0, Dernovšek : inž. Schuster 6 : 4, 6 : 3, Kirbiš : Šauperl 6 : 0, 6 : 0, Albaneže-Škapin : Nerat-Vigele 6 : 1, 6 : 2, Dernovšek-Tončič : Schwarz-Gril 6 : 1, 6 : 4, Kirbiš-Voglar : inž. Schuster-Posek 6 : 1, 6 : 0, ga. Voglarjeva-gdč. Kotnikova : ga. Kubrichtova-gdč. Posekova 6 : 4, 6 : 2, ga. Voglarjeva-Albaneže : gdč. Posekova-Gril 6 : 2, 6 : 4.

Slalom klub 34. Sestanek tekmovalcev drevi ob 19. na običajnem mestu. Načelnik.

SK Ilirija. (Službeno). Redna seja uprav nega odbora bo drevi ob 20.30 v klubovem tajništvu. Gg. odborniki se vabijo, da se v čim večjem številu udeležijo. Vse nadaljnje seje bodo odslej zopet vsak torek.

Učinek HRANE ZA KOŽO z BIOCELOM je bil čudovit“

Že po nekaj dneh sem opazila, da male brazde in gube izginjajo. V nekaj tednih sem bila videti za 10 let mlajša. »Biocel« — mi je dejal neki zdravnik — je odkritje znamenitega profesorja dunajskega vseučilišča, ter je zdaj v vsaki tubi rožnate kreme Tokalon. Uporabljajte to kremo vsako noč, belo kremo Tokalon pa zjutraj. S tem boste dosegli, da bo bleda, uvenela polt zasjala v novi živahnosti, koža pa bo postala jasna, sveža in čvrsta ter rešena vseh gub in peg.

»Jutrova« posvetovalnica

Davčna

»Vežbališče« — Športnemu klubu »S.« ste oddali v najem svoj travnik, ki bo deloma zasut z gramozom, tako da ga kmetijski za daljšo dobo ne boste mogli več ukoriščati. Ali boste morali od tega zemljišča za čas neukoriščanja plačevati zemljarino? — Da! Davku na dohodek od zemljišč (zemljarini) je namreč zavezano načeloma vsako zemljišče, ki leži na ozemlju kraljevine in ki se more kmetijski ukoriščati, neglede na to, ali se dejanski kmetijski ukorišča ali pa leži neukoriščano ali se uporablja v druge, ne pa v kmetijske namene. Potemtakem so zavezana zemljarini tudi ona zemljišča, sposobna za obdelovanje, ki se iz kakršnegakoli razloga dejanski ne obdelujejo ali so namenjena drugim svrham, ne pa kmetijskemu pridelovanju; n. pr. zemljišča, ki se uporabljajo za igrališča, dirkališča, *vežbališča* itd. Kako pa stoji stvar v Vašem primeru z *rentnino?* Tega sicer ne vprašujete, je pa vsekakor važno vprašanje, ki je treba, da se obvarujete škode, nanj odgovoriti. Rentnine od prejete zakupnine ne boste plačevali samo v primeru, če je *zakupnina* večja od katastrskega čistega dohodka v zakup danega travnika. —

F. M. v K. — Kateri zakon ureja izvršilni postopek zaradi zaostalih davkov in kje ga morete dobiti? S finančno kontrolo imate, kakor pravite, večne zapletljaje, pa bi jo končno na vsak način radi »ugnali.« — Če bi nam stavili konkretno vprašanje glede načina ali kakovosti »zapletljajev«, bi nanj seveda brez drugih okolnosti lahko takoj odgovorili. Tako pa vzemite na znanje, da se davčni zaostanki izterjujejo po *uredbi* o zavarovanju, prisilnem izterjevanju in neizterljivosti davkov z dne 19. XI. 1928, št. 148.000, ki velja izza 1. I. 1929 dalje. Ta uredba je bila objavljena v Služ. novinah št. 304-CL iz l. 1928 in v našem Uradnem listu št. 8 iz l. 1929. Stopite torej k občinskemu tajniku, ki Vam bo šel prav gotovo na roko, nato pa mnogo sreče v borbi s finančno kontrolo! —

J. V. v Z. — Davkarija zahteva od Vas plačilo uslužbenskega davka za pet delavcev, ki ste jih bili najeli, da v Vašem gozdu podirajo in obdelujejo les. Vi pa se temu protivite, češ da od svoje lesne trgovine itak redno plačujete pridobnino in da bi bili, če ustrežete davkariji, dvojno obdavčeni. Kdo ima prav? — Le kar hitro se odzovite pozivu davčne uprave, da ne bo kazenskih posledic! Gozdnega gospodarstva namreč zakon *ne* smatra za kmetijstvo, *zaradi česar je dohodek gozdnih delavcev zavezan uslužbenskemu davku*, če presega v zakonu določeni minimum, ki smo o njem že ponovno govorili. V ostalem pa vzemite na znanje, da Vam od lesa, ki ga dobavljate iz *lastnih* gozdov, ni treba plačevati pridobnine. Količino tega lesa ločite v pridobninski prijavi za lesno trgovino za l. 1939 od ostalega blaga in davčna uprava Vam bo, če se bo uverila, da odgovarja Vaša napoved dejanskemu stanju, odmerila od obdelanega lesa, dobavljenega iz Vašega gozda, samo skupni davek na poslovni promet. —

M. H. v P. — Pri konjskih kupčijah mešetarite in zaslužite pri tem »kakšen krajcar«. Davkarija je za ta Vaš pridobitni posel zvedela in zahteva, da vložite pridobninsko prijavo. Ali je v pravici, ko »ujamete samo tu pa tam poleg običajnega likofa še kakšen krajcar?« — Iz česa se drugače preživljate, tega ne poveste. Ustrezite zaenkrat zahtevi davčne uprave, saj imate še pozneje priliko, da se branite, če bi priredba pridobnine ne bila osnovana na zakonu, ki veli, da se uvrščajo *mešetarji* v II. pridobitno skupino pod točko 1. a) in da plačujejo 8% pridobnino od 100 din čistega dohodka poleg samoupravnih doklad in dopolnilnega davka. —

Pravna

A. Š. K. Odtegljaji plače državnega uradnika po novih določbah normiranih v letošnjem državnem proračunu. — Ako Vam nakazujoča oblast na Vašo vlogo, v kateri ste zahtevali upoštevanje sedanjih zakonitih določil, ni dala povoljnega odgovora, niti noče upoštevati sedaj veljajočih zakonitih določil, se obrnite z drugo vlogo na sodišče, ki je izdalo prvotni sklep o rubežu in preodkazu Vaših prejemkov. Predlagajte, da se naj izda nov sklep in upošteva sedanje zakonito stanje nastalo vsled uveljavitve § 33/6 finančnega zakona za leto 1938/39. Vsled tega zakonitega določila bo morala v bodoče ostati prosta plača, ki presega rubljivo tretjino prejemkov, kot tudi celotna osebna in draginjska doklada, ki Vam pripada. Z izvršbo je namreč dopustno poseči le na eno tretjinko Vaše čiste plače, ki znaša gotovo več kot 6000 din na leto, kateri znesek pa mora vsekakor ostati rubeža prost.

A. Ž. Dolenjsko. Ali jamči dedinja za dolgove zapustnika. Ker sami navajate, da je dedinja prevzela zapuščino le pogojno, je upnikom zapustnika obvezana k plačilu le v toliko, v kolikor zadostuje za njihovo poplačilo zapuščina. Ako ji je eden od upnikov terjatev v zapuščinskem postopanju odpustil, se Vi ne morete okoristiti vsled tega. Terjatev iz posojila zastara v 30 letih, terjatev iz naslova dobave blaga ali stvari, ali izvršenih del, ali dajatev v trgovinskem ali drugem poslovnem obratu, zastara pa v 3 letih.

G. I. K. Za Vašo pokojno materjo je ostala v zapuščini terjatev din 15.000.—. Kdo je dedič. — Ako Vaša mati, ki je bila vdova, ni zapustila poslednje volje, boste dedovali zapuščino po njej vsi njeni otroci po enakih delih, torej tudi Vi. Iz posestva dediščine ne morete zahtevati, ker ga mati niti zapustila ni. Sorazmerno boste dedovali po enakih delih vsi dediči navedeno terjatev, ki jo boste pa Vi poračunali, ker ste istovetni z dolžnikom.

I. E. I. Solastnik vaše hiše, vaš osebni sovražnik noče sporazumno z vami odpovedati strankam, ki stanujejo v vajini hiši, kljub temu da nikomur od vaju vaše stranke nočejo plačevati najemnine. — Po zakonu gre posest in uprava skupne stvari vsem deležnikom — solastnikom skupaj. Ako ne moreta doseči sporazuma, bo moral odločiti o tem, ali bo odpovedati neplačujočim strankam, sodnik. Obrnite se zato na pristojno sodišče in prosite za odpomoč, ki jo boste pa najbrže mogli odseči le potom tožbe proti solastniku, s katerim imata enake pravice do solastnine.

E. I. L. Iz pisem, ki so vam bila ukradena je storilec vedel za razne zadeve, ki so bile zanj žaljive in je vložil tožbo proti osebi, ki vam je o teh zadevah poročala. Kako bi si pomagali proti storilcu. — Proti storilcu, ki Vam je neupravičeno odprl, ozir. odvzel pisma in jih izročil drugi osebi, vložite kazensko prijavo zaradi tatvine, ozir. kršenja tujih tajnosti. Za taka dejanja je kazen občutnejša v primeru, ako boste dokazali, da je storilec svoje dejanje napravil z namero, da bi Vam škodoval.

Ako orožniki niso postopali pravilno, ali če niso hoteli vzeti v postopek Vaše prijave, sporočite točen dejanski stan Komandi dravskega žandarmerijskega polka v Ljubljani, ki bo zadevo preiskala in uredila.

Ako Vam je pisec dotičnih zadev v zaprtem pismu poročal neresnične vesti, bo mogel biti kaznovan zaradi žalitev, ako ga bo razžaljenec pri sodišču osebno tožil. Dotičniku, ki ima sedaj pisma v svojih rokah, jih bo moralo odvzeti orožništvo, ko bo preiskalo tatvino Vaših pisem, ozir. prestopek o kršenju tajnosti. Ta prestopek morete pismeno prijaviti tudi pristojnemu sodišču, ki bo nato dalo nalog orožništvu, da stvar podrobneje preišče in zapleni pisma, ki so predmet kaznjivega dejanja.

L. L. Z. Sosed ima preko vašega vrta služnost, hodne in vozne poti na svojo njivo. Ali smete ograditi svoj vrt, ker je njivo spremenil v sadovnjak in ker vodi do tega sadovnjaka od sosedove hiše pot, ki mu je kar za 350 m bližja od one, ki vodi preko vašega vrta. — Ako Vaš sosed že od leta 1924 ni več hodil in vozil na svojo njivo, ozir. sadovnjak zato, ker ste mu hojo in vožnjo Vi prepovedali, je njegova služnostna pravica že zastarala, vsled neizvrševanja. Zastarala pa je pravica le, ako ste se Vi protivili izvrševanju služnosti in sosed — upravičenec ni uveljavil svoje pravice v treh zaporednih letih. Vrt boste torej smeli ograditi v event. pravdi, ki bi jo naperil zoper Vas Vaš sosed, boste morali dokazati, da je njegova služnostna pravica zastarala vsled neizvrševanja. Ako bi tega dokaza ne mogli doprinesti, boste pa morali dokazati, da je po sosedu zahtevana pot preko Vašega vrta mnogo daljša in zanj neugodnejša, in da je bolj ugodna ona, ki vodi v sadovnjak izpred njegove hiše. Tudi boste mogli s pridom zatrjevati, da je spremenjena kultura zemljišča iz njive v sadovnjak in da se tudi Vi ne poslužujete svoječasno vzajemno dogovorjene služnosti do hoje in vožnje po sosedovem zemljišču.

L. Z. L. Veja sosedove breskve visi nad vašim vrtom. Ali jo smete odrezati? — Po veljajočih zakonih sme vsak zemljiški lastnik izruvati korenine tujega drevesa iz svojega sveta in tudi odsekati ali drugače porabiti veje, ki vise v njegov zračni prostor. Po tem se ravnajte, pa boste pravilno postopali.

V brivnico prebrisanega Hrvata je pred okupacijo vstopil Turek iz Bosne in pozdravil:

— Pomozi bog, komšijo (sosed).

— Bog u pomoć! Se boš dal obriti, komšija? praša brivec.

— Ja, bre!

— Sedi, precej boš na vrsti.

— Iz katerega kraja si doma, komšijo?

— Iz Sarajeva, oholo odvrne Turek.

— O, iz Sarajeva! pravi brivec. To so junaki, ti Sarajevčani. Kolikor jih brijem, nobeden se ne pusti namiliti. Vsakogar obrijem s suho britvijo. Ali smem tudi tebe po sarajevsko briti.

Turek sedc na stol in de:

— Brij!

Brivec poišče najbolj skrhano britev in začne z njo strgati po Turkovi glavi. Brije, brije, Turek stiska zobe, od bolečin mu teko debele solze po licu. Pa prime brivca za roko in poprosi:

— Veš kaj, komšijo, namaži me malo z milom. Sem namreč iz najzadnjega predmestja Sarajeva. Pri nas brivci že rabijo milo.

Premeteni brivec se je iz srca režal, ko je Turek odšel skozi vrata.

JACKSON GREGORY: 8

HČI SOLNCA

Roman.

»Ali mi ne mislite odpreti vrat?« je vprašal namesto odgovora. »Naj jih morda z brco razbijem?«

»Mož vaše vnanjosti in vašega slovesa«, je trdovratno nadaljevala, »tak mož je pač vreden, da ženska ustavi oči na njem. Ako namreč ženska potrebuje moža.« Oči so se ji zabliskale, nagnila se je naprej. Mahoma je bila videti vsa srepa in napeta. Težko je sopla. »Če najdem moža, ki postavi deset tisoč, dvajset tisoč dolarjev na en lučaj, ne da bi trenil z očesom, moža, ki v besnosti vrne deset tisoč dolarjev, ker ga je razsrdila sočutna besedica — ali naj pustim takega moža, da gre mimo mene?«

»Družba, ki se z njo obdajate, mi je zoprna«, je Kendric odvrnil. »In vaš način poslovanja mi tudi ni po duši. Bo že tako, da me boste morali spustiti mimo sebe.«

»Ruiza Riosa mislite?« Oči so se ji jezno zabliskale. Skrčila je pesti. »Kadar ga boste sovražili, senor, takisto, kakor ga jaz sovražim, takrat boste vedeli, kaj je sovraštvo!«

Uprl je koleno v vrata, tik ob ključavnici. Zaveso, ki mu je bila na poti, je strgal proč. Zoraida Castelmar ga je na pol posmehljivo, na pol veselo opazovala.

»Vrata imajo zunaj debel hrastov zapah«, je mirno dejala.

»Najrajši bi vas prijel za vaše belo grlo in vas zadavil«, ji je zabrusil v oči.

Zdrznila se je, kakor v silni osuplosti.

»Kaj mislite, da bi mogli — vi ali kdo drug — res storiti kaj takega?« je nejeverno zašepetala.

»Jaz ne bi mogel«, je priznal. »Bodite že pametni: dolga ježa je za menoj in truden sem kakor pes. Rad bi še nekoliko spal. Nehajte s to neumnostjo. Kaj prav za prav hočete od mene?«

»V a s hočem. Da greste z menoj, k meni. Tam preži name nevarnost, da, celó name. Vem, kdo ste in koliko bi se mogla zanesti na vas. Storila bi vas bogatega.« Spet ga je čudno pogledala. »Pod vodstvom Zoraide Castelmar bi lahko veliko, zelo veliko dosegli, senor Kendric.«

Nestrpno je stresel glavo, ko je končala.

»Nisem prijatelj žensk«, ji je povedal v oči, »in ne maram službe, v kateri bi bil ženski za psa čuvaja. Ponudite mi kolikor hočete, čeprav tisoč dolarjev na dan, in vam vendar porečem ‚ne'.«

Med govorjenjem je potegnil izpod leve pazduhe samokres debelega kalibra in se jel igrati z njim. Zoraida Castelmar je odtrgala oko od črne cevi ter mu pogledala v obraz.

»Menda me hočete ostrašiti?« je vprašala.

»Niti na misel mi ne hodi. Samo ključavnico in tečaje hočem odstreliti, in če bi vrata potem še stala, bom streljal dalje, dokler ne pride lastnik hotela in me ne spusti iz hiše.« Pri teh besedah je nastavil cev orožja na ključavnico.

»Počakajte!« Skočila je kvišku. »Odprem vam.« Šinila je mimo njega in s členki prstov potrkala na vrata. Slišati je bilo, kako se je zunaj premaknil zapah. »Samo še besedo, pa lahko greste: kadar se drugič vidiva, utegne nanesti, da me boste prosili za kako milost! In tedaj bom jaz tista, ki porečem ‚da' ali ‚ne', kakor se mi bo zdelo.«

»Torej ste čarovnica?« se je porogal. »Poklicna vedeževalka? Vse tako kaže, Bog mi je priča!«

»Nemara sem več kakor čarovnica«, je mirno odgovorila. »Nemara znam brati, kar je skrito. Q u i e n s a b é, senor Kendric, zaničevalec žensk? Vsekako sem vedela« — in spet mu je zavrela kri ob njenem smehu, — »kje mi vas je bilo nocoj iskati; vedela sem, da boste obigrali Ruiza Riosa; vedela, da vas bom potem jaz premagala v igri; vedela, da se boste branili priti k meni, potem pa vendarle pridete. Vse to sem vedela, ko ste v Mehiki na banki dvignili svoj denar in odjahali proti meji. Razen tega« — Jim Kendric ni mogel presoditi, ali govori zares ali se le norčuje iz njega — »razen tega sem vas začarala, in tega čara se ne otresete do konca svojih dni. Položite med sebe in mene še toliko milj: Zoraida Castelmar vas znova pritegne k sebi, še preden bo mesec pri kraju.«

Zaničljiv, zlovoljen molk je bil njegov odgovor. Zunaj na ulici je pogledal kvišku v nočno nebo in se oddahnil. Tovarišica Ruiza Riosa, ki je trdila, da sovraži svojega spremljevalca, se mu je začenjala zdeti kar neznana. Vesel je bil, da je ušel pogledu njenih črnih, poševnih oči.

Čez deset minut je že sedel na konju in jahal s Twistyjem Barlowom proti zalivu svetega Diega. »Hvala Bogu«, je menil sam pri sebi, »tam ni žensk!« Toda močni dojmi puščajo za seboj sledove, kakor nemirno morje. Naj je še tako izganjal Zoraidino sliko iz svojih možganov, vendar se je vračala spet in spet; celó njen smeh in njene besede so mu pozvanjale v spominu.

»Začarala sem vas«, je bila rekla.

»Bedasta sleparija«, je zagodrnjal sam pri sebi. In ko ga je Twisty Barlow vprašal, kaj pravi: »Komaj čakam, duša stara, da kreneva na pot!«

In Barlow se je zadovoljno nasmejal.

III

Zgodba o azteškem zakladu

Jim Kendric je bil zelo zadovoljen. Stal je na palubi malega motornega skunerja z imenom »New Moon«, ki je plul na široko morje. Cilj poti je bila brezimna peščena obala, ki jo je bil Kendric v srcu že davno krstil »Port Adventure«. Z zadovoljstvom je zrl na leskečočo se vodno ravan, na ladjico, na sopotnika in na posadko, ki je sestajala iz velikanskega črnca in slaboumnega kajutnega strežajčka s Filipinov.

Le malo dni sta bila potrebovala, da sta se pripravila za pot. Jim se je bil odpeljal naravnost v Los Angeles, kjer je prodal svoje petrolejske delnice.

Gradi za madrace,

platno za rjuhe in prevleke, klotaste in svilene odeje, blago za prevleke pohištva, za zastore in pregrinjala, preproge in tekače (tepihe), kokosove tekače in predpražnike, posebno in namizno perilo, nankinge, perje in puh, vse vrste žimo, morsko travo, peresa za žimnice (fedre) in motvoz dobite najceneje pri

F. I. GORIČAR — Ljubljana,
SV. PETRA CESTA ŠT. 30.
Tapetniki poseben popust!

Mali oglasi

Službo dobi

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Plačilno natakarico prvovrstno, mlajšo moč, prijetne zunanjosti, iščem. Biti mora sposobna in pride v poštev le taka, ki je služila v boljših restavracijah. Istočasno iščem perfektno servirko. Takojšnje ponudbe na hotel »Savinjac, — Laško. 17133-1

Sobarico gostilniško, z dobrimi spričevali, sprejmem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 17126-1

Dekle ki zna kuhati in opravljati vsa hišna dela, z dobro plačo, dobi mesto. Pismene ponudbe na podružnico Jutra v Celju pod »Služba«. 17125-1

Sprejmem takoj dva zanesljiva soboslikarska in pleskarska pomočnika. Voiska Filip, Medvedova štev. 5b. 17112-1

Potrebujem za takoj več natakaric, kuharic, služkinj, perico in slugo. Posredovalnica Ogrinc, Aleksandrova cesta 7-II. n. 17118-1

Dobro frizerko vajenko in vajenca, sprejmem takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 16755-1

Deklica do 18 let, ki ima veselje v prodajalni in malo v gospodinjstvu naj se ponudi pod šifro »Poštena in urna« na ogl. odd. Jutra. 16987-1

Krepkega fanta za prenašanje blaga — sprejmem. Kavcije zmožni prednost. Predstaviti se ponedeljek med 11. in 12. uro. Simandl, — Dvořakova 3. 16988-1

INSERIRAJTE V »JUTRU«

Službe išče

Vsaka beseda 50 par; davek 3 din; za šifro ali dajanje naslova 5 din; najmanjši znesek 12 din.

Tkalski mojster zmožen na vseh statvah, z dolgoletno prakso, išče dobro stalno mesto v dravski banovini. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 17128-2

Šivilja z večletno prakso, išče v svrho izpopolnitve svojega znanja primerno mesto v boljšem modnem salonu. Ostalo po dogovoru. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Resna 7879«. 17123-2

Šofer dober, trezen in pošten, srednje starosti, želi službe, katero bi lahko takoj nastopil. Ponudbe na ogl. oddelek Jutra pod šifro »Vešča«. 17111-2

Pouk

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Strojepisni pouk Večerni tečaji, oddelki od 6. do pol 8. in od pol 8. do 9. ure zvečer. Vpisovanje dnevno od 6. do 8. zvečer. Šolnina zelo nizka. Na razpolago 25 najrazličnejših pisalnih strojev. Posebni tečaj za starejše dame in gospode. Christofov učni zavod, Domobranska cesta štev. 15. 17120-4

Akademik pripravlja za ponavljalne izpite vse gimnazijske predmete. Naslov pustiti v ogl. oddelku Jutra. 17130-4

Dragocenosti

Vsakovrstno zlato kupuje po najvišjih cenah **ČERNE — juvelir,** Ljubljana, Wolfova ul.

Prodam

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

500.000 din posojila v vknjižbo na prvo mesto ali proti garanciji, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Industrija 500.000«. 17107-6

Otroški voziček za dvojčke globok, dobro ohranjen, — prodam. Ponudbe na podružnico Jutra Trbovlje pod »Voziček«. 17117-6

Lutzovo peč za ogrevanje od 180—200 kub. m, prodam skoraj novo. Istotako prodam tri štedilnike na dve plošči, v dobrem stanju, kakor tudi 2 stari peči, istotako v dobrem stanju. — Kovačič Anton, Niška ul. 3. 17014-6

Žična železnica kompletna, 11 km, s 4 postajališči in 1 lokomobila 40—60 HP in brzojarmenik z vsem žagarskim inventarjem, vse zelo rabljeno, v brezhibnem stanju, naprodaj radi opustitve posla. Pismena vprašanja pod »50378« na Publicitas, Zagreb, Ilica 9. 16747-6

Mreže za postelje dobite najceneje pri Andlovic, zaloga pohištva, Komenskega ul. 34. 16904-6

Avto, moto

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Motorno kolo novejše tipe, 350 ccm, kupim. Pismene ponudbe na: Plahutar, Škofja vas, Celje. 17127-10

Essex Super limuzino 6 cilindrov, 5 sedežno v najboljšem stanju poceni prodam ali vzamem v račun motorno kolo od 250 do 350 ccm. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Prilika zelo ugodna« 17020-10

Lokali

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Večji trg. lokal in skladišče, tudi posamezno oddam. Tyrševa 36. 16828-19

Naročniki »JUTRA« so zavarovani za 10.000 Din.

V najem

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Pekarno dobro idočo, iščem v najem na deželi. Lahko že 1. avgusta. Naslov: Kokol, — Ruše 86. 16813-17

Pozor frizerke! Brezplačno dam v najem damski salon dobri frizerki v letoviškem kraju. Nastop lahko takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 17134-17

Posest

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Kupim vilo ali hišo blizu centra Ljubljane. Ponudbe s ceno na ogl. odd. Jutra pod šifro »Kupim«. 17121-20

Večje število parcel kompleksov, posestev, gozdov, trgovskih in pa stanovanjskih hiš ter vil, ima naprodaj gradbeno strokovno izobražen posredovalec **Kunaver Ludvik** Cesta 29. oktobra 6. Telefon 37-33. Pooblaščen graditelj in sodni cenitelj za nasvete brezplačno na razpolago. 25-20

INSERIRAJ V „JUTRU"!

Stanovanje odda

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Stanovanje enosobno ali dvosobno, čisto, v I. nadstropju, oddam avgusta. Riharjeva 2, za Obrtno šolo. 17129-21

Moderno stanovanje 4 velikih sob in pritiklin, I. nadstropje, v sredini Ljubljane, odda Društvo hišnih posestnikov, Salendrova 6. 17132-21

Stanovanja išče

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Dvosob. stanovanje lepo, solnčno, suho, event. s kopalnico, išče mirna stranka dveh odraslih oseb. v bližini Tivolija, za avgust ali pozneje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Stalna stranka — točna plačnica«. 17110-21a

Kliševje
ENO- IN VEČBARVNE
JUGOGRAFIKA
Ar. Petra nasip 23

Sobo odda

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Prazno sobo z vsem komfortom, s souporabo kopalnice event. z vso oskrbo, oddam za 1. avgust. Ogled od 1.—7. ure. Gledališka 16, pritličje, — desno. 17039-23

Veliko lepo sobo opremljeno z dvema ali eno posteljo, v bližini univerze, takoj oddam. Vprašati: Salendrova 6-III. 17131-23

Lepo sončno sobo opremljeno, event. z uporabo kopalnice, oddam boljšemu gospodu. Cesta 29. oktobra (Rimska) 21a, II. nadstr., levo. 17109-23

Lepo solnčno sobo s souporabo kopalnice oddam eni ali 2 osebama. Zelo pripravno za 3 študente blizu Sv. Krištofa. Pogoji ugodni. 16999-23

Sobe išče

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Prazno sobo s separiranim vhodom, išče mlad samec. Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Za takoj«. 17122-23a

Dijaške sobe

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Dva nižješolca sprejme boljša obitelj v dobro oskrbo. Hrana zadostna in tečna. Cena zmerna. Klavir na razpolago, pomoč pri učenju. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

Živali

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Harške kanarčke nemške in belgijske pasme, poceni prodam. Ponudbe pod »Kanarček« na ogl. odd. Jutra. 17124-27

Informacije

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Preklic Kandare Adolf, posestnik, trgovec in gostilničar na Pijavi gorici, št. 22, obč. Ig, izjavljam, da nisem plačnik za dolgove, ki bi jih napravila moja žena Angela Kandare, roj. Dejak. 17114-31

Od Vas je odvisno, da imate obleko vedno kot novo
zato jo pustite redno kemično čistiti ali barvati v tovarni
JOS. REICH
Ljubljana
Poljanski nasip 4-6
Pralnica — Svetlobilnica

Najboljši trboveljski
PREMOG
brez prahu,
koks, suha drva
I. Pogačnik,
BOHORIČEVA 5,
Telef. 20-59

Kliševje
ENO- IN VEČBARVNE
JUGOGRAFIKA
Ar. Petra nasip 23

Iz življenja na deželi

BLED. Zvočni kino predvaja do četrtka velefilm »Kakor Vam drago« po komediji W. Shakespeara. Predigra Foxova šala in tednik.

POLJE. Bliža se nedelja 24. t. m., ko se bo zbralo vse narodno občinstvo iz D. M. v Polju na sokolskem telovadišču, da prisostvuje velikemu, letnemu, javnemu nastopu našega Sokola. Prireditve našega Sokola, zlasti pa vsakoletni javni nastop, so vedno tudi zbor vsega narodnega občinstva, ki disciplinirano prihiti v zbor enakomišlečih. Da, svoji k svojim pridemo in ustvari se ena sama velika nacionalna družina, v kateri vsakdo ljubi in spoštuje posameznika, kakor posameznik ljubi in spoštuje vso veliko družino. Združeni s sokolsko mladino pozabimo na vse tegobe današnjih dni, ki se hitro, vedno hitreje pomikajo k zatonu. Sledila jim bo doba svetlih dni v nerazdružljivi sokolski Jugoslaviji. V tej zavesti se bomo zbrali na javnem nastopu sokolskega društva, h kateremu vabimo brate in sestre ter prijatelje od blizu in daleč. Priprave za vzoren nastop vseh oddelkov so v polnem teku. Veseličnі odsek, ki ga vodijo naše požrtvovalne gospe, pa se trudi, da bodo udeleženci postreženi z vsemi dobrotami. Ljubljana, ki je v zadnjih dneh kakor že tolikokrat izpričala svojo nacionalno zavednost in povezanost s sokolstvom, bo gotovo tudi častno zastopana pri naši sokolski prireditvi. Za izlet v Polje so izredno ugodne zveze z vlaki in avtobusi.

čitajte in širite »J U T R O«

R A D I O

Torek, 19. julija

Ljubljana 12: Vesele in okrogle (plošče). 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Pevski koncert čl. zagreb. opere g. M. Rusa, pri klavirju prof. M. Lipovšek. — 14: Napovedi. — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura: Skadarsko jezero, njegove lepote in pomen. — 19.50: 10 minut zabave. — 20: Godba grenadirske garde (plošče). — 20.10: Tintorettov sv. Miklavž (g. Jože Gregorič). — 21.15: Šornov Šramel. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Mandolinistični kvartet.

Sreda 20. julija

Ljubljana 12: Vsakemu nekaj (plošče). — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Kvartet Stritar poje narodne pesmi, pri klavirju prof. M. Lipovšek. — 14: Napovedi. — 18: Poskočnice (plošče). — 18.40: O pomenu časnikarstva (prof. F. Vodnik). — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura: Življenje in delo dr. Božidara Petranovića. — 19.50: Dvořakove orkestralne skladbe (plošče). — 20.30: Klavirska ura — Josip Prohazka. — 21: Praški učiteljski zbor (plošče). — 21.20: Cimermanov kvartet. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Lahka glasba z nebotičnika.

Beograd 18.05: Orkestralni koncert. — 20: Petje in humor. — 21.30: Plošče. — **Zagreb** 20: Plošče. — 20.30: Prenos iz Ljubljane. — 22.20: Ples. — **Praga** 19.25: Fučikova glasba. — 20.05: Instrumentalna revija. — 20.55: Skladbe za orkester in klavir. — 22.15: Plošče. — **Varšava** 21.10: Iz Chopinovega življenja. — 22: Lahka glasba. — **Sofija** 19.45: Prenos Verdijeve opere »Trubadur«. — 22.10: Pester spored. — **Dunaj** 12: Orkester. — 15.30: Skladbe R. Straussa. — 16: Lahka godba. — 18.15: Plošče. — 21: Dunajski simfoniki. — 22.30: Brenkala, godala in pihala. — **Berlin** 19: Zabavna muzika. — 20.10: Pester spored. — 21.15: Baletna muzika. — 22.30: Ples. — 24: Lahka in plesna muzika. — **München** 19.15: Pevci in igralci. — 21: Zvočna igra. — 22.30: Koncert orkestra. — 1.00: Plošče. — **Stuttgart** 19.45: Saksofon. — 20.15: Koncert velikega orkestra. — 21.15: Komorna glasba. — 22.30: Kakor Dunaj. — 24: Nočni koncert.

INSERIRAJTE V „JUTRU"!

Tisoče zahval prejema »MORANA«

Št. 33283/I. 1938.

Natečaj

Centralna uprava humanitarnih fondov pri ministrstvu saobraćaja

razpisuje

na podlagi sklepa glavnega upravnega odbora C. U. št. 2468/38. z dne 15. VI. t. l.

splošen jugoslovanski idejni natečaj za idejne načrte za zgraditev bolnišnice bolniškega fonda za državno prometno osebje na „Rebru" v Zagrebu.

Pri tem natečaju lahko sodelujejo strokovnjaki, jugoslovanski državljani.

Rok natečaja traja do 30. IX. 1938. a načrte je treba predati najpozneje do 12. ure tega dne oblastni upravi bolniškega fonda v Zagrebu, Grgurova ul. 3, soba št. 13 ali pa priporočeno na pošti in o tem brzojavno obvestiti Bolniški fond v Zagrebu.

Za najboljše rešitve po oceni razsodišča odrejene so sledeče nagrade: prva din 20.000.— druga din 15.000.—, tretja din 10.000.— za odkupe pa znesek din 6.000.—.

Pogoji, program in situacija za ta natečaj dobijo se proti plačilu zneska od 30.— din pri oblastni upravi bolniškega fonda v Zagrebu, Grgurova ul. 3 v uradnih urah od 8.—12, ali pa pri oblastni upravi bol. fonda v Ljubljani (Ljubljanski Dvor).

OBLASTNA UPRAVA BOLNIŠKEGA FONDA, ZAGREB

ZAHVALA

Vsem, ki ste sočustvovali z nami v bolezni in ob smrti naše drage blagopokojne gospe

KRISTE RAČIĆEVE

ki ste jo zasuli s cvetjem in jo spremili na njeni poslednji poti, izrekam v imenu otrok in sorodstva najtoplejšo zahvalo.

Maša zadušnica se bo darovala dne 20. julija ob pol 8. uri v župni cerkvi na Viču.

LJUBLJANA, dne 18. julija 1938.

Božo Račić, soprog

†

Umrl je gospod

ZORKO RODIČ

PRIV. URADNIK

Našega ljubljenega soproga, očeta in brata bomo spremili k večnemu počitku v torek, dne 19. julija ob 18. uri od doma v Stožicah št. 50 na pokopališče k sv. Juriju.

STOŽICE, 18. julija 1938.

DRAGA, žena; MIRKO, MARTIN, sinova; SLAVKO, brat; TINKA, sestra.

ZAKLETI GRAD

Na lovu za svojima soprogoma sta Belka in Mini prišli do gradu profesorjev Alfe in Bete.

Urejuje Danilo Bartlja. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.